پاسخ‌نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه دهم	مرحله چهارم
۰۶ - ۱۴۰۵	۱۵/آبان/۱۴۰۵

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	شقایق راهبریان
زبان و ادبیات فارسی	مهدی نظری قهرودی
علوم اجتماعی	الهام رضایی
زبان عربی	اسرافیل قربان‌پور
تاریخ	بهروز یحیی
جغرافیا	سعید بهروزی‌فر
منطق	علی جوانشیر ـ علی سلوکی
اقتصاد	نوشین خدایی‌نیا

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ‌نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	شقایق راهبریان	شقایق راهبریان	شقایق راهبریان	علی شهرابی میثم حصارکی	مهدی باقری عباس حسینی منصور زرکش اصفهانی ماهان فنی‌فر هلیا سیدی
زبان و ادبیات فارسی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی	طاهره موسی‌زاده مقدم	معصومه رحمانی امیرمحمد شیرزاد ثمرین نگار کاتبی
علوم اجتماعی	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فرناز سلیمانی	سعید ستوده‌مهر علی سلوکی نگار کاتبی
زبان عربی	اسرافیل قربان‌پور	اسرافیل قربان‌پور	اسرافیل قربان‌پور	محمدمهدی عسکرآبادی	مریم آقایاری پروانه حسینی سمانه ریحانی
تاریخ	بهروز یحیی	بهروز یحیی	بهروز یحیی	حبیبه محبی	وجیهه صادقی مالواجردی نگار کاتبی حبیبه محبی
جغرافیا	سعید بهروزی‌فر	سعید بهروزی‌فر	سعید بهروزی‌فر	حبیبه محبی	کیان کیانی‌دوست واقع حبیبه محبی بهروز یحیی
منطق	محمد کشوری	محمد کشوری	محمد کشوری	محمد آقاصالح	سحر محمدزاده سالیانی محمدمهدی بادامه محمدآقاصالح
اقتصاد	علی محسنی	علی محسنی	علی محسنی	مهناز حامدی چرمخوران	مهناز حامدی چرمخوران سارا صدیقی رویا غفاری ساری قیه

مدیر تألیف آزمون: دکتر فاطمه آقاجانپور

ویژه دهمی‌های ۱۴۰۵
Azmoonkheilisabz.com

آزمون آزمایشی خیلی سبز

تیم اجرایی و تألیف آزمون	فرناز سلیمانی ـ مینا کریم‌زاده

سرپرست تولید	الناز علی‌یاری‌زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی ـ نیوشا پیمان ـ زهرا صفری الهه صفری ـ فاطمه علی‌اکبری ـ محیا غنی‌فرد ساناز فلاحی ـ نادره نازآوری ـ ساعده نمازی
رسام	ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه‌آرایی	مریم حسین‌زاده ـ سپیده سخائی ـ الهام سهرابی طاهره صادق‌نژاد ـ مائده صبری ـ نیلوفر فرخجسته فاطمه قیاسوند ـ مهدیه گل‌پور ـ دریا لطفی

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

Azmoonkheilisabz.com

۱ **یک باغبان می‌خواهد باغچه‌ای مستطیل‌شکل بسازد، اگر طول این باغچه ۳ متر بیش از عرض آن باشد و مساحت باغچه ۴۰ متر مربع باشد، محیط باغچه کدام است؟**

۱) ۸ ۲) ۵ ۳) ۲۶ ۴) ۴۰

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

درس Box

مسائل توصیفی:

۱) بعضی وقت‌ها سؤال، معادله را مستقیم به ما نمی‌دهد و با یک جمله در مورد یک مجهول با ما صحبت می‌کند. ما باید آن مجهول را x بگیریم و با اطلاعاتی که سؤال به ما می‌دهد، یک معادله برحسب x بنویسیم و آن را حل کنیم.

۲) در تبدیل جملات فارسی به زبان ریاضی، چند اصطلاح پرکاربرد داریم که در جدول زیر آورده‌ایم:

اسم اصطلاح	معنی	مثال با x
قرینهٔ عدد	پشت عدد، منفی می‌گذاریم.	$-x$
معکوس (وارون) عدد	جای صورت و مخرج را عوض می‌کنیم.	$\frac{۱}{x}$
مربع (مجذور) عدد	توان ۲	$x^۲$
مکعب عدد	توان ۳	$x^۳$
جذر عدد	رادیکال	$\sqrt{x}$
نصف، ثلث، ربع و خمس عدد	به ترتیب $\frac{۱}{۲}$، $\frac{۱}{۳}$، $\frac{۱}{۴}$ و $\frac{۱}{۵}$ عددی	$\frac{x}{۲}$، $\frac{x}{۳}$، $\frac{x}{۴}$ و $\frac{x}{۵}$

۳) وقتی می‌خواهیم عبارات فارسی را به ریاضی تبدیل کنیم، از سمت چپ به راست عمل می‌کنیم.

مثلاً در عبارت «مربع ثلث عددی»، اول ثلث و بعد مربع را اثر می‌دهیم:

(مرحلهٔ ۲ مرحلهٔ ۱)

$$x \text{ :عدد اولیه} \xrightarrow{\text{مرحلهٔ (۱)}} \frac{x}{۳} \text{ :ثلث} \xrightarrow{\text{مرحلهٔ (۲)}} (\frac{x}{۳})^۲ = \frac{x^۲}{۹} \text{ :مربع}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: اگر عرض باغچه را x بگیریم، طول آن برابر می‌شود با $x+۳$؛ پس:

$$\text{مساحت باغچه (مستطیل)} = \text{طول} \times \text{عرض} = (x+۳)x$$

گام دوم: مساحت را برابر ۴۰ قرار می‌دهیم:

$$x(x+۳)=۴۰ \Rightarrow x^۲+۳x=۴۰ \Rightarrow x^۲+۳x-۴۰=۰ \Rightarrow (x+۸)(x-۵)=۰ \Rightarrow x=۵ \text{ ق ق}$$

گام سوم: محیط باغچه برابر است با:

$$\text{محیط باغچه (مستطیل)} = ۲(\text{عرض}+\text{طول}) = ۲(۵+۸) = ۲۶$$

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

۲ مجموعه‌جواب‌های معادلهٔ $(3x-2)^2-(x+4)^2=0$ کدام است؟

۱) $\{3,\frac{-1}{2}\}$

۲) $\{-3,\frac{1}{2}\}$

۳) $\{3,\frac{1}{2}\}$

۴) $\{-3,\frac{-1}{2}\}$

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: با استفاده از اتحاد مزدوج عبارت سمت چپ را تجزیه می‌کنیم:

$$(3x-2-(x+4))(3x-2+x+4)=0 \Rightarrow (2x-6)(4x+2)=0$$

گام دوم: وقتی ضرب دو عبارت صفر شود، حداقل یکی از آن‌ها برابر صفر است؛ پس:

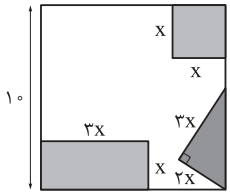
$$\left.\begin{array}{l} 2x-6=0 \Rightarrow x=\frac{6}{2}=3 \\ 4x+2=0 \Rightarrow x=\frac{-1}{2} \end{array}\right\} \text{مجموعه‌جواب‌ها}: \{3,\frac{-1}{2}\}$$

یادآوری: اتحاد مزدوج:

$$(a+b)(a-b)=a^2-b^2$$

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳ از ورق مربع‌شکل زیر، قسمت‌های سایه زده‌شده بریده شده است، اگر مساحت بخش باقی‌مانده از ورق برابر ۷۲ سانتی‌متر مربع باشد، مقدار x چند سانتی‌متر است؟



۱) ۲
۲) ۳
۳) ۱
۴) $\frac{۵}{۲}$

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: مساحت مربع بزرگ برابر است با $(۱۰)^۲ = ۱۰۰$. مساحت قسمت بریده‌شده برابر است با:

$S_{\text{مربع بزرگ}} - S_{\text{باقی مانده}} = ۱۰۰ - ۷۲ = ۲۸$ سانتی‌متر مربع

گام دوم: مساحت هر کدام از اشکال بریده‌شده برابر است با:

مربع به‌ضلع $x = x^۲$

مثلث: $\frac{\text{قاعده} \times \text{ارتفاع}}{۲} = \frac{۳x \times ۲x}{۲} = ۳x^۲$

مستطیل $= x \times ۳x = ۳x^۲$

گام سوم: مجموع مساحت قطعات بریده‌شده باید برابر با ۲۸ شود:

$$x^۲ + ۳x^۲ + ۳x^۲ = ۲۸ \Rightarrow ۷x^۲ = ۲۸ \Rightarrow x^۲ = \frac{۲۸}{۷} = ۴ \Rightarrow x = ۲$$

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۴ کدام‌یک از معادلات درجه‌دوم زیر، دارای ریشه‌های $x=\frac{۳}{۲}$ و $x=-۲$ است؟

۱) $-۲x^۲-x-۶=۰$
۲) $۲x^۲-x+۶=۰$
۳) $۲x^۲+x-۶=۰$
۴) $۲x^۲+x+۶=۰$

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

نکته اگر S مجموع ریشه‌های معادلهٔ درجه‌دوم و P ضرب ریشه‌ها باشد، معادلهٔ درجه‌دوم به صورت $x^۲-Sx+P=۰$ است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: محاسبهٔ مجموع و حاصل‌ضرب ریشه‌ها:

مجموع ریشه‌ها: $S=\frac{۳}{۲}-۲=\frac{۳}{۲}-\frac{۴}{۲}=\frac{-۱}{۲}$

ضرب ریشه‌ها: $P=\frac{۳}{۲}\times(-۲)=-۳$

گام دوم: پس معادلهٔ درجه‌دوم با ریشه‌های داده‌شده برابر است با:

$$x^۲-Sx+P=۰ \Rightarrow x^۲-(\frac{-۱}{۲})x-۳=۰ \Rightarrow x^۲+\frac{۱}{۲}x-۳=۰ \xrightarrow{\times ۲} ۲x^۲+x-۶=۰$$

نکته در معادلهٔ درجه‌دوم $ax^۲+bx+c=۰$ اگر $\Delta>۰$ باشد، آن‌گاه:

۱) مجموع ریشه‌ها: $S=\frac{-b}{a}$

۲) ضرب ریشه‌ها: $P=\frac{c}{a}$

یه‌جور دیگه

گام اول: فرم کلی معادلهٔ درجه‌دوم به صورت $ax^۲+bx+c=۰$ است که با داشتن دو ریشه از آن می‌توان از فرم $a(x-x_۱)(x-x_۲)=۰$ استفاده کرد:

$$a(x-x_۱)(x-x_۲)=۰ \Rightarrow (x-(-۲))(x-\frac{۳}{۲})=۰$$

$$\Rightarrow (x+۲)(x-\frac{۳}{۲})=۰ \xrightarrow{\text{حذف پرانتزها}} x^۲-\frac{۳}{۲}x+۲x-۳=۰ \Rightarrow x^۲+\frac{۱}{۲}x-۳=۰$$

گام دوم: از آن‌جایی که معادلات درجه‌دوم داده‌شده در گزینه‌ها، دارای ضرایب صحیح هستند، پس معادله‌ای که به دست آوریم را در ۲ ضرب می‌کنیم (تا ضریب گویای $\frac{۱}{۲}$ از بین برود.):

$$۲(x^۲+\frac{۱}{۲}x-۳)=۰ \Rightarrow ۲x^۲+x-۶=۰ \rightarrow \text{گزینهٔ (۳)}$$

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵ دانش‌آموزی برای حل معادلهٔ $x^۲ - ۶x + ۵ = ۰$ از روش مربع کامل استفاده کرده است، اما یک مرحله از محاسبات او پاک شده است. کدام عبارت را باید در «مرحلهٔ ۲» قرار داد تا مسیر حل درست باشد؟

مرحلهٔ (۱): $x^۲ - ۶x = -۵$

مرحلهٔ (۲):

مرحلهٔ (۳): $(x-۳)^۲ = ۴$

مرحلهٔ (۴): $x-۳ = \pm ۲ \Rightarrow x = ۵ , x = ۱$

۱) $x^۲ - ۶x + ۳ = -۵ + ۳$

۲) $x^۲ - ۶x + ۹ = -۵ + ۹$

۳) $x^۲ - ۶x + ۶ = -۵ + ۶$

۴) $x^۲ - ۶x + ۳۶ = -۵ + ۳۶$

مشاوره مراحل حل معادلهٔ درجه‌دوم به روش مربع کامل را به خوبی یاد بگیرید. شاید توی امتحانای تستی زیاد مورد پرسش واقع نشه ولی اگه بیاد، از دست دادن امتیازش، یعنی خوب یاد نگرفتیش.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

درس Box

حل معادلهٔ درجه‌دو به روش مربع کامل:

مراحل حل معادلهٔ درجه‌دوم $ax^۲ + bx + c = ۰$ به روش مربع کامل به صورت زیر است:

۱) c را به سمت راست می‌بریم و دو طرف را به a تقسیم می‌کنیم:

$$x^۲ + \frac{b}{a}x = -\frac{c}{a}$$

۲) نصف ضریب x را به توان دو می‌رسانیم:

$$\frac{b}{a} \xrightarrow{\text{تقسیم بر ۲}} \frac{b}{۲a} \xrightarrow{\text{توان ۲}} \frac{b^۲}{۴a^۲}$$

۳) عدد به‌دست‌آمده از مرحلهٔ قبل را به طرفین تساوی مرحلهٔ (۱) اضافه می‌کنیم:

$$x^۲ + \frac{b}{a}x + \frac{b^۲}{۴a^۲} = \frac{-c}{a} + \frac{b^۲}{۴a^۲}$$

۴) سمت چپ را به شکل مربع کامل می‌نویسیم:

$$(x + \frac{b}{۲a})^۲ = \frac{-۴ac + b^۲}{۴a^۲} \rightarrow A$$

۵) وقتی $y^۲ = A$ و $A \geq ۰$، نتیجه می‌گیریم $y = \pm\sqrt{A}$، پس:

$$x + \frac{b}{۲a} = \pm\sqrt{A} \Rightarrow x = \frac{-b}{۲a} \pm \sqrt{A}$$

نکته در تبدیل معادلهٔ $ax^۲ + bx + c = ۰$ در روش مربع کامل به تساوی $(x-p)^۲ = q$ می‌رسیم و داریم:

$$p = \frac{-b}{۲a} \quad و \quad q = \frac{\Delta}{۴a^۲}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مرحلهٔ بعد از بردن عدد ثابت به سمت راست، اضافه‌کردن «مجذور نصف ضریب x» به طرفین است. ضریب x، ۶− است. نصف آن ۳− و مجذور آن ۹ می‌شود. پس در مرحلهٔ دوم، باید عدد ۹ به دو طرف تساوی اضافه شود:

$$x^۲ - ۶x + ۹ = -۵ + ۹$$

ایران توشه
توشه‌ای برای موفقیت

۶ اگر معادلهٔ درجه‌دوم $x^۲-(m-۱)x+(m+۲)=۰$، دو ریشهٔ حقیقی متمایز داشته باشد، مقدار m کدام می‌تواند باشد؟

$\Delta>۰$

۱) ۲ ۲) ۵ ۳) ۶ ۴) ۸

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

Hint باید Δ ی معادلهٔ بزرگ‌تر از صفر شود.

درس Box با توجه به علامت دلتا $(\Delta=b^۲-۴ac)$، تعداد ریشه‌های معادله را می‌توان پیدا کرد:

Δ	$+$	۰	$-$
تعداد ریشه‌ها	۲	یک ریشهٔ مضاعف	صفر
ریشه‌ها	$\frac{-b+\sqrt{\Delta}}{۲a}, \frac{-b-\sqrt{\Delta}}{۲a}$	$\frac{-b}{۲a}$	ریشهٔ حقیقی ندارد.

نکته صورت کلی اتحاد مربع دوجمله‌ای به شکل مقابل است: $(a\pm b)^۲=a^۲+b^۲\pm ۲ab$

پاسخ خیلی تشریحی ✔

برای این‌که دو ریشهٔ حقیقی متمایز داشته باشیم، باید $\Delta>۰$ باشد. به جای این‌که این نامساوی را حل کنیم می‌توانیم، m هر گزینه را جای‌گذاری کرده و Δ را حساب کنیم:

(۱) گزینهٔ: $m=۲ \Rightarrow x^۲-x+۴=۰ : \Delta=۱-۴(۱)(۴)=۱-۱۶=-۱۵<۰$ ✗

(۲) گزینهٔ: $m=۵ \Rightarrow x^۲-۴x+۷=۰ : \Delta=۱۶-۴(۱)(۷)=۱۶-۲۸=-۱۲<۰$ ✗

(۳) گزینهٔ: $m=۶ \Rightarrow x^۲-۵x+۸=۰ : \Delta=۲۵-۴(۱)(۸)=۲۵-۳۲=-۷<۰$ ✗

(۴) گزینهٔ: $m=۸ \Rightarrow x^۲-۷x+۱۰=۰ : \Delta=۴۹-۴(۱)(۱۰)=۴۹-۴۰=۹>۰$ ✓

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷ در معادلهٔ درجه‌دوم $(m+1)x^2-(3m+5)x+m+4=0$، اگر بدانیم یکی از ریشه‌های این معادله برابر با عدد ۱ است، ریشهٔ دیگر این معادله کدام است؟

$a+b+c=0$

۱) ۴ ۲) -1 ۳) صفر ۴) ۵

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

Hint وقتی ۱ یکی از ریشه‌هاست، یعنی در معادله صدق می‌کند و می‌توان به جای x قرار داد.

پاسخ خیلی تشریحی **گام اول:** یکی از ریشه‌ها را داریم، در معادله جای‌گذاری می‌کنیم تا m به دست آید.

$$(m+1)x^2-(3m+5)x+m+4=0 \xrightarrow{\text{جای‌گذاری } x=1} m+1-3m-5+m+4=0 \Rightarrow m=0$$

گام دوم: با جای‌گذاری $m=0$ در معادله، معادله را بازنویسی می‌کنیم:

$$x^2-5x+4=0$$

$$\xrightarrow{\text{تجزیه از اتحاد جمله مشترک}} (x-4)(x-1)=0 \Rightarrow x=4, x=1$$

پس ریشهٔ دیگر معادله برابر با $x=4$ است.

یه جور دیگه یکی از ریشه‌ها برابر ۱ است؛ پس حتماً مجموع ضرایب صفر بوده $(a+b+c=0)$ و ریشهٔ دیگر معادله برابر است با $\frac{c}{a}$. بعد از به دست آوردن m در گام اول معادلهٔ $x^2-5x+4=0$، ریشهٔ دیگر برابر می‌شود با:

$$x=\frac{c}{a}=\frac{4}{1}=4$$

کتاب درسی اگر یکی از جواب‌های معادلهٔ $2x^2-ax+28=0$ برابر -4 باشد، جواب دیگر این معادله چیست؟

(ریاضی و آمار (۱) ـ سؤال ۳ صفحهٔ ۳۲ کتاب درسی)

کتاب درسی نشان دهید در هر معادلهٔ درجه‌دوم $ax^2+bx+c=0$ اگر مجموع ضرایب معادله برابر صفر باشد $(a+b+c=0)$ یکی از ریشه‌های معادلهٔ $x=1$ و دیگری $x=\frac{c}{a}$ است.

(ریاضی و آمار (۱) ـ سؤال ۸ صفحهٔ ۳۲ کتاب درسی)

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۸ در معادلهٔ $(k-1)x^2+2kx+k+3=0$، اگر بدانیم این معادله دقیقاً یک ریشهٔ حقیقی دارد، مجموع تمام مقادیر ممکن برای k کدام است؟

۱) ۱/۵ ۲) ۲ ۳) ۲/۵ ۴) ۳

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

Hint برای تک‌جواب‌بودن معادله، باید معادلهٔ درجه‌اول باشد و یا $\Delta=0$ شود.

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: برای این‌که معادلهٔ یک ریشه داشته باشد، باید درجه‌اول باشد، پس باید ضریب x^2 صفر شود.

$$k-1=0 \Rightarrow k=1$$

گام دوم: باید $\Delta=0$ شود:

$$\Delta=b^2-4ac=(2k)^2-4(k-1)(k+3)=4k^2-4k^2-8k+12=0$$

$$\Rightarrow -8k+12=0 \Rightarrow 8k=12 \Rightarrow k=\frac{12}{8}=\frac{3}{2}=1/5$$

گام سوم: مجموع مقادیر ممکن برای k:

$$1+1/5=2/5$$

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۹ در معادلهٔ درجه‌دوم $2x^2 - 8x + 5 = 0$، اگر ریشه‌های این معادله α, β باشند، مقدار عبارت $\alpha + \beta + \alpha\beta$ کدام است؟

۱) ۱

۲) -1

۳) ۶/۵

۴) ۷/۵

مشاوره اگر در این سؤال سعی می‌کردیم، ریشه‌ها را با روش Δ پیدا کنیم با اعداد اعشاری و رادیکالی سخت روبه‌رو می‌شدیم، اما با استفاده از رابطهٔ مجموع و ضرب ریشه‌ها، بدون آن‌که بفهمیم خود ریشه‌ها دقیقاً چه اعدادی هستند، جواب نهایی را پیدا کردیم.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

Hint از رابطهٔ مجموع و ضرب ریشه‌ها استفاده کنید.

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: در عبارت خواسته‌شدهٔ سؤال $\alpha + \beta$ (جمع ریشه‌ها) و $\alpha\beta$ (ضرب ریشه‌ها) را داریم که به ترتیب از رابطهٔ $S = \frac{-b}{a}$ و $P = \frac{c}{a}$ به دست می‌آیند. پس نیازی نیست به سراغ پیداکردن α, β برویم:

$$\alpha + \beta = \frac{-b}{a} = \frac{8}{2} = 4$$

$$\alpha\beta = \frac{c}{a} = \frac{5}{2} = 2/5$$

گام دوم:

مقدار خواسته‌شده در سؤال برابر است با:

$$\alpha + \beta + \alpha\beta = 4 + 2/5 = 6/5$$

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۰ در یک کارخانهٔ تولید یک قطعهٔ ماشین، هزینهٔ تولید یک قطعه از رابطهٔ $C(x)=۲x+۶۰$ و درآمد حاصل از آن از رابطهٔ $R(x)=x^۲+۶x$ به دست می‌آید. برای آن‌که تولیدکننده به نقطهٔ سربه‌سر برسد، چه تعداد قطعه باید بفروشد؟

۱) ۶ ۲) ۸ ۳) ۱۰ ۴) ۱۲

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

Hint نقطهٔ سربه‌سر جایی است که درآمد و هزینه برابر شود.

پاسخ خیلی تشریحی نقطهٔ سربه‌سر زمانی اتفاق می‌افتد که درآمد کل برابر با هزینهٔ کل باشد؛ یا به عبارت دیگر، زمانی که سود برابر صفر شود. فرض می‌کنیم x نشان‌دهندهٔ تعداد قطعهٔ تولیدشده باشد، پس تابع درآمد و هزینه را برابر قرار می‌دهیم:

$$R(x)=C(x) \Rightarrow x^۲+۶x=۲x+۶۰ \Rightarrow x^۲+۴x-۶۰=۰ \Rightarrow (x+۱۰)(x-۶)=۰$$
$$\Rightarrow x=-۱۰ \text{ ق ق غ}, x=۶$$

کتاب درسی

در یک کارگاه تولید چتر، سود حاصل از فروش x چتر به طور تقریبی از رابطهٔ $p(x)=-x^۲+۲۰۰۰x-۲۴۰۰۰$ به دست می‌آید. *(ریاضی و آمار (۱) ـ مسئله دوم صفحهٔ ۳۱ کتاب درسی)*

الف) اگر این کارگاه چتری نفروشد، چه‌قدر از دست می‌دهد؟

ب) نقطهٔ سربه‌سر (break-even) میزانی از تولید یک بنگاه اقتصادی را نشان می‌دهد که در آن میزان هزینه‌ها با میزان درآمدها برابر می‌شود و بنگاه در این سطح از تولید نه سود می‌کند و نه ضرر.

در مثال بالا به ازای چه تعداد فروش چتر، کارگاه به نقطهٔ سربه‌سر خود می‌رسد؟



ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

مشابه امتحان نهایی

۱۱ از نظر بررسی قلمروهای سه‌گانهٔ تحلیل متن، کدام گزینه نسبت به گزینه‌های دیگر، متعلق به قلمرو متفاوتی است؟

۱) وجود فعل کهنِ «سختن» به معنی «سنجیدن» در قصیده‌ای از خاقانی

۲) ترکیب‌سازی با خلق صفتِ «رایگان‌گرد» در بیتی از منظومهٔ «لیلی و مجنون» نظامی

۳) به کار بردن کنایهٔ «دم‌زدن» در شعری از فیض کاشانی

۴) کاربرد حرف «را» به معنی «از» در حکایتی از کتاب «کشکول» شیخ بهایی

مشاوره این پرسش، نکات مربوط به قلمروهای تحلیل متن را بدون آوردن متن، مورد سؤال قرار می‌دهد. کافی است به موضوعی که مورد اشاره قرار گرفته، به‌ویژه در ابتدای هر گزینه، دقت کنیم.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

تحلیل متن:

برای درک متن، باید آن را تحلیل کنیم و تحلیل متن، پنج مرحلهٔ اصلی دارد:

روش تحلیل متن:

یکی از بهترین و کاربردی‌ترین روش‌های تحلیل متن، بررسی در سه قلمرو زبانی، ادبی و فکری است.

مراحل تحلیل متن ادبی:

۱) خوانش

۲) شناسایی و استخراج نکات زبانی

۳) شناسایی و استخراج نکات ادبی

۴) شناسایی و استخراج نکات فکری

۵) نتیجه‌گیری و تعیین نوع

اهمیت لحن در خوانش متن:

انتخاب لحن، تأثیر مهمی در خوانش متن و درک درست و دقیق آن از سوی مخاطب دارد. در واقع، خواندن، پس از شناسایی لحن مناسب با حال و هوای محتوای اثر اتفاق می‌افتد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

«کنایه» از آرایه‌های ادبی است و بررسی آرایه‌های ادبی، موضوع قلمرو ادبی است. سه گزینهٔ دیگر، در قلمرو زبانی بررسی می‌شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): وجود فعل کهن «سختن» به معنی «سنجیدن»: بررسی فعل کهن، از موضوعات قلمرو زبانی است.

گزینهٔ (۲): ترکیب‌سازی با خلق صفتِ «رایگان‌گرد»: ساختن ترکیب‌های تازه در قلمرو زبانی بررسی می‌شود.

گزینهٔ (۴): کاربرد حرف «را» به معنی «از»: مطالعهٔ حرف‌ها، از جمله حروف اضافه، مربوط به قلمرو زبانی است.

ابزار نوشته
توشه‌ای برای موفقیت

امتحان نهایی

با توجه به ویژگی‌های سبک خراسانی در جدول زیر، موارد ستون «الف» را به ستون «ب» متصل کنید.

(سوال ۶ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

«الف»	«ب»
الف) کاربرد دو نشانه برای یک متمم	۱) ادبی
ب) شعر واقع‌گرا	۲) زبانی
ج) قافیه و ردیف بسیار ساده است.	۳) فکری

۱۲ کدام گزینه براساس کهن‌ترین گونهٔ طبقه‌بندی انواع ادبی در یونان باستان، به ترتیب در سه دستهٔ «تعلیمی، غنایی و حماسی» قرار گرفته است؟

مشاوره برای رسیدن به گزینهٔ درست، ابتدا باید نوع ادبی هر بیت را به دست بیاوریم و بعد آن‌ها را به ترتیبی که در سؤال آمده (تعلیمی، غنایی و حماسی) مرتب کنیم.

الف) دوستان عیب کنندم که چرا دل به تو دادم / باید اول به تو گفتن که چنین خوب چرایی

ب) چنین گفت با رخش کای نیک یار / مکن سستی اندر گه کارزار

ج) خوردن برای زیستن و ذکرکردن است / تو معتقد که زیستن از بهر خوردن است

۱) «الف» ـ «ب» ـ «ج»

۲) «الف» ـ «ج» ـ «ب»

۳) «ج» ـ «الف» ـ «ب»

۴) «ب» ـ «ج» ـ «الف»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

کهن‌ترین طبقه‌بندی انواع ادبی در یونان باستان انجام شده است. حکیمان یونان انواع ادبی را به چهار دستهٔ حماسی، غنایی، نمایشی و تعلیمی تقسیم کرده‌اند. البته این تقسیم‌بندی بیشتر براساس «شعر» (و نه نثر) صورت گرفته و جنبهٔ محتوایی دارد؛ یعنی به محتوای اثر می‌پردازد (و نه ملاک‌های دیگر، مثلاً قرن و دورهٔ تاریخی).

در ادبیات فارسی، سه نوع ادبی مهم که لازم است با آن‌ها آشنا باشیم، این‌ها هستند:

- **ادبیات حماسی:** شامل توصیف نبرد و دلاوری
- **ادبیات تعلیمی:** شامل مفاهیم پندآموز و اخلاقی
- **ادبیات غنایی:** شامل توصیف عشق و طبیعت و به طور کلی هر مضمونی که در دو دستهٔ حماسی و تعلیمی نگنجد.

پاسخ خیلی تشریحی

برای تشخیص نوع ادبی ابیات، باید ببینیم در هر بیت، کدام واژه‌ها و تعابیر، نشان‌دهندهٔ نوع ادبی است:

الف) کاربرد «دل»، «دل‌دادن»، «تو» (یار) و اشاره به «خوب» (زیبا) بودن معشوق: ادبیات غنایی

ب) اشاره به «رخش» (اسب رستم) و «کارزار» (نبرد): ادبیات حماسی

ج) بیان این مفهوم که «خوردن برای زیستن و ذکرکردن است»: ادبیات تعلیمی

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۳ در همهٔ گزینه‌ها وزن و آهنگ کوبنده و کوتاه در خدمت خلق فضای حماسی قرار گرفته است، به‌جز ..... .

۱) تو آنی که از خاک آوردگاه / همی جوش خون اندر آری به ماه

۲) بیا تا همه دست نیکی بریم / جهانِ جهان را به بد نسپریم

۳) نگه دار پشت سپاه مرا / به ابر اندر آور کلاه مرا

۴) برفتند با نامور ده سوار / دلیران و شایستهٔ کارزار

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

هماهنگی وزن و محتوا:

مناسب‌ترین حالت این است که وزن و محتوای شعر، کاملاً هماهنگ باشند. مثلاً یک مفهوم حماسی در وزنی تند و کوبنده سروده شود و یک موضوع شاد و طرب‌انگیز در یک وزن تند و رقص‌آور و یک محتوای غم‌انگیز در یک وزن آرام؛ اما در عمل، همیشه این‌طور نبوده و هستند شعرهایی که وزن آن‌ها تناسبی با محتوایشان ندارد یا حتی مغایر است. چند نمونه از اشعاری را که در وزنی نامتناسب با موضوع سروده شده‌اند، ببینیم:

- ای قبلهٔ جان کجات جویم؟ / جانی و به جان هوات جویم

تحلیل: شاعر، شعر را در وزنی شاد سروده، اما شعر، در واقع، مرثیه‌ای در سوگ یک حاکم است!

- دل درهم و خاطر به غم و سینه به تاب است / شهری به خروش است و جهانی به عذاب است

تحلیل: شاعر، شعر را در وزنی شاد سروده، در حالی که موضوع شعر، زلزله‌ای مرگ‌بار است!

پاسخ خیلی تشریحی ✔

همان‌طور که با مطالعهٔ درس‌باکس متوجه می‌شویم، صرفاً برخورداربودن از وزن کوبنده و کوتاه برای حماسی‌کردن یک بیت کافی نیست، بلکه موارد دیگری مانند توصیف و فضاسازی و کاربرد واژه‌ها و تعابیر متناسب با حماسه، در این کار تأثیر قابل توجهی دارند. گزینهٔ (۲) با وجود برخورداربودن از وزن کوبنده و کوتاه، مضمون حماسی ندارد. در واقع، وزن به تنهایی نتوانسته شعر را تبدیل به یک شعر حماسی کند. نشانه‌های حماسی‌بودن بیت را در گزینه‌های دیگر ببینیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): توصیف دلاوری پهلوان و اشاره به «خاک آوردگاه» (میدان نبرد) و «خون» و اغراق حماسی در مصراع دوم

گزینهٔ (۳): توصیف فضای نبرد با تعبیر «پشت سپاه را نگاه داشتن» و اغراق حماسی در مصراع دوم

گزینهٔ (۴): توصیف فضای رزم با کاربرد واژه‌های «سوار» و «دلیران» و «کارزار»

گول نخوری ✘

دقت کنید که گزینهٔ (۲) با گزینه‌های دیگر هم‌وزن است، اما فضای این گزینه، خالی از هرگونه توصیف و تصویر و بیان حماسی است و موضوع آن هم، یک پند و توصیهٔ اخلاقی است. در حقیقت، در این گزینه، وزن کوبنده و کوتاه در خدمت خلق فضای حماسی قرار نگرفته است.

۱۴ **تحلیل متن ادبی زیر، در کدام گزینه «کاملاً درست» ارزیابی نمی‌شود؟**

«چون بشناختم که آدمی، شریف‌ترِ خلایق است و قدر ایّام عمر خویش نمی‌داند، در شگفت افتادم و چون نیک بنگریستم، دریافتم که مانع آن، راحت اندک و نیاز حقیر است که مردمان بدان، مبتلا گشته‌اند.»

۱) در قلمرو زبانی، «شریف‌تر» در معنی صفت برترین به کار رفته است.

۲) در قلمرو ادبی، نویسنده برای قابل فهم کردن پیام عبارت خود، از آرایهٔ «تشبیه» بهره برده است.

۳) در قلمرو فکری، درون‌مایهٔ متن، نکوهش غفلت و بررسی دلایل و عوامل آن است.

۴) از نظر نوع ادبی، متن در دستهٔ ادبیات تعلیمی قرار می‌گیرد.

مشاوره در سؤالاتی که از تحلیل متن می‌پرسند، بهتر است اول نگاهی به گزینه‌ها بیندازیم تا بدانیم در متن دنبال چه چیزی باید بگردیم. این کار تا حد زیادی ما را از دوباره‌خواندن متن بی‌نیاز می‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

برخلاف گزینهٔ (۲)، در بیت، آرایهٔ تشبیه به چشم نمی‌خورد و نویسنده در این متن، پیام مورد نظر خود را بدون بهره‌بردن از همانندسازی بیان کرده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): واژهٔ «شریف‌تر» در متن به معنی «شریف‌ترین» به کار رفته و صفت برترین است.

گزینهٔ (۳): اشاره به این‌که «آدمی قدر ایّام عمر خویش نمی‌داند» نکوهش غفلت است و نویسنده «راحت اندک و نیاز حقیر» را دلایل و عوامل این غفلت معرفی می‌کند.

گزینهٔ (۴): با توجه به پیام و مفهوم عبارت، این متن در دستهٔ ادبیات تعلیمی قرار می‌گیرد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۵ کدام گزینه از اساسی‌ترین عامل پیدایش شعر بی‌بهره است؟

۱) ماییم مست و سرگران، فارغ ز کار دیگران / عالم اگر بر هم رود، عشق تو را بادا بقا

۲) آن یکی خر داشت پالانش نبود / یافت پالان گرگ خر را دربربود

۳) همه غار و هامون پر از کشته بود / ز خون خاک چون ارغوان گشته بود

۴) بتی دارم که چین ابروانش / حکایت می‌کند بتخانهٔ چین

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

اساسی‌ترین عامل پیدایش شعر عاطفه است؛ بنابراین باید به دنبال بیتی بگردیم که عنصر عاطفه در آن دیده نمی‌شود.

بیت دوم احساسات و عاطفهٔ مخاطب را برانگیخته نمی‌کند، بلکه تنها شامل کلماتی است که برای بیان مقصود شاعر به نظم کشیده شده‌اند؛ بنابراین از «اساسی‌ترین عامل پیدایش شعر» بی‌بهره است.

نشانه‌های وجود عاطفه در گزینه‌های دیگر را ببینیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): تعابیر کنایی «مست و سرگران بودن» و «بر هم رفتن عالم» و به‌ویژه سخن‌گفتن از عشق و آرزوی بقا و جاودانگی برای عشق

گزینهٔ (۳): اغراق در توصیف فراوانی کشته‌شدگان و تصویرسازی صحنهٔ نبرد و نیز تشبیه خاک به ارغوان از شدت سرخی

گزینهٔ (۴): توصیف زیبایی معشوق و ستایش او با ساختن استعارهٔ «بت» و نیز تشبیه ابروهای او به بتخانهٔ چین

گول نخوری ✘

عامل اصلی شکل‌گیری یک شعر، عاطفه است، نه وزن. قرار نیست دنبال گزینه‌ای بگردیم که وزن ندارد. همهٔ گزینه‌ها شعر هستند و وزن درستی دارند. تفاوت در برخورداری از عاطفه یا بی‌بهره‌بودن از آن است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۶ دربارهٔ آهنگ و موسیقی ابیات زیر، کدام گزینه نادرست است؟

۱) ای ساربان آهسته ران کآرام جانم می‌رود وان دل که با خود داشتم با دلستانم می‌رود:
وزن شعر طرب‌انگیز است و کاربرد قافیه در میانهٔ مصراع اول، موسیقی شعر را غنی‌تر کرده است.

۲) ز زین برگرفتش به میدان فکند نیازش نیامد به گرز و کمند:
بیت، لحنی حماسی و وزنی کوبنده و کوتاه دارد و از آهنگ ضربی برخوردار است.

۳) گر در طلبت رنجی ما را برسد شاید چون عشق حرم باشد، سهل است بیابان‌ها:
هر مصراع به دو بخش برابر تقسیم شده و این بخش‌بندی، موجب دلنشینی بیشتر وزن و آهنگ شعر شده است.

۴) مرا در منزل جانان چه امن عیش چون هر دم جرس فریاد می‌دارد که بربندید محمل‌ها:
با وجود وزن شورانگیز و پاره‌های آوایی منظم، دو نیمهٔ هر مصراع متقارن نیستند و نمی‌توان در وسط مصراع درنگ کرد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

برخلاف شرح بیت در گزینهٔ (۴)، در این بیت، دو نیمهٔ هر مصراع کاملاً متقارن هستند، به طوری که می‌توان در وسط مصراع مکث و درنگ کرد و همین، یکی از دلایل خوش‌آهنگ‌بودن بیت است:

مرا در منزل جانان * چه امن عیش چون هر دم/ جرس فریاد می‌دارد * که بربندید محمل‌ها:

نشانهٔ « * » محل درنگ در میان مصراع است و هر مصراع را به دو بخش متقارن تقسیم می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): طرب‌انگیزبودن وزن شعر/ کاربرد قافیه در میانهٔ مصراع اول: ساربان، ران

گزینهٔ (۲): وجود وزن کوبنده و کوتاه و آهنگ ضربی و متناسب با حماسه

گزینهٔ (۳): تقسیم‌شدن هر مصراع به دو بخش برابر: گر در طلبت رنجی * ما را برسد شاید/ چون عشق حرم باشد * سهل است بیابان‌ها

گول نخوری ✘

گاهی عبارت نادرست و تحلیل غلط، طوری است که در آن، اطلاعات درست و نادرست با هم آمیخته می‌شوند. در گزینهٔ (۴) بخش اول عبارت، یعنی «وجود وزن شورانگیز و پاره‌های آوایی منظم» درست است و بخش دوم، یعنی «دو نیمهٔ هر مصراع متقارن نیستند و نمی‌توان در وسط مصراع درنگ کرد» نادرست است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۷ در کدام گزینه، عواطف و حس و حال حاکم بر فضای شعر متفاوت است؟

۱) ملکی که پریشان شد، از شومی شیطان شد / باز آنِ سلیمان شد، تا باد چنین بادا

۲) رفتی و با تو کمالی که جهان داشت ببرد / گر جهان را پس از این ناقص خوانیم سزاست

۳) کو آن که ولی‌نعمت من بود و عم من؟ / عم نه که پدر بود و خداوند به هر باب

۴) همی‌گفت کای کشته بر دست من / دلیر و ستوده به هر انجمن

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

حس و حال حاکم بر فضای شعر در گزینهٔ (۱)، بیانگر از بین رفتن دورهٔ پریشانی و سروسامان‌گرفتن دوبارهٔ اوضاع است و در مجموع، فضایی شاد و امیدبخش را مژده می‌دهد.

در گزینه‌های دیگر، عواطف و حس و حال حاکم بر بیت‌ها، حزن‌انگیز و غم‌آلود است. نشانه‌های این حزن و اندوه را ببینیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): رفتی و با تو کمالی که جهان داشت ببرد / گر جهان را پس از این ناقص خوانیم سزاست

گزینهٔ (۳): کو آن که ولی‌نعمت من بود و عم من؟ / عم نه که پدر بود و خداوند به هر باب

گزینهٔ (۴): همی‌گفت کای کشته بر دست من / دلیر و ستوده به هر انجمن

گول نخوری ✘

دقت کنید که در گزینهٔ (۱) عبارتِ «پریشان شد» نباید باعث شود فضای این گزینه را هم مانند سایر گزینه‌ها منفی و غم‌انگیز تصور کنیم، بلکه «پریشان‌شدنِ مُلک» مربوط به قبل بوده و اکنون شاعر از بهبود اوضاع و از بین رفتن این پریشانی حرف می‌زند و این موضوع را از مصراع دوم به خوبی می‌توانیم بفهمیم، به‌ویژه این‌که شاعر در پایان بیت دعا می‌کند که «الهی اوضاع همیشه همین‌طور باشد».

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۸ نقد و بررسی ابیات زیر در همهٔ گزینه‌ها درست است، به‌جز ..... .

«ای نفس خرم باد صبا — از بر یار آمده‌ای، مرحبا
قافلهٔ شب، چه شنیدی ز صبح — مرغ سلیمان، چه خبر از سبا
بر سرِ خشم است هنوز آن حریف — یا سخنی می‌رود اندر رضا»

۱) شاعر به برخی پدیده‌های بی‌جان، جان بخشیده است.

۲) در بیت‌های دوم و سوم، جملات باید با لحن پرسشی خوانده شوند.

۳) واژهٔ «حریف» به معنی «مبارز و هماورد» است.

۴) رفتار معشوق با شاعر، پیش از این محبت‌آمیز نبوده است.

مشاوره خوانش درست بیت و تشخیص لحن درست جمله‌ها و همین‌طور بررسی معنی واژه‌ها با توجه به بافت بیت، قدم اول برای درک و تحلیل درست ابیات است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

واژهٔ «حریف» را امروزه معمولاً به معنی «دشمن و مبارز و هماورد» به کار می‌بریم، اما یکی از معانی «حریف» در زبان فارسی، که اتفاقاً در شعر عاشقانه هم پرکاربرد است، «همنشین و هم‌صحبت» بوده است. این واژه در بیت سوم، به همین معنی به کار رفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): شاعر با بهره‌گرفتن از آرایهٔ تشخیص به نفس باد صبا، قافلهٔ شب و مرغ سلیمان (که البته منظور همان باد صباست)، رفتار انسانی نسبت داده است.

گزینهٔ (۲): در بیت‌های دوم و سوم، لحن جمله‌ها پرسشی است:

قافلهٔ شب، چه شنیدی ز صبح؟/ مرغ سلیمان، چه خبر از سبا؟/ بر سرِ خشم است هنوز آن حریف؟/ یا سخنی می‌رود اندر رضا؟

گزینهٔ (۴): این‌که شاعر (عاشق) می‌پرسد: «آیا هنوز یار بر سرِ خشم است؟» و به‌ویژه واژهٔ «هنوز» نشان می‌دهد که تا زمان سروده‌شدن شعر، رفتار معشوق با شاعر تند و خشمگینانه بوده است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۱۹ چند عبارت شامل اطلاعات درستی دربارهٔ «سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی» هستند؟

الف) برانگیختن حس و حال عاطفی در شنونده از ویژگی‌های مشترک شعر و موسیقی است.

ب) وزن در شعر، بیشتر جنبهٔ تزیینی دارد و جزء ذات و طبیعت شعر نیست.

ج) دلیل رغبت بیشتر انسان به شعر نسبت به نثر، اشتیاق او برای زمزمه و آوازخوانی است.

د) وزن، یک موضوع حسی است و خارج از ذهن کسی که آن را درک می‌کند، وجود ندارد.

ه) توجه‌داشتن به فضای عاطفی و آهنگ یک متن، موجب کشف لحن آن می‌شود.

۱) دو ۲) سه ۳) چهار ۴) پنج

مشاوره این سؤال، از نمونه پرسش‌هایی است که نمی‌توانیم آن‌ها را با رد گزینه حل کنیم، بلکه باید درست یا نادرست بودن تک‌تک عبارت‌ها را بررسی کنیم. عبارت‌ها دقیقاً از توضیحات کتاب درسی انتخاب شده‌اند و هر کدام به یک نکتهٔ مهم اشاره می‌کنند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

معرفی سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی:

رابطهٔ شعر و موسیقی:

شعر و موسیقی هر دو برای برانگیختن حس و حال عاطفی به کار می‌روند.

رابطهٔ شعر و عاطفه:

حالت‌هایی مانند اندوه، شادی، امید و یأس، حیرت و تعجب، نمودهای عاطفه هستند که شاعر می‌کوشد آن‌ها را به دیگران انتقال دهد. اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر، عاطفه است. شاعر برای انتقال عاطفهٔ خود به دیگران از زبان کمک می‌گیرد و واژه‌هایی را برمی‌گزیند که با قرارگرفتن در کنار هم، آهنگی خاص را پدید آورند. بنابراین وزن و آهنگ، به انتقال بهتر احساس و عاطفه کمک می‌کند.

رابطهٔ وزن و شعر:

پس از عاطفه مهم‌ترین و مؤثرترین عامل، «وزن» است. بدون وزن، کم‌تر می‌توان عواطف را برانگیخت. اصولاً انتظاری که آدمی از شعر دارد، این است که بتواند آن را زمزمه کند و علت این‌که شعر را بیشتر از نثر می‌خواند، همین شوق به زمزمه و آوازخوانی است.

وزن و طبیعت شعر:

وزن در شعر، جنبهٔ تزیینی ندارد، بلکه جزء طبیعت شعر است و برای نشان‌دادن عواطف، نمی‌توان از آن چشم پوشید.

وزن و کتاب‌های مقدس:

وزن یکی از مهم‌ترین ارکان شعر است و گوش‌نوازی و خوش‌آهنگی شعر تأثیر فراوانی بر انسان دارد؛ حتی بیشتر کتاب‌های مقدس نیز از کشش و جاذبهٔ آهنگ و کلام موزون بهره گرفته‌اند.

رابطهٔ وزن و نظم:

وزن، ادراکی است که از احساس نظم حاصل می‌شود. وزن، امری حسی است و بیرون از ذهن کسی که آن را درمی‌یابد وجود ندارد. وسیلهٔ ادراک وزن، حواس ماست، مثلاً چرخی که می‌گردد، حرکتی مداوم دارد، اما وزن ندارد. حال اگر نشانه‌ای در یک نقطهٔ چرخ باشد که هنگام حرکت آن دیده شود، از دیدن بازگشت‌های پیاپی آن، ادراک وزن حاصل می‌شود. هم‌چنین گردش چرخ‌های دوچرخه هیچ نوع وزنی ندارد، اما از توجه به حرکت پای دوچرخه‌سوار و بازگشت متوالی آن به نقطهٔ پایین، وزنی ادراک می‌کنیم.

عاطفه و لحن:

توجه به فضای عاطفی و آهنگ متن سبب کشف لحن می‌شود. تشخیص لحن مناسب هر متن، خواندن را دلنشین‌تر و درک محتوا را آسان‌تر می‌سازد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ برخلاف چیزی که در عبارت «ب» گفته شده، وزن در شعر، جنبهٔ تزیینی ندارد، بلکه جزء طبیعت شعر است و برای نشان‌دادن عواطف در شعر، نمی‌توانیم از وزن چشم‌پوشی کنیم.

۲۰ مفهوم بیت زیر را شاعر در کدام گزینه با بیانی دیگر تکرار کرده است؟

«بـــه مـــوج آویـــز و از ســـاحل بپرهیـــز همـــه دریاســـت مـــا را آشـــیانه»

۱) پرســـتیدن مهـــرگان دیـــن اوســـت تن‌آســـانی و خـــوردن آییـــن اوســـت

۲) مـــوج اشـــک مـــا کـــی آرد در حســـاب آن کـــه کشـــتی رانـــد بـــر خـــون قتیـــل

۳) خـــوردن مـــی محنـــت خمـــار نیـــرزد ز آن ســـوی دریـــای عشـــق گـــر همـــه ســـود اســـت

۴) از جویبـــار همّـــت، تخمـــی کـــه آب گیـــرد گـــر زیـــر خـــاک باشـــد، بـــالای آســـمان اســـت

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینهٔ (۴): دعوت به همت و خطرپذیری و نکوهش سستی و عافیت‌طلبی

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): توصیف بی‌غمی و تن‌پروری و خوش‌باشی/ این مفهوم با بیت سؤال تقابل معنایی دارد، نه تناسب.

گزینهٔ (۲): ستمکاری معشوق و بی‌تفاوت‌بودن او نسبت به رنج و آه و اشک و اندوه عاشق

گزینهٔ (۳): رنج عاشقی ارزش رسیدن به مقصود را ندارد./ تحمل‌ناپذیربودن دشواری‌های عشق

گول نخوری ✘

برای تشخیص درست و مطمئن پاسخ به سؤالات قرابت معنایی، نشانه‌های مشترک میان بیت سؤال و گزینهٔ درست را پیدا می‌کنیم. واژه‌های کلیدی یک راهنمای بسیار مهم و مؤثرند، اما گاهی همین واژه‌های کلیدی به عنوان شباهت فریبنده به کار رفته‌اند. مراقب باشید که فریب غلط‌اندازها را نخورید! عبارت‌های «موج اشک» در گزینهٔ (۲) و «دریای عشق» در گزینهٔ (۳) عبارت‌های غلط‌اندازند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۱ مفهوم بیت در زیر کدام گزینه نادرست نوشته شده است؟

۱) نیکخو گفته است یزدان، مر رسول خویش را / خوی نیک است ای برادر، گنج نیکی را کلید
(دعوت به خوش‌رفتاری)

۲) دیو پیش توست پیدا، زو حذر بایدت کرد / چند نالی تو چو دیوانه ز دیو ناپدید؟
(نفس‌ستیزی)

۳) چون نخواهی کت ز دیگر کس جگر خسته شود / دیگران را خیره‌خیره دل چرا باید خلید؟
(نکوهش مردم‌آزاری)

۴) برگزین از کارها پاکیزگی و خوی نیک / کز همه دنیا گزین خلق دنیا این گزید
(مقابله به مثل)

مشاوره در این تیپ سؤال، مفهوم هر بیت روبه‌روی آن نوشته شده است. در صورت سؤال، بیت یا عبارتی وجود ندارد و موضوع مورد سؤال، تناسب بیشتر یا کم‌تر نیست، بلکه مفهوم هر گزینه را باید جداگانه بررسی کنیم.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مفهوم گزینهٔ (۴) توصیه به نیکوکاری است. مقابله به مثل، یعنی هر رفتاری را با رفتاری مشابه آن، پاسخ دهیم. این مفهوم ربطی به گزینهٔ (۴) ندارد و حتی تا حدی با آن در تضاد است.

کلیدواژه‌های نشان‌دهندهٔ مفهوم را در بیت‌ها بررسی کنیم.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نیکخو گفته است یزدان، مر رسول خویش را / خوی نیک است ای برادر، گنج نیکی را کلید

گزینهٔ (۲): دیو پیش توست پیدا، زو حذر بایدت کرد / چند نالی تو چو دیوانه ز دیو ناپدید؟

گزینهٔ (۳): چون نخواهی کت ز دیگر کس جگر خسته شود / دیگران را خیره‌خیره دل چرا باید خلید؟

گزینهٔ (۴): برگزین از کارها پاکیزگی و خوی نیک / کز همه دنیا گزین خلق دنیا این گزید

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۲ در کدام گزینه پیام بیت زیر، مورد توجه شاعر نیست؟

«تا خار غم عشقت، آویخته در دامن — کوته‌نظری باشد، رفتن به گلستان‌ها»

۱) چشم کوته‌نظران حلقهٔ بیرون در است — ورنه هر ذره‌ای آیینهٔ خورشیدنماست

۲) طوبی و سدره گر به قیامت به من دهند — یک‌جا فدای قامت رعنا کنم تو را

۳) پری از شرم تو از چشم بشر پنهان شد — قمر از رشک تو از بام فلک زیر افتاد

۴) تا مرا با نقش رویش آشنایی اوفتاد — هر چه می‌بینم به چشمم نقش دیوار آمده است

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مفهوم گزینهٔ (۱): در دل هر ذرهٔ ناچیز عظمتی نهفته است.

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: برتری‌دادن معشوق بر همهٔ زیبایی‌ها

کلیدواژه‌های نشان‌دهندهٔ مفهوم را در بیت‌ها بررسی کنیم:

گزینهٔ (۱): چشم کوته‌نظران حلقهٔ بیرون در است — ورنه هر ذره‌ای آیینهٔ خورشیدنماست

گزینهٔ (۲): طوبی و سدره گر به قیامت به من دهند — یک‌جا فدای قامت رعنا کنم تو را

گزینهٔ (۳): پری از شرم تو از چشم بشر پنهان شد — قمر از رشک تو از بام فلک زیر افتاد

گزینهٔ (۴): تا مرا با نقش رویش آشنایی اوفتاد — هر چه می‌بینم به چشمم نقش دیوار آمده است

گول نخوری ✘

مراقب شباهت‌های فریبنده در میان گزینه‌ها باشید. کلمات مشابه ممکن است شما را در تشخیص پاسخ درست به اشتباه بیندازد. شباهت ظاهری، اگر در خدمت تولید مفهوم مشابه قرار نگیرد، تنها باعث گمراه‌شدن در تشخیص مفهوم می‌شود. گزینهٔ (۱) هم ظاهراً اشاره به «کوته‌نظران» دارد، اما موضوع آن، که در مصراع دوم آمده، ربطی به موضوع بیت سؤال، یعنی ترجیح معشوق بر زیبایی‌های دیگر ندارد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۳ بیت زیر با کدام گزینه ارتباط معنایی ندارد؟

«بـر خـور نشسـت از اثـر نعـل میخکـوب — تنهـا نـه نقـش مـاه، کـه نقـش سـتاره هـم»

۱) بـاز ایـن چـه فتنه‌ای اسـت کـه در مـا فکنده‌ای — بـازم در آتـش غـم و سـودا فکنـده‌ای

۲) روزی کـه شـد بـه نیـزه سـر آن بزرگـوار — خورشـید سـربرهنه برآمـد ز کوهسـار

۳) کاش آن زمـان کـه کشـتی آل نبـی شکسـت — عالـم تمـامْ غرقـهٔ دریـای خـون شـدی

۴) گـر چشـم روزگار بـر او فـاش می‌گریسـت — خـون می‌گذشـت از سـر ایـوان کربـلا

مشاوره این سؤال، از نمونه پرسش‌هایی است که در آن، مفهوم بیت سؤال، به طور روشن و برجسته بیان نشده است، بلکه در بیت، اشاره‌هایی وجود دارد که از روی آن‌ها می‌توانیم موضوع و مفهوم بیت را درک کنیم.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

مفهوم گزینهٔ (۱): گله و شکایت از ناسازگاری معشوق و رنج و غم عشق

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: توصیف واقعهٔ جان‌سوز شهادت سیدالشهدا حضرت امام حسین (ع) در روز عاشورا

کلیدواژه‌های نشان‌دهندهٔ مفهوم را در بیت‌ها بررسی کنیم:

گزینهٔ (۱): بـاز ایـن چـه فتنه‌ای اسـت کـه در مـا فکنده‌ای — بـازم در آتـش غـم و سـودا فکنـده‌ای

گزینهٔ (۲): روزی کـه شـد بـه نیـزه سـر آن بزرگـوار — خورشـید سـربرهنه برآمـد ز کوهسـار

گزینهٔ (۳): کاش آن زمـان کـه کشـتی آل نبـی شکسـت — عالـم تمـامْ غرقـهٔ دریـای خـون شـدی

گزینهٔ (۴): گـر چشـم روزگار بـر او فـاش می‌گریسـت — خـون می‌گذشـت از سـر ایـوان کربـلا

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۴ بیت زیر با کدام بیت تناسب مفهومی کم‌تری دارد؟

«هر که می‌خواهد که از سنجیده‌گفتاران شود — بر زبان بند گرانی از تأمل بایدش»

۱) گر راست سخن گویی و در بند بمانی — به زان که دروغت دهد از بند رهایی

۲) سخن کم گفتن و اندیشه‌کردن — به از بسیارگویی پیشه‌کردن

۳) صد انداختی تیر و هر صد خطاست — اگر هوشمندی یک انداز و راست

۴) صدف‌وار گوهرشناسان راز — دهان جز به لؤلؤ نکردند باز

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مفهوم بیت در گزینهٔ (۱) ستایش راست‌گویی حتی در شرایط دشوار است. می‌گوید اگر قرار باشد به خاطر حرف راستی که می‌زنی در زندان بمانی، بهتر از این است که دروغ بگویی و با استفاده از دروغ، از حبس رها شوی.

گزینه‌های دیگر، هر کدام به نوعی سنجیده سخن گفتن را تأیید و ستایش می‌کنند.

واژه‌های نشان‌دهندهٔ مفهوم را در گزینه‌ها ببینیم:

گزینهٔ (۱): گر راست سخن گویی و در بند بمانی — به زان که دروغت دهد از بند رهایی

گزینهٔ (۲): سخن کم گفتن و اندیشه‌کردن — به از بسیارگویی پیشه‌کردن

گزینهٔ (۳): صد انداختی تیر و هر صد خطاست — اگر هوشمندی یک انداز و راست

گزینهٔ (۴): صدف‌وار گوهرشناسان راز — دهان جز به لؤلؤ نکردند باز

گول نخوری ✘

موضوع همهٔ گزینه‌ها دربارهٔ سخن‌گفتن است، اما با قدری دقت بیشتر، می‌توانیم تفاوت آن‌ها را پیدا کنیم. گزینهٔ (۱) توصیه به راست‌گویی می‌کند، اما گزینه‌های دیگر، دربارهٔ سنجیده سخن گفتن و برتری آن بر پرحرفی، مطالبی را می‌گویند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۵ پیام عرفانی بیت زیر از کدام گزینه دورتر است؟

«حدیث دل، حدیثی بس شگفت است / همه عالم حدیث دل گرفته است»

۱) گنجینهٔ گنج پادشاهی دل توست / وان مظهر الطاف الهی دل توست

۲) ای دل به طریق عاشقی راه یکی است / در کشور عشق بنده و شاه یکی است

۳) گفتم که سراپردهٔ سلطان وجود / گفتا که بجو در دل ویران شماست

۴) در خانهٔ دل که خلوت حضرت توست / غیرت نگذارد که درآید غیرت

مشاوره مفهوم در هر بیت و عبارت، با یک یا چند واژهٔ کلیدی مشخص می‌شود. این واژه‌ها معرف پیام اصلی بیت هستند و واژه‌های دیگر، اهمیت چندانی در تشخیص پیام اصلی بیت ندارند. برای رسیدن به گزینهٔ درست، باید این واژه‌های کلیدی و در نتیجه، پیام محوری گزینه‌ها را پیدا کنیم.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

مفهوم بیت سؤال، «اعجاب‌انگیزبودن دل و فراگیربودن ماجرای دل، به عنوان جایگاه عشق و دلدادگی» است و این موضوع، نشانهٔ ارزشمندی دل است. در حقیقت، ارزشمندبودن دل به این دلیل است که دل، جایگاه خداوند است.

در گزینهٔ (۲) شاعر می‌گوید: «در مسیر عشق، فقط یک راه حقیقی وجود دارد و تنها همین راه است که ما را به هدف می‌رساند.» در مصراع دوم هم، حرف از این است که در سرزمین عشق و دلدادگی، بنده و شاه و عاشق و معشوق، همگی نشانهٔ «یک وجود حقیقی» هستند. به این موضوع در عرفان «وحدت وجود» می‌گویند. سه گزینهٔ دیگر دل را جایگاه خداوند می‌دانند و این، نهایت ارزشمندی دل است.

کنکور کدام گزینه مفهومی نظیر بیت زیر دارد؟ *(سؤال ۴۸ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت اول)*

«عالم سیه به چشم تو از خواب غفلت است / بگشای چشم عالم انوار را ببین»

۱) تو را چراغ بصیرت ز غفلت است خموش / که چشم بسته بود تا شرار با سنگ است

۲) لطف گل‌های چمن قسمت بینایان است / بی‌بصیرت ز گلستان چه تواند بردن

۳) یا رب از عرفان مرا پیمانه‌ای سرشار ده / چشم بینا جان آگاه و دل بیدار ده

۴) آن چشم مست و غمزهٔ هشیار را ببین / در عین خواب دولت بیدار را ببین

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۶ هر یک از پرسش‌های زیر، به ترتیب به کدام ویژگی کنش اشاره دارد؟

- چرا چنین کاری کردی؟
- پس از برگشت از دبیرستان، بهتر است درس بخوانم یا به سینما بروم؟
- چرا دانش‌آموز در کلاس درس، دست خود را بالا می‌برد؟
- چرا کودکی که تازه متولد شده است، نمی‌تواند صحبت کند؟

۱) ارادی‌بودن ـ هدف‌داربودن ـ آگاهانه‌بودن ـ معنادار‌بودن

۲) هدف‌داربودن ـ معنادار‌بودن ـ ارادی‌بودن ـ هدف‌داربودن

۳) هدف‌داربودن ـ ارادی‌بودن ـ معنادار‌بودن ـ آگاهانه‌بودن

۴) معنادار‌بودن ـ هدف‌داربودن ـ آگاهانه‌بودن ـ ارادی‌بودن

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

کنش به ارادهٔ انسان وابسته است، یعنی تا اراده و خواست انسان نباشد انجام نمی‌شود، پس برای انجام کنش، علاوه بر آگاهی، ارادهٔ انسان نیز ضروری است، زیرا ممکن است فردی به کاری آگاه باشد، ولی تصمیم به انجام آن نگیرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- پرسش «چرا چنین کاری کردی؟» ← هدف‌داربودن
- پرسش «پس از برگشت از دبیرستان، بهتر است درس بخوانی یا به سینما بروی؟» ← ارادی‌بودن
- پرسش «چرا دانش‌آموز در کلاس درس، دست خود را بالا می‌برد؟» ← معنادار‌بودن
- پرسش «چرا کودکی که تازه متولد شده است، نمی‌تواند صحبت کند؟» ← آگاهانه‌بودن

نکته

تا آگاهی نباشد، کنشی صورت نمی‌گیرد، اما کنش انسان‌ها همیشه براساس آگاهی صحیح صورت نمی‌گیرد و افراد در همهٔ موارد به آگاهی موجود در کنش‌هایشان توجه ندارند و از آن باخبر نیستند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۷ **چند مورد از عبارت‌های زیر، به «پیامدهای ارادی کنش» مربوط است؟**

- **جواب سلام کسی را دادن**
- **نتیجهٔ طبیعی کنش‌اند.**
- **به ارادهٔ افراد انسانی وابسته است.**
- **خودشان کنش هستند.**
- **لازم است کنشگری آن‌ها را اراده کند.**
- **نظافت جسم، از اثرات وضو است.**

۱) سه ۲) چهار ۳) پنج ۴) دو

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

پیامدهای ارادی کنش:

خودشان کنش هستند./ لازم است کنشگری آن‌ها را اراده کند./ به ارادهٔ افراد انسانی وابسته هستند و باید کنشگری، آن‌ها را انجام دهد. (مانند: جواب سلام کسی را دادن)

پیامدهای غیرارادی کنش:

نتیجهٔ طبیعی کنش‌اند. (مثلاً: نظافت جسم، از اثرات وضو است.)

نکته در بسیاری از موارد، آدمیان کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آن انجام می‌دهند و از انجام برخی کنش‌ها به دلیل پیامدهای نامطلوبشان خودداری می‌کنند.

کنکور **در کنش افراط در استفاده از فضای مجازی، به ترتیب «پیامد ارادی وابسته به ارادهٔ کنشگر»، «پیامد غیرارادی» و «پیامد ارادی وابسته به ارادهٔ دیگری» کدام است؟** *(سؤال ۵۱ کنکور ۱۴۰۴ـ نوبت اول)*

۱) ترک یا معتادشدن به آن ـ آسیب و بیماری روانی ـ پنهان‌کردن کنش از دیگران

۲) کاهش استفاده از فضای مجازی ـ آسیب‌زدن به خود ـ مورد نکوهش دیگران قرارگرفتن

۳) دوری از آسیب‌های ناشی از آن ـ معتادشدن به آن ـ توصیه به کاهش استفاده از فضای مجازی

۴) آسیب و بیماری جسمی و روانی ـ مورد نکوهش دیگران قرارگرفتن ـ فاصله گرفتن دیگران از فرد

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۸ به ترتیب، علت، نتیجه و معنای عبارات زیر در کدام گزینه آمده است؟

- **هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد و هیچ‌یک از ارزش‌های اجتماعی محقق نمی‌شوند.**
- **زمانی که فردی به تنهایی در مکانی مطالعه می‌کند و فرد دیگری وارد می‌شود.**
- **آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی که مورد توجه و پذیرش هستند.**

۱) نبود جامعه‌پذیری ـ تبدیل کنش اجتماعی به کنش فردی ـ کنش اجتماعی

۲) نبود کنش اجتماعی ـ تبدیل مطالعهٔ فرد به پدیدهٔ اجتماعی ـ عقاید اجتماعی

۳) نبود جامعه‌پذیری ـ تبدیل مطالعهٔ فرد به کنش اجتماعی ـ هنجار اجتماعی

۴) نبود کنش اجتماعی ـ تبدیل کنش فردی به کنش اجتماعی ـ ارزش اجتماعی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- اگر **کنش اجتماعی** نباشد، هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد و هیچ‌یک از ارزش‌های اجتماعی مانند عدالت، امنیت و آزادی محقق نمی‌شوند.
- زمانی که فردی به تنهایی در مکانی مطالعه می‌کند و فرد دیگری وارد می‌شود، مطالعهٔ او **(کنش فردی)** به یک **کنش اجتماعی** تبدیل می‌شود و پای ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی را به میان می‌آورد.
- **ارزش‌های اجتماعی**، آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی‌اند که مورد توجه و پذیرش هستند.

نکته

هنجار اجتماعی، شیوهٔ انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است. مثلاً در هر جامعه‌ای احوال‌پرسی از دیگران، شیوه‌های معینی دارد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۲۹ در بین عبارت‌های زیر، کدام عبارت‌ها به ترتیب در مورد «خانواده‌های تک‌فرزند»، درست و در مورد «پدیده‌های اجتماعی»، نادرست هستند؟

الف) در خانواده‌های تک‌فرزند، نوع ارتباط، محدود به ارتباط پدر و مادر و فرزند است. ــ پدیده‌های اجتماعی معنادار هستند.

ب) در این خانواده‌ها، از تمرکز افراطی والدین بر فرزندان کاسته می‌شود. ــ ارزش‌ها از جنس هدف و مقصود و هنجارها از جنس وسیله و روش رسیدن به ارزش‌ها هستند.

ج) در اغلب خانواده‌های تک‌فرزند، والدین، هم انتظار بالایی از فرزند خود دارند و هم حمایت و پشتیبانی زیادی از او به عمل می‌آورند. ــ به مرور به انسان‌هایی که آن‌ها را به وجود آورده‌اند، وابسته می‌شوند.

د) در این خانواده‌ها، معمولاً کودکان در خانه ارتباط با افراد هم‌سن‌وسال و هم‌نسل‌های خود را نمی‌آموزند. ــ تمامی آدابی که ما مراعات می‌کنیم، محصول پدیده‌های اجتماعی اطراف ما هستند که به صورت فرصت‌ها و محدودیت‌ها، پیشِ‌روی ما قرار می‌گیرند.

۱) «ج» ـ «د»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «الف» ـ «ب»
۴) «الف» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

- به کنش اجتماعی و پیامدهای آن، «پدیدهٔ اجتماعی» می‌گویند. کنش اجتماعی، خردترین (کوچک‌ترین) پدیدهٔ اجتماعی است و سایر پدیده‌های اجتماعی، آثار و پیامدهای آن می‌باشند.
- افزایش جمعیت سالمند کشور، افزایش هزینه‌ها را در بر دارد و برای ارائهٔ خدمات و رفع نیازهای سالمندان، به اندازهٔ کافی نیروی جوان در کشور وجود نخواهد داشت.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

الف) درست ـ درست

ب) نادرست: مربوط به خانواده‌های **چندفرزند** است. ـ درست

ج) درست ـ نادرست: پدیده‌های اجتماعی، به مرور از انسان‌هایی که آن‌ها را به وجود آورده‌اند، **مستقل می‌شوند**.

د) درست ـ نادرست: **بسیاری** از آدابی که ما مراعات می‌کنیم، محصول پدیده‌های اجتماعی اطراف ما هستند که به صورت فرصت‌ها و محدودیت‌ها، پیشِ روی ما قرار می‌گیرند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۰ **هر کدام از عبارات زیر، به ترتیب با چه مفهومی در ارتباط است؟**

- **یکی از زمینه‌های پیوند میان انسان‌ها و گذر از «من» به «ما» است.**
- **با وجود فردفرد اعضا و مشارکت اجتماعی آن‌ها، شکل می‌گیرند و دوام می‌آورند.**
- **در هر جامعه‌ای، میزان آن از نظر کمّی و کیفی اهمیت فراوان دارد.**

۱) ازدواج و فرزندآوری ـ گروه‌های بزرگ و مهم ـ افزایش جمعیت

۲) رشد جمعیت و چندفرزندی ـ گروه‌های کوچک مانند محله و روستا ـ گرایش خانواده‌ها به تک‌فرزندی

۳) فرزندآوری و تشکیل خانواده ـ گروه‌های بزرگ مانند جامعه و کشور ـ تمایل افراد به ازدواج

۴) ازدواج و تشکیل خانواده ـ گروه‌های کوچک و بزرگ ـ گرایش افراد و خانواده‌ها به فرزندآوری

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- **ازدواج و تشکیل خانواده**، یکی از زمینه‌های پیوند میان انسان‌ها و گذر از «من» به «ما» است.
- **گروه‌های کوچک** مانند محله، روستا، شهر و ... و **گروه‌های بزرگ** مانند جامعه، کشور و ... با وجود فردفرد اعضا و مشارکت اجتماعی آن‌ها شکل می‌گیرند و دوام می‌آورند.
- در هر جامعه‌ای، میزان **گرایش افراد و خانواده‌ها به فرزندآوری** از نظر کمّی و کیفی اهمیت فراوان دارد.

نکته

در جامعه‌ای که اغلب خانواده‌های آن، چندفرزندی هستند، با تولد هر نوزاد، نیازهایش به عنوان یک عضو جامعه نیز طرح و پیگیری می‌شود. همین پدیده می‌تواند زمینهٔ پویایی و بالندگی جامعه را فراهم کند؛ یعنی تولد هر نوزاد، می‌تواند نویدبخش تولد یک نابغه و پیدایش ایده یا طرح و برنامه‌ای نو برای طیف گسترده‌ای از انسان‌ها باشد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۱ **کدام گزینه به تأثیر «جهان طبیعی بر جهان اجتماعی»، اشاره دارد؟**

۱) شناخت خداوند، فرشتگان و جهان ماوراءطبیعی، آرمان‌ها و ارزش‌های زندگی آدمیان را تغییر می‌دهد.

۲) انسان‌ها برای مقابله با زلزله و خشکسالی، قواعد خاصی وضع می‌کنند و کنش‌های مناسبی انجام می‌دهند.

۳) یک فرد کاریزماتیک با قدرت نفوذ خود می‌تواند روند وقایع سیاسی یک کشور را تغییر دهد.

۴) آلودگی طبیعت و محیط زیست، نتیجهٔ کارهای شتاب‌زده و نابخردانهٔ انسان‌هاست.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): شناخت خداوند، فرشتگان و جهان ماوراءطبیعی، آرمان‌ها و ارزش‌های زندگی آدمیان را تغییر می‌دهد؛ جهان ماوراءطبیعی ← جهان اجتماعی

گزینهٔ (۲): انسان‌ها برای مقابله با زلزله و خشکسالی، قواعد خاصی وضع می‌کنند و کنش‌های مناسبی انجام می‌دهند؛ جهان طبیعی ← جهان اجتماعی

گزینهٔ (۳): یک فرد کاریزماتیک با قدرت نفوذ خود می‌تواند روند وقایع سیاسی یک کشور را تغییر دهد؛ جهان نفسانی ← جهان اجتماعی

گزینهٔ (۴): آلودگی طبیعت و محیط زیست، نتیجهٔ کارهای شتاب‌زده و نابخردانهٔ انسان‌هاست؛ جهان اجتماعی ← جهان طبیعی

نکته

- هر چه جهان اجتماعی شناخت صحیح بیشتری از پدیده‌های اجتماعی، طبیعی و ماوراءطبیعی داشته باشد و اعضای آن براساس این شناخت‌های صحیح زندگی کنند، زندگی اجتماعی بشر در مسیر خوشبختی و سعادت بیشتری قرار می‌گیرد.
- زلزله یا خشکسالی با این‌که پدیده‌های طبیعی‌اند، تأثیرات تعیین‌کننده‌ای در کنش‌های اجتماعی انسان‌ها دارند. انسان‌ها برای مقابله با زلزله و خشکسالی قواعد خاصی وضع می‌کنند و کنش‌های مناسبی انجام می‌دهند، آن‌ها خانه‌های خود را به گونه‌ای می‌سازند که در برابر زلزله مقاوم باشد. انبارها و سیلوهایی را بنا می‌کنند تا با خشکسالی مقابله کنند و ...

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۲ **به ترتیب عبارات مرتبط با «پدیده‌های تکوینی»، «گسترهٔ جهان اجتماعی»، «نوع عضویت در جهان اجتماعی» و «نوع آگاهی جهان اجتماعی» در کدام گزینه آمده است؟**

۱) در گسترهٔ جهان اجتماعی قرار می‌گیرند. ـ فقط پدیده‌های اجتماعی و اعتباری را شامل می‌شود. ـ تکوینی ـ قراردادی و اعتباری

۲) وارد جهان اجتماعی نمی‌شوند. ـ پدیده‌هایی که بیرون از جهان اجتماعی قرار دارند، به جهان اجتماعی راه نمی‌یابند. ـ اعتباری ـ فردی و خصوصی

۳) انسان آن‌ها را ایجاد نمی‌کند. ـ پدیده‌های اجتماعی و پدیده‌های طبیعی و ماوراءطبیعی که با زندگی اجتماعی انسان ارتباط پیدا می‌کنند. ـ قراردادی ـ مشترک و عمومی

۴) پدیده‌های طبیعی و ماوراءطبیعی را شامل می‌شود. ـ تمام پدیده‌های اجتماعی، طبیعی و ماوراءطبیعی را شامل می‌شود. ـ ارادی ـ تکوینی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

پدیده‌های تکوینی (طبیعی و ماوراءطبیعی)، پدیده‌هایی هستند که انسان آن‌ها را ایجاد نمی‌کند، ولی به واسطهٔ ارتباطی که با زندگی انسان دارند به جهان اجتماعی راه می‌یابند.

نکته

پدیده‌های اعتباری	پدیده‌های تکوینی (طبیعی و ماوراءطبیعی)
کنش‌ها و پیامدهای آن‌ها	پدیده‌هایی که انسان آن‌ها را ایجاد نمی‌کند، ولی به واسطهٔ ارتباطی که با زندگی انسان دارند به جهان اجتماعی راه می‌یابند.
مثال: خانواده، ترافیک و ...	**مثال:** دریا، بهشت، فرشته و ...

پدیده‌های اجتماعی به جهان اجتماعی تعلق دارند و در گسترهٔ آن قرار می‌گیرند. اما علاوه بر آن، هر یک از موجوداتی که بیرون جهان اجتماعی قرار دارند؛ یعنی موجودات طبیعی و ماوراءطبیعی نیز به واسطهٔ ارتباطی که با زندگی اجتماعی انسان پیدا می‌کنند، در گسترهٔ جهان اجتماعی قرار می‌گیرند.

عضویت در جهان اجتماعی و نظم میان اعضای آن، با اراده و آگاهی انسان‌ها تعریف می‌شود و با قرارداد آن‌ها به وجود می‌آید.

نکته

جهان اجتماعی و نظم آن، تکوینی نیست، بلکه اعتباری است، یعنی با آگاهی و ارادهٔ انسان‌ها شکل می‌گیرد.

آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی براساس آن شکل می‌گیرد، آگاهی فردی و خصوصی نیست؛ بلکه نوعی آگاهی مشترک و عمومی است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۳ **کدام گزینه تعریف نادرستی از فرهنگ ارائه داده است؟**

۱) به مجموعهٔ آگاهی‌های مشترک و عمومی، فرهنگ می‌گویند.

۲) آن بخش از جهان اجتماعی که همهٔ اعضا در آن اشتراک دارند، فرهنگ نامیده می‌شود.

۳) فرهنگ، شیوهٔ زندگی گروهی از انسان‌ها است که سالیان متمادی با یکدیگر زندگی می‌کنند.

۴) در صورتی که عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و مهارت‌ها در یک خرده‌فرهنگ، ناسازگار و مخالف با فرهنگ عمومی باشند، آن را ضدفرهنگ می‌نامند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔ آن بخش از **فرهنگ** که همهٔ اعضای یک جهان اجتماعی در آن اشتراک دارند «**فرهنگ عمومی**» نامیده می‌شود و بخش‌هایی که مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است، «**خرده‌فرهنگ**» نامیده می‌شود.

نکته خرده‌فرهنگ‌هایی که درون یک فرهنگ عمومی قرار دارند، اغلب با فرهنگ عمومی سازگارند. به خرده‌فرهنگ‌های سازگار با فرهنگ عمومی «خرده‌فرهنگ موافق» می‌گویند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۴ هر یک از موارد زیر، به ترتیب در کدام قسمت از جدول قرار می‌گیرند؟

- آرام مطالعه‌کردن در کتابخانه
- دعاکردن برای فرزند
- پاسخ سلام کسی را دادن
- خانواده، ترافیک و ...

کنش اجتماعی	پدیده‌های اعتباری	هنجار اجتماعی	پیامد ارادی کنش
«الف»	«ب»	«ج»	«د»

۱) «ج» ـ «الف» ـ «د» ـ «ب»
۲) «ج» ـ «الف» ـ «ب» ـ «د»
۳) «الف» ـ «ج» ـ «ب» ـ «د»
۴) «د» ـ «ب» ـ «ج» ـ «الف»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱ تا ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- آرام مطالعه کردن در کتابخانه ← هنجار اجتماعی

نکته هنجار اجتماعی، شیوهٔ انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است.

- دعاکردن برای فرزند ← کنش اجتماعی

نکته در کنش اجتماعی، آگاهی و ارادهٔ کنشگر، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌ها است.

- پاسخ سلام کسی را دادن ← پیامد ارادی کنش (که خود نیز یک کنش اجتماعی است.)

نکته پیامدهای ارادی کنش به ارادهٔ افراد انسانی، یعنی خود کنشگر یا افراد دیگر وابسته است.

- خانواده، ترافیک و ... ← پدیده‌های اعتباری

نکته پدیده‌های اعتباری همان پدیده‌های اجتماعی‌اند که حاصل کنش‌های اجتماعی انسان‌ها و پیامدهای آن‌ها می‌باشند.

امتحان نهایی

یک مورد تفاوت میان پیامدهای ارادی کنش و پیامدهای غیرارادی کنش بنویسید.

(سؤال ۱۳ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۵ پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- «آن‌چه انجام می‌دهیم» در علوم انسانی چه نام دارد؟
- کنش اجتماعی چیست؟
- جهان اجتماعی چگونه تداوم نمی‌یابد؟
- اگر یک نسل نتواند فرهنگ خود را حفظ کند، چه می‌شود؟

۱) کنش ـ کنشی که در آن، آگاهی و ارادهٔ کنشگر، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست. ـ از طریق وراثت ـ جهان اجتماعی آن فرومی‌ریزد.

۲) کنش اجتماعی ـ کنشی که در حضور فیزیکی دیگران انجام می‌شود. ـ با انتقال فرهنگ خود به نسل‌های بعد ـ به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌شود.

۳) کنش انسانی ـ کنشی که با توجه به ارزش‌های اجتماعی شکل می‌گیرد. ـ از طریق زادِ ولد ـ بازتولیدش دچار مشکل می‌شود.

۴) فعل و رفتار ـ نوعی کنش که با توجه به دیگران انجام می‌شود. ـ با بازتولید فرهنگ خود ـ جهان اجتماعی آن دگرگون می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱ تا ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، «**کنش**» می‌گویند.
- کنش اجتماعی، نوعی کنش است که با توجه به دیگران انجام می‌شود. در کنش اجتماعی، آگاهی و ارادهٔ کنشگر، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست.

نکته

کنش اجتماعی، تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت نمی‌گیرد. برای مثال وقتی راننده‌ای پشت چراغ قرمز می‌ایستد، مقرراتی را رعایت می‌کند که مورد قبول دیگران است. به همین دلیل کنش او اجتماعی است، بنابراین رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی در نیمه‌شب و به دور از چشم دیگران و حتی دوربین مخفی، کنش اجتماعی است.

- جهان اجتماعی با انتقال فرهنگ خود به نسل‌های بعد تداوم می‌یابد. فرهنگ از طریق وراثت از نسلی به نسل دیگر منتقل نمی‌شود.
- هرگاه یک نسل نتواند فرهنگ خود را حفظ کند یا نتواند آن را به نسل بعد منتقل سازد، جهان اجتماعی آن فرومی‌ریزد یا دگرگون شده و به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌شود.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

● عَيِّنِ الأنسب للجواب عن التَّرجمةِ أَو المَفهوم من أو إلى العربيّة (٣٦ ـ ٤٣):

٣٦ ﴿رَبَّنا لا تَجعَلْنا مَعَ القَومِ الظّالِمينَ﴾:

۱) ای پروردگار ما، مردم ستمکار را با ما قرار نده!

۲) پروردگارا، ما همراه با قوم ظالم قرار نمی‌گیریم!

۳) پروردگار با گروه ستمگر قرارمان نمی‌دهد!

۴) پروردگارا، ما را با مردم ستمکار قرار نده!

مشاوره توی آزمون‌های تستی اولین سؤال ترجمهٔ آیه است، پس باید ترجمهٔ آیه‌های فصل یا فصل‌های مشخص‌شده از کتاب درسی رو بخونی؛ به طور کلی برای پاسخ به تست‌های ترجمه، باید به نوع فعل (ماضی، مضارع، آینده، امر، نهی و ...) و صیغه‌ش (غایب، مخاطب و متکلم)، اسم مفرد و جمع به‌ویژه جمع مکسّر، ضمیر به‌ویژه ضمیرای متصل دقت کنی.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

Hint ترجمهٔ فعل آیه رو بررسی کن!

درس Box

۱) «لا»ی نهی + مضارع با تغییر آخرِ آن (ساکن ـْ / حذف نون به‌جز جمع مؤنّث) = امر منفی فارسی

مثال لا تَذهَبْ: نرو

لا تَكتُبا: ننویسید

لا تَجلِسْنَ: ننشینید

۲) اگر ضمیر متصل «نا»، به هر فعلی غیر از ماضیِ صیغهٔ متکلم مع‌الغیر بچسبد، مفعول است.

نَصَرْنا (ماضی، متکلم مع‌الغیر): یاری کردیم

نَصَرَنا (ماضی، مفرد مذکّر غایب + نا): ما را یاری کرد

يَنصُرُنا (مضارع، مفرد مذکّر غایب + نا): ما را یاری می‌کند

اُنصُرْنا (امر، مفرد مذکّر مخاطب + نا): ما را یاری کن

کلمات مهم: رَبَّنا (منادیٰ + نا): پروردگارا، ای پروردگار ما (رد گزینهٔ (۳))/ لا تَجعَلْنا (فعل نهی + ضمیر «نا»): قرارمان نده، ما را قرار نده (رد سایر گزینه‌ها)/ مَعَ الْقَومِ الظّالِمينَ: با مردم ستمکار، با گروه ستمگر، همراه با قوم ظالم (رد گزینهٔ (۱))

پاسخ خیلی تشریحی

خطای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «مردم ستمکار را با ما» برای «مَعَ القَومِ الظّالِمينَ» خطاست.

گزینهٔ (۲): «ما قرار نمی‌گیریم» برای «لا تَجعَلْنا» خطاست.

گزینهٔ (۳): «پروردگار» برای «رَبَّنا» و «قرار نمی‌دهد» برای «لا تَجعَلْ» خطا هستند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۷ «الطّالبُ أخبرَ مديرَ المدرسةِ بإطفاءِ مُكيّفِ الهواءِ في الحُجرةِ الّتي كانَت فارغةً!»: **دانش‌آموز ...**

۱) مدیر مدرسه را از خاموش‌کردن کولر در اتاقی که خالی بود باخبر کرد!

۲) مدیر مدرسه را خبر کرد که کولر در اتاقی که خالی بود خاموش شده است!

۳) از خاموش‌کردن کولرهای اتاق خالی توسط مدیر مدرسه خبر داد!

۴) باخبر شد که مدیر مدرسه کولر اتاقی را که خالی بود خاموش کرده است!

مشاوره تشخیص نوع و صیغهٔ فعل، اسم مفرد و جمع به‌ویژه جمع مکسّر، ترکیب اضافی و وصفی در انتخاب گزینهٔ درست کمکت می‌کنه.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

Hint «إطفاء» رو در ترکیب اضافی بررسی کن.

درس Box فعل ماضی به صورت ماضی ساده ترجمه می‌شود.

مثال

كَتَبَ: نوشت

خَرَجتُم: خارج شدید

تذکر: ترجمهٔ مصدر به صورت فعل به‌جز در موارد خاص، اشتباه است.

کلمات مهم: أخبرَ مديرَ المدرسةِ: مدیر مدرسه را باخبر کرد، مدیر مدرسه را خبر کرد، مدیر مدرسه را خبر داد (رد گزینه‌های (۳) و (۴))/ إطفاء (مصدر): خاموش‌کردن (رد گزینه‌های (۲) و (۴))/ مُكيّفِ الهواء (مفرد): کولر (رد گزینهٔ (۳))/ في الحُجرة الّتي كانَت فارغةً: در اتاقی که خالی بود (رد گزینه‌های (۳) و (۴))

پاسخ خیلی تشریحی ✓ خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): «که کولر ... خاموش شده است.» برای «إطفاءِ مُكيّفِ الهَواء» خطاست.

گزینهٔ (۳): «کولرهای اتاق خالی توسط مدیر مدرسه» برای «مديرَ المدرسةِ ... مُكيّفِ الهواءِ في الحُجرة الّتي كانَت فارغةً» خطاست.

گزینهٔ (۴): «باخبر شد که مدیر مدرسه کولر اتاقی را ... خاموش کرده است» برای «أخبرَ مديرَ المدرسةِ ... في الحُجرة الّتي كانَت فارغةً» خطاست.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۳۸ «أولئِك الطّالباتُ يُحافِظنَ عَلىٰ نَظافَةِ الشّوارعِ و المكتَباتِ العامَّةِ و يَعمَلنَ بِواجِباتِهِنَّ كَمُواطِناتٍ يَشعُرنَ بِالمَسؤولِيَّةِ!»:

۱) آن‌ها دانش‌آموزانی هستند که پاکیزگی خیابان‌ها و کتابخانه‌های عمومی را حفظ کردند و مانند هم‌میهنانی که احساس مسئولیت می‌کنند به تکالیفشان عمل کردند!

۲) این دانش‌آموزان، خیابان‌ها و کتابخانه‌های عمومی را تمیز نگه می‌دارند و به وظایف خود به عنوان شهروندان مسئول عمل می‌کنند!

۳) آن دانش‌آموزان، نظافت خیابان‌ها و کتابخانه‌های عمومی را حفظ می‌کنند و مانند شهروندانی که احساس مسئولیت می‌کنند به وظایفشان عمل می‌کنند!

۴) آن دانش‌آموزان، مانند شهروندی که احساس مسئولیت می‌کند به تکلیفشان عمل می‌کنند و نظافت خیابان‌ها و کتابخانه‌های عمومی را انجام می‌دهند!

مشاوره ترکیب اسم اشاره با اسم بعدش از موارد مورد توجه طراحه. تشخیص نوع و صیغهٔ فعل، مفرد و جمع بودن اسم، ضمیر به‌ویژه ضمیرای متصل، ترکیب اضافی و وصفی توی انتخاب گزینهٔ درست تعیین‌کننده هستن.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

Hint به ترکیب «أولئِك الطّالباتُ» توجه کن.

درس Box

۱) اسم اشارهٔ جمع اگر بر سر اسم «اَل» دار بیاید، به صورت مفرد ترجمه می‌شود و اگر بر سر اسم بدون «اَل» بیاید، جمع ترجمه می‌شود.

مثال أُولئِكَ المُعلِّمونَ: آن معلّمان

أُولئِكَ مُعلّمونَ: آن‌ها معلّم هستند.

۲) فعل مضارع = مضارع اخباری

مثال يَعلَمُ: می‌داند

تَكتُبونَ: می‌نویسید

کلمات مهم: أولئِك الطّالباتُ (اسم اشارهٔ جمع دور + اسم «اَل» دار»): آن دانش‌آموزان (رد گزینه‌های (۱) و (۲))/ يُحافِظنَ (مضارع): نگه می‌دارند، حفظ می‌کنند (رد گزینه‌های (۱) و (۴))/ يَعمَلنَ (مضارع): عمل می‌کنند (رد گزینهٔ (۱))/ واجبات: وظایف، تکالیف (رد گزینهٔ (۴))/ مُواطِناتٍ يَشعُرنَ بِالمَسؤولِيَّةِ: هم‌میهنانی که احساس مسئولیت می‌کنند، شهروندانی که احساس مسئولیت می‌کنند (رد گزینه‌های (۲) و (۴))

پاسخ خیلی تشریحی

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «آن‌ها دانش‌آموزانی هستند که» برای «أولئِك الطّالباتُ»، «حفظ کردند» برای «يُحافِظنَ» و «عمل کردند» برای «يَعمَلنَ» خطا هستند.

گزینهٔ (۲): «این» برای «أولئِكَ» و «شهروندان مسئول» برای «مُواطِناتٍ يَشعُرنَ بِالمَسؤولِيَّةِ» خطا هستند.

گزینهٔ (۴): «شهروندی که احساس ... می‌کند» برای «مُواطِناتٍ يَشعُرنَ بِـ ...»، «تکلیف» برای «واجِبات» و «انجام می‌دهند» برای «يُحافِظنَ» خطا هستند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

امتحان نهایی

کَمِّلِ التَّرجَمَةَ الفارسيَّة: (سؤال ۶ (قسمت الف) ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

أولئِكَ الطّالباتُ يُحافِظنَ عَلى المَرافِقِ العامَّة: ..... دانش‌آموزان از تأسیسات عمومی ...

۳۹ «أُكتُبي نصّاً قصيراً أو جُمَلاً بِاللُّغةِ العربيّةِ مُستعينةً بِالمَصادر المَوجودة في المكتبةِ و لا تَبحثي في الإنترنت عَن هذا الموضوع!»:

۱) از منابع موجود در کتابخانه استفاده کن و متن یا جمله‌ای کوتاه را به عربی بنویس و به دنبال این موضوع در اینترنت نگرد!

۲) متنی کوتاه یا جمله‌هایی را به زبان عربی با استفاده از منابع موجود در کتابخانه بنویس و این موضوع را در اینترنت جست‌وجو نکن!

۳) با استفاده از منابع موجود در کتابخانه، یک متن کوتاه یا جملاتی را به عربی می‌نویسم و این موضوع را در اینترنت جست‌وجو نمی‌کنم!

۴) متنی کوچک یا جمله‌هایی را به زبان عربی با استفاده از منابع موجود در کتابخانه بنویسید و به دنبال این موضوع در اینترنت نگردید!

مشاوره تشخیص نوع و صیغهٔ فعل، اسم مفرد و جمع به‌ویژه جمع مکسّر و ترکیب وصفی و اضافی توی انتخاب گزینهٔ درست کمکت می‌کنه.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint فعل‌های «أُكتُبي» و «لا تَبحثي» رو بررسی کن!

درس Box

۱) شناخت و ترجمهٔ فعل امر:

مثال اِذهَبْ/ اِذهَبي (مفرد): برو

اِذهَبا (مثنّی): بروید

اِذهَبوا/ اِذهَبنَ (جمع): بروید

۲) شناخت و ترجمهٔ فعل نهی:

مثال لا تَذهَبْ/ لا تَذهَبي (مفرد): نرو

لا تَذهَبا (مثنّی): نروید

لا تَذهَبوا/ لا تَذهَبنَ (جمع): نروید

کلمات مهم: أُكتُبي (امر، مفرد مؤنّث): بنویس (رد گزینه‌های (۳) و (۴))/ نَصّاً قصيراً (موصوف و صفت): متنی کوتاه، یک متن کوتاه (رد گزینه‌های (۱) و (۴))/ جُمَلاً (جمع مکسّر): جمله‌هایی، جملاتی (رد گزینهٔ (۱))/ مُستعينةً بِـ: با استفاده از (رد گزینهٔ (۱))/ لا تَبحثي عَن (نهی، مفرد مؤنّث): ... را جست‌وجو نکن، به دنبال ... نگرد (رد گزینه‌های (۳) و (۴))

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «استفاده کن» برای «مستعينةً بِـ» و «متن یا جمله‌ای کوتاه» برای «نَصّاً قصيراً أو جُمَلاً» خطا هستند.

گزینهٔ (۳): «می‌نویسم» برای «أُكتُبي» و «جست‌وجو نمی‌کنم» برای «لا تَبحَثي» خطا هستند.

گزینهٔ (۴): «کوچک» برای «قَصيراً»، «بنویسید» برای «أُكتُبي» و «نگردید» برای «لا تَبحَثي» خطا هستند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۴۰ عیّن الصّحیح:

۱) ستتعاونُ کُلّ الطّالبات عَلَی العملِ بهٰذَا الحدیثِ: هر دانش‌آموزی در عمل به این حدیث همیاری خواهد کرد!

۲) أَنظُرُ إلَی القَمر الّذي یُنیر الأرضَ کمِصباحٍ في اللّیل: به ماه که مانند چراغی زمین را در شب، روشن می‌کند نگاه کن!

۳) لا یَرحَمُ اللهُ في الآخِرة مَن لا یَرحمُ النّاس فِي الدّنیا: خداوند در آخرت به کسانی که در دنیا به مردم رحم نمی‌کنند، رحم نمی‌کند!

۴) ما فَهِمنا مَعنی المرافق العامّة، لذلكَ ذکَرَ المعلّمُ لَنا أَمثِلةً أکثر: معنی تأسیسات عمومی را نفهمیدیم، بنابراین معلم مثال‌های بیشتری برای ما ذکر کرد!

مشاوره از تست‌های چهاربه‌چهار نترس! یه‌خورده زمان‌بره ولی خوبیش اینه برای هر عبارت، یه ترجمه اومده که یا درسته یا غلط؛ اگه تمرین و تکرار کنی می‌شه نقطهٔ قوتت.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

Hint فعل‌های گزینه‌ها رو بررسی کن!

درس Box

۱) «کُلّ» بر سر اسم بدون «اَلـ» به معنی «هر» و بر سر اسم «الـ» دار به معنی «همه، تمام» می‌باشد.

مثال کُلّ تلمیذٍ: هر دانش‌آموزی

کُلّ التّلامیذ: همهٔ دانش‌آموزان

۲) سَـ/ سَوفَ + مضارع = مستقبل

مثال سَیَذهَبُ: خواهد رفت

سَوفَ تَکتبونَ: خواهید نوشت

۳) «لا»ی نفی + مضارع بدون تغییرِ آخر آن = مضارع منفی

مثال لا تَکتُبُ: نمی‌نویسی/ نمی‌نویسد

لا یَخرُجونَ: خارج نمی‌شوند

۴) ما + ماضی = ماضی منفی

مثال ما کَتَبَ: ننوشت

ما جَلَستُم: ننشستید

پاسخ خیلی تشریحی ✔

شکل درست ترجمه در سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): سَتتعاونُ کُلّ الطّالبات (فعل مستقبل مفرد + فاعل جمع «کُلّ + اسم «الـ» دارِ جمع) ... : همهٔ دانش‌آموزان ... همیاری خواهند کرد!

گزینهٔ (۲): أَنظُرُ (مضارع، متکلم وحده): نگاه می‌کنم

گزینهٔ (۳): مَن لا یَرحَمُ (اسم موصول عامل «مَن» + مضارع منفی مفرد): کسی که ... رحم نمی‌کند

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۴۱ عیّن الخطأ:

۱) قَد أَمَرَنا النّبيُّ أن نُسافِرَ أیضاً إلَی الصّین لِاکتسابِ العِلم: پیامبر به ما دستور داده است که برای به دست آوردن دانش به چین نیز سفر کنیم!

۲) إنّنا مسؤولونَ في کُلّ مَکانٍ في العالَم حَتّیٰ عَنِ البِقاعِ وَ البَهائِم: قطعاً ما در هر جایی در دنیا حتی در مورد زمین‌ها و چارپایان مسئول هستیم!

۳) کانَت هذه البَطّاریّةُ تَفرغُ بَعد ساعتَین: این باطری بعد از دو ساعت خالی می‌شود!

۴) ظَنَّت تلکَ الطّالبة أنَّ زمیلاتها یُمارِسنَ نَشاطاً حُرّاً: آن دانش‌آموز گمان کرد که هم‌کلاسی‌هایش فعالیتی آزاد انجام می‌دهند!

مشاوره شناخت و ترجمهٔ فعل همیشه مورد توجه طراحه، پس بهتره نوع و صیغهٔ فعل‌ها و معادل فارسیشون رو یاد بگیری.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

Hint به فعل‌ها توجه کن!

درس Box

۱) قَد + ماضی = ماضی نقلی

مثال قَد کَتَبَ: نوشته است

قَد جَلَسْنا: نشسته‌ایم

۲) کانَ + مضارع = ماضی استمراری (می + بن ماضی + شناسه)

مثال کانَ یَکتُبُ: می‌نوشت

کُنتُم تَذهَبونَ: می‌رفتید

پاسخ خیلی تشریحی ✓ شکل درست ترجمه: «کانَت ... تَفرُغُ» معادل ماضی استمراری به معنی «خالی می‌شد» است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۴۲ «مدیر از دانش‌آموز تشکر کرد و از او خواست چراغ‌های اتاق‌های خالی را خاموش کند!»:

۱) شَکَرَ المُدیرة الطّالبةَ و طَلَبَتْ مِنها أن تُطفئَ مصباحَ الحُجراتِ الفارغ!

۲) المُدیر شَکَرَ الطّالبَ وَ طَلَبَ مِنه إطفاءَ مصابیحِ الحُجراتِ الفارغة!

۳) المُدیرة شَکَرَتِ الطّالبَ وَ طَلَبَتْ مِنها إطفاءَ مصباح الحُجراتِ الفارغة!

۴) شَکَرَ المدیرُ الطّالبة وَ طَلَبَ مِنه أن تُطفئَ مصابیحَ حُجراتِ الفارغ!

مشاوره در تست‌های فارسی به عربی، هم‌زمان به زمان فعل فارسی، نوع فعل‌ها در گزینه‌ها، تناسب اسم یا فعل، ضمیر یا اسم در گزینه‌ها دقت کن. هم‌چنین شکل ترکیب‌های وصفی یا اضافی رو بررسی کن!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

Hint تعریب ترکیب وصفی «اتاق‌های خالی» رو بررسی کن!

درس Box

۱) اگر بعد از فعل‌هایی مانند «طَلَبَ، أرادَ، اِستطاعَ، قَدَرَ» مصدر بیاید، مصدر می‌تواند به صورت مضارع التزامی ترجمه شود.

مثال أخي الصّغیر یستطیع قِراءة الکتاب: برادر کوچکم می‌تواند کتاب را بخواند.

۲) در ترکیب وصفی، موصوف و صفت، غالباً یا هر دو «اَل» دارند یا هر دو تنوین «ـٌ، ـٍ، ـً».

مثال الکتابُ المُفیدُ

موصوف / صفت

کتابٌ مفیدٌ

موصوف / صفت

۳) برای جمع غیرعاقل (غیرانسان) و مؤنّث معنوی، صفت به صورت مفرد مؤنّث می‌آید.

مثال الکُتُبُ النّافِعَةُ: کتاب‌های سودمند

الشّمسُ المُضیئَةُ: خورشید درخشان

پاسخ خیلی تشریحی

تشکر کرد و خواست: شَکَرَت المُدیرة و طَلَبَتْ، المُدیرة شَکَرَت و طَلَبَتْ/ شَکَرَ المدیرُ و طَلَبَ، المُدیر شَکَرَ

ـ چراغ‌ها: مَصابیح (رد گزینه‌های (۱) و (۳)) ـ اتاق‌های خالی: الحُجراتِ الفارغة (موصوف جمع غیرانسان **کلمات مهم**: مدیر و «الـ» دار» + صفت مفرد مؤنّث و «الـ» دار) (رد گزینه‌های (۱) و (۴))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «شَکَرَ: فعل مذکّر» برای «المُدیرةُ: فاعل مؤنّث»، «مِصباح» برای «چراغ‌ها» و «الفارغ: صفت مذکّر» برای «الحُجُرات: موصوف جمع غیرانسان و مؤنّث» خطا هستند.

گزینهٔ (۳): «ها: ضمیر مؤنّث» در «مِنها» برای «الطّالب: مرجع مذکّر» و «مِصباح» برای «چراغ‌ها» خطا هستند.

گزینهٔ (۴): «ـُه: ضمیر مذکّر» در «مِنهُ» برای «الطّالبة: مرجع مؤنّث» و «حُجراتِ الفارغ» برای «اتاق‌های خالی» خطا هستند.

تـوشـه ای بـرای مـوفقیت

۴۳ عَیّن غَیرَ المُناسِبِ في مَفهومِ هذا الحَدیث: «اَلکَلامُ کَالدَّواءِ؛ قَلیلُهُ یَنفَعُ وَ کَثیرُهُ قاتِلٌ!»

۱) کم آواز هرگز نبینی خجل — جوی مشک بهتر که یک توده گل

۲) حذر کن ز نادان ده مرده گوی — چو دانا یکی گوی و پرورده‌گوی

۳) نفس تو گر ز نطق یابد قوت — لب ببند از سخن به مهر سکوت

۴) صدف‌وار گوهرشناسان راز — دهان جز به لؤلؤ نکردند باز

مشاوره سؤالات مفهوم از آیات، احادیث و ضرب‌المثل‌های کتاب درسی طرح می‌شن، اما گزینه‌ها علاوه بر کتاب درسی می‌تونن از اشعار یا احادیث مرتبط که خارج از کتابه هم بیان، بنابراین اگه شما به شعر و ضرب‌المثل و کتاب‌های ادبی علاقه داری در انتخاب گزینهٔ مورد نظر طراح تواناتری.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

Hint مفهوم حدیث صورت سؤال در مورد «گزیده‌گویی» است!

پاسخ خیلی تشریحی با توجه به ترجمهٔ حدیث «سخن مانند داروست؛ اندکش سود می‌رساند و بسیارش کشنده است!»، بیت گزینهٔ (۳) نامناسب است؛ زیرا به مفهوم «سکوت» اشاره دارد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

● اِقرأ النّصّ التّالي ثم أجِب عن الأسئِلة (٤٤ ـ ٤٦) بما يُناسب النّص:

تَنقسِمُ النُّفايات إلى مَجموعتَي الجافّة (: **خشک**) و الرُّطبَة (: **تر**). يُمكن أن تتحلّل النُّفايات الرَّطبة، مِثل نُفايات الطّعام و قشور الفَواكه في الطّبيعة، ولكن يُمكن إعادة تَدوير (: **بازیافت**) النّفايات الجافّة، مِثل الزّجاجات البلاستيكيّة و العُلب المَعدنيّة (: **قوطی‌های فلزی**) و الورق و الزّجاج، و إعادة استخدامها. تُسبِّبُ مُخلَّفاتُ (: **زباله‌ها**) الطّعام في الطّبيعة انتشارَ الأمراضِ المُعديّة (: **عفونی**). إذا كانَت الأرضُ مناسِبةً لِدَفن النُّفايات، فإنّه أحسنُ الطّريق الإقتصاديّةِ. يُمكن استخدام أراضي الدّفن لإيجادِ المَساحات الخَضراء و الحَدائق العامّةِ.

ترجمهٔ متن:

زباله‌ها به دو گروه خشک و تر تقسیم می‌شوند. زباله‌های تر مثل پسماندهای غذایی و پوست میوه‌ها که می‌توانند در طبیعت تجزیه شوند و زباله‌های خشک مثل بطری‌های پلاستیکی، قوطی‌های فلزی، کاغذ و شیشه هستند که می‌توانند بازیافت و دوباره استفاده شوند. زباله‌های غذا در طبیعت باعث شیوع بیماری‌های عفونی می‌شوند. اگر زمین برای دفن زباله‌ها مناسب باشد، بهترین روش اقتصادی است. می‌توان زمین‌های دفن را برای ایجاد فضای سبز و پارک‌های عمومی استفاده کرد.

۴۴ عيّن الصّحيحَ حَسَب مفهومِ النّصّ:

۱) لا يبقى أيُّ نُفايةٍ بعد تناول الفواكه!

۲) محلُّ دَفنِ النُّفايات غيرُ مناسبةٍ لِغَرسِ الأَشجار!

۳) إذا قُمنا بإعادةِ تدوير الورق، فسَينقطعُ عددٌ أقلُّ مِن الأشجار!

۴) تُعتَبَر زُجاجاتُ المياهِ المعدنيّةِ مِن النُّفايات الرُّطبَة!

مشاوره برای پاسخ به تست‌های درک مطلب، بهتره یک بار درک مطلب رو سریع بخونی تا هم مفهوم کلی متن رو درک کنی و هم زیر جزئیات خط بکشی. سؤالات درک مطلب بیشتر جزءبینیه، یعنی از مطالب جزئی متن میاد و کمی هم کل‌بینیه، یعنی از مفهوم کلی متن میاد و حتی ممکنه عبارتی خارج از متن، اما مرتبط با مفهوم متن نیز آورده بشه.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تذکر: صورت تست را با دقت بخوانید و بعد تمام گزینه‌ها را بررسی کنید و در صورت نیاز به متن مراجعه کنید تا گزینهٔ درست یا خطا را انتخاب کنید!

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بعد از خوردن میوه‌ها هیچ زباله‌ای باقی نمی‌ماند! (خطا)

گزینهٔ (۲): محل دفن زباله‌ها برای کاشتن درختان مناسب نیست! (خطا)

گزینهٔ (۳): اگر کاغذ را بازیافت کنیم، تعدادی کم‌تر از درختان قطع می‌شوند! (درست)

گزینهٔ (۴): بطری‌های آب معدنی از زباله‌های تر به شمار می‌روند! (خطا)

۴۵ تُسبّبُ الأمراض المُعديَّة! عَيِّنِ الخَطأ حَسَبَ النّصّ:

۱) السّمك ۲) الزُّجاج

۳) الموز ۴) الدَّجاج

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

«باقی‌مانده‌های ..... باعث بیماری‌های عفونی می‌شوند.» براساس متن، خطا را مشخص کن:

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ماهی (درست)

گزینهٔ (۲): شیشه (خطا)

گزینهٔ (۳): موز (درست)

گزینهٔ (۴): مرغ (درست)

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۴۶ عيّن الخطأ للكلمات المعيَّنة في النّصّ:

۱) تَنقَسِمُ: فعلٌ مضارعٌ على وزن «تَنفَعِلُ» ـ مفردٌ مؤنّثٌ غائبٌ

۲) يُمكنُ: فعلٌ مضارعٌ ـ حروفه الأصليّة: م ک ن ـ مفردٌ مذكّر غائبٌ

۳) الأمراض: جمعٌ مكسّرٌ و مفرده «مريض» ـ مذكّرٌ ـ مضافٌ‌إليه

۴) الرَّطبة: اسمٌ ـ مفرد ـ مؤنّث ـ صِفةٌ

مشاوره برای پاسخ به این تیپ سؤال که گزینهٔ خطا رو برای چهار کلمهٔ خط کشیده شده در متن می‌خواد، باید خصوصیات فردی اسم و فعل رو که تا الان یاد گرفتی به دقت بررسی کنی تا خطا پیدا بشه. اگه به جواب نرسیدی در صورت آوردن نقش مضافٌ‌الیه و صفت برای اسم به متن مراجعه کن و ببین در ترکیب وصفی اومده یا اضافی.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

۱) بعد از تشخیص نوع کلمه (اسم ـ فعل) مواردی که تا الان خوانده شد مورد بررسی قرار می‌گیرد:

فعل: ماضی یا مضارع یا امر ـ صیغهٔ چندم (دو صیغهٔ «مفرد مذکّر غایب و مفرد مؤنّث غایب» بیشتر از صیغه‌های دیگر می‌آید.) ـ وزن فعل و حروف اصلی آن و ... .

اسم: مفرد یا مثنّی یا جمع (نوع جمع و مفرد آن) ـ مذکّر یا مؤنّث ـ وزن اسم و حروف اصلی آن و ... .

فعل مضارع در صیغه‌های مفرد مؤنّث غایب و مثنی مؤنّث غایب با صیغه‌های مفرد مذکّر مخاطب و مثنّی مخاطب مشابه هستند و فقط از جمله می‌توان صیغهٔ آن‌ها را تشخیص داد.

مثال تَكتُبُ الطّالِبَةُ تمرينَها. دانش‌آموز [دختر] تمرینش را می‌نویسد.

مضارع/ فاعل مؤنّث/ ضمیر متصل،
مفرد مؤنّث غایب

یا طالِبُ، هَل تَكتُبُ تمرينَكَ؟ ای دانش‌آموز، آیا تمرینت را می‌نویسی؟

منادی/ کلمهٔ پرسشی/ مضارع، مفرد مذکّر مخاطب/ ضمیر، مفرد مذکّر مخاطب

وزن کلمات از سه حرف اصلی‌شان براساس «ف ع ل» و حروف اضافهٔ آن‌ها به دست می‌آید.

مثال

اِحتَرَمَ: سه حرف اصلی «ح ر م» براساس «ف ع ل» ← حالا حروف دیگر را اضافه می‌کنیم؛ می‌شود وزن «اِفتَعَلَ».

كاتِب: سه حرف اصلی «ک ت ب» براساس «ف ع ل» ← حالا حرف دیگر را اضافه می‌کنیم؛ می‌شود وزن «فاعِل».

۲) اگر دو اسم با هم تلفظ شوند، دومی شبیه اولی باشد (مثلاً هر دو «اَلـ» داشته باشند یا هر دو تنوین «ـٍـٍ»)، دومی صفت برای موصوف قبل از خود است، ولی اگر اولی «الـ» و تنوین نداشته باشد و دومی «الـ» داشته باشد یا ضمیر متصل (ه/ـه، ها، ... كَ، ...نا) باشد، دومی مضافٌ‌الیه برای مضاف قبل از خود است.

مثال كِتابٌ مفيدٌ (موصوف و صفت)

التّلميذانِ النّاجِحانِ (موصوف و صفت)

معلّمُ المَدرسةِ (مضاف و مضافٌ‌الیه)

كِتابُكَ (مضاف و مضافٌ‌الیه)

۳) برای جمع غیرعاقل (غیرانسان)، صفت به صورت مفرد مؤنّث می‌آید.

مثال الكُتُبُ النّافِعَةُ: کتاب‌های سودمند

پاسخ خیلی تشریحی

شکل درست خطا: «مفرده «مَریض» ← مفرده «مَرَض»»

● عَيِّنِ المُناسِبَ لِلجَوابِ عَنِ الأَسئِلَةِ التالِيَة: (٤٧ ـ ٥٠)

٤٧ عيّن ما جاءَ فيه المتضادّ أكثر:

١) عندما نظرَت الطّالبة بدقةٍ، وجَدَت نافذةَ الحُجرَة مَفتوحةً و بابَها مُغلَقاً!

٢) جَذوَة الشّمس مثل الشّررة في الجوّ مُستعِرة!

٣) أخي أنارَ مَصابيح البيت كُلّها و أنا أطفأتُ بَعضها!

٤) اِعمَلْ لِدُنياكَ كأنّك تَعيشُ أبداً وَ اعمَلْ لِآخِرتك كأنّك تَموتُ غداً!

مشاوره از متضاد و مترادف سؤال مستقیم توی کنکور اومده و می‌تونه به صورت ترکیبی با موضوعات دیگه هم بیاد. بهتره موقع خوندن متن درس یا پاسخ به تمرینا، کلمات متضاد و مترادف و ترجمه‌شون رو یاد بگیری.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

Hint حواست باشه متضاد باید از دو کلمهٔ مختلف باشه!

پاسخ خیلی تشریحی بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مَفتوحَة ≠ مُغلَقاً (باز ≠ بسته)

گزینهٔ (۲): جَذوَة = الشَّرَرَة (پارهٔ آتش = اَخگر)

گزینهٔ (۳): أنارَ ≠ أطفَأتُ (روشن کرد ≠ خاموش کردم)

گزینهٔ (۴): دُنیا ≠ آخِرَة (دنیا ≠ آخرت) ـ تَعیشُ ≠ تَموتُ (زندگی می‌کنی ≠ می‌میری)

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۴۸ عيّن الخطأ في صياغة الجملات و تناسب الكلمات (اسم و فعل و ضمير):

۱) كانَتْ سُمّية بِانتظارِ والِدها حتّى تُعطيَهُ رسالةَ الدّعوة إلى المدرسةِ!

۲) إذا قَدَرْتَ عَلىٰ عَدوّكَ؛ فَاجْعَلِ العَفوَ عنه شُكراً لِلقُدرةِ عَليه!

۳) هيَ الّتي يَنصحُ مَن يَرمي النُّفايات في غيرِ مكانِهنّ بكَلام طَيِّب!

۴) إنّ عليّاً و فاطمةَ اِتّصَلا بوالدَيهما مِن هاتفٍ عامٍّ!

مشاوره از تناسب جمله (اسم، فعل و ضمیر و ...) تو تیپ‌های مختلفی سؤال میاد و یه وقتایی صورت سؤال در حد «عيّن الصّحيح» یا «عَيّن الخطأ» هستش، ولی تو باید حواست جمع باشه که منظورش تناسب کلمات توی جمله‌ست.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

Hint اسم و فعل و ضمیر جمله رو چک کن ببین صیغه‌شون با هم جوره؟!

درس Box

اجزای جمله باید در جنس و عدد و صیغه با هم تناسب داشته باشند تا معنی درست را برسانند.

۱) اگر اسم، ابتدای جمله بیاید و بعدش فعل، فعل در صیغهٔ غایب از نظر جنس و عدد از آن پیروی می‌کند.

مثال

الطّالبانِ (مثنّی مذکّر) ذَهَبا إلَى المَدرسة: دو دانش‌آموز به مدرسه رفتند.

الطّالباتُ (جمع مؤنّث) يَكتُبنَ تمارينَهنَّ: دانش‌آموزان (دختر) تمرین‌هایشان را می‌نویسند.

۲) اگر فعل ابتدای جمله باشد و فاعلش (انجام‌دهنده) اسم عام (التّلميذ ...) و خاص (عليّ، فاطمة) باشد، فعل به صورت مفرد غایب می‌آید، ولی از نظر جنس از فاعلش پیروی می‌کند.

مثال

ذَهَبَ (فعل، مفرد مذکّر) الطّلّابُ (فاعل جمع مذکّر) إلى المَدرسة: دانش‌آموزان به مدرسه رفتند.

تَكتُبُ (فعل، مفرد مؤنّث) الطّالبات (فاعل جمع مؤنّث) تمارينَهنَّ: دانش‌آموزان (دختر) تمرین‌هایشان را می‌نویسند.

۳) اگر ضمیر ابتدای عبارت بیاید، فعل ماضی و مضارع باید از آن پیروی کنند، ولی اجزای بعدی جمله، می‌توانند پیروی نکنند، ولی اگر ضمیر وسط جمله بیاید، از اسمی که به آن برمی‌گردد پیروی می‌کند.

مثال أنا (متكلم وحده) أَكتُبُ تمريني (تمرينَكَ). من تمرینم (تمرینت) را می‌نویسم.

كَتَبَت الطّالبةُ (مفرد مؤنّث غایب) تمرينَها: دانش‌آموز تمرینش را نوشت.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): فعل «كانَتْ» و ضمیر «ها» و فعل «حتّى تُعطي» با توجه به «سُمَيّة: مفرد مؤنّث» درست هستند و ضمیر متصل «ـه» در «حَتّى تُعطيَه» با توجه به «والد: مفرد مذکّر» درست است.

گزینهٔ (۲): ضمیر «كَ» در «عَدوّكَ» و فعل امر «اِجعَلْ» با توجه به مرجع خود ضمیر «تَ» در «قَدَرتَ: ماضی، مفرد مذکّر مخاطب» درست هستند و ضمیر «ـهُ» در «عَنهُ» و «عَليهِ» با توجه به مرجع خود «عَدوّ: مفرد مذکّر» درست است.

گزینهٔ (۳): «الّتي» با توجه به «هي: مفرد مؤنّث» درست است، ولی فعل «يَنصَحُ» با توجه به «هيَ» باید «تَنصَحُ: مفرد مؤنّث غایب» باشد. ضمیر «هنَّ» در «مَكانِهنَّ» با توجه به «النُّفايات: جمع غیرانسان و مؤنّث» باید «ها: مفرد مؤنّث» باشد.

گزینهٔ (۴): فعل «اِتَّصَلا» و ضمیر متصل «هما» در «والِدَيهما» با توجه به «عليّاً و فاطمةَ: مثنّی مذکّر» درست هستند.

تذکر: «عليّ» مذکّر و «فاطمة» مؤنّث است ولی در عربی، مذکّر بر مؤنّث غالب است.

کنکور عيّن الخطأ عن الضّمير: (سؤال ۹۶ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت اول)

۱) أُحبُّ جاري لأخلاقِهِ الحسنةِ له بنتٌ أخلاقُها حسنةٌ كذلك و هو شاكرٌ لربّه.

۲) كلّما أصابَتْك مصيبةٌ تَقَبَّلْها بالصّبرِ و الإيمانِ. و تحمّلْها خيرٌ لك إن عَرفتَها.

۳) يُنزِّل العاملُ القويُّ البَضائعَ مِنَ السّيّارةِ و هي كثيرةٌ بدون صعوبةٍ لأنّه شابٌّ.

۴) النَّملةُ مخلوقةٌ صغيرةٌ وزنُها قليلٌ و لكنّها تَحملُ شيئًا وزنُها أكثرُ منها خَمسينَ مرّةً.

۴۹ عیّن اسمَ الإشارة يَختلف في المعنىٰ:

۱) هذِه أَمثِلةٌ لِلمَرافِقِ الْعامَّةِ تَمتلكها الدّولة!

۲) هؤلاء العُمّال يَعملونَ في المَعمل!

۳) هذِهِ الفَلّاحةُ تَزرع هذِهِ البُذور في المزرعةِ!

۴) هاتانِ الزّميلتانِ تَدرسانِ التّلميذ في المكتبة!

مشاوره از اسم‌های اشاره در تیپ‌های مختلفی در بخش ترجمه و قواعد سؤال میاد و یه وقتایی به ظاهر در بخش قواعد اومده، ولی هدف طراح ترجمه‌ست؛ پس بهتره ترجمه‌شون رو یاد بگیری.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

Hint اسم بعد از اسم اشارهٔ مفرد رو ببین.

درس Box

۱) اگر بعد از اسم اشارهٔ مثنّی و جمع، اسم «اَلـ» دار بیاید، اسم اشاره، مفرد ترجمه می‌شود؛ ولی اگر اسم بدون «اَلـ» بیاید، اسم اشاره طبق صیغهٔ خودش ترجمه می‌شود.

مثال «أُولئِكَ الطّالبات ناجحاتٌ.»: آن دانش‌آموزان، موفق هستند.

«أُولئِكَ طالباتٌ ناجحاتٌ.»: آنان، دانش‌آموزانی موفق هستند.

۲) اگر بعد از اسم اشارهٔ مفرد مؤنّث، اسم جمع غیرعاقل بدون «اَلـ» بیاید، اسم اشارهٔ مفرد، به صورت جمع ترجمه می‌شود؛ ولی اگر اسمِ «اَلـ»دار بیاید، اسم اشاره به صورت مفرد ترجمه می‌شود.

مثال «تلكَ كُتُبٌ قَيِّمَةٌ.»: آن‌ها، کتاب‌هایی ارزشمند هستند.

«تلكَ الكُتُبُ قَيِّمَةٌ.»: آن کتاب‌ها، ارزشمند هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): هذِه أَمثِلةٌ ... (اسم اشارهٔ مفرد مؤنّث + جمع غیرعاقل بدون «اَلـ» ...): «این‌ها، مثال‌هایی هستند ...»

گزینهٔ (۲): هؤلاءِ العُمّالُ (اسم اشارهٔ جمع + اسم «اَلـ» دار): این کارگران ...

گزینهٔ (۳): هذِهِ الفَلّاحَةُ ... (اسم اشارهٔ مفرد مؤنّث + اسم «اَلـ» دار): این کشاورز ...

گزینهٔ (۴): هاتانِ الزّميلتانِ ... (اسم اشارهٔ مثنّی + اسم «اَلـ» دار): این هم‌کلاسی‌ها (دو هم‌کلاسی) ...

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۰ عَيِّن عبارةً ما جاءَ فيها فعل النّفي:

۱) زَميلاتي لا يَكتُبنَ واجِباتهنّ في الصَّفّ!

۲) أُنظُرْ إلىٰ ما قالَ و لا تَنظُرْ إلىٰ مَن قالَ!

۳) ﴿يا أَيُّهَا الَّذينَ آمَنوا لِمَ تَقولونَ ما لا تَفعَلونَ﴾

۴) لا؛ مَعَ الأَسَفِ، ما سافَرتُ إلىٰ إيرانَ حَتَّى الآنَ!

مشاوره وقتی سؤال از فعل نفی و نهی می‌شه، یعنی باید ماضی و مضارع منفی رو از مضارع نهی تشخیص بدی؛ پس بهتره روش ساختن فعل نفی و نهی رو یاد بگیری.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint ببین کجا «ما» بعد حرف اضافه اومده و «لا» آخر فعل رو تغییر داده!

درس Box

۱) ما + ماضی = فعل نفی

ما ذَهَبَ: نرفت

ما خَرَجتُم: خارج نشدید

«ما»ی نفی را با «ما»ی پرسشی به معنی «چیست، چه چیزی» و «ما»ی موصول به معنی «چیزی که، چیزهایی که، آن‌چه» و «ما»ی شرط به معنی «هرچه» اشتباه نگیریم.

مثال

ما اسمُكَ الكريمُ؟ اسم شریفت چیست؟

أَنفِق بِما عِندَكَ: آن‌چه داری انفاق کن.

ما تَزرع تحصُد: هر چه بکاری درو می‌کنی.

۲) لا + فعل مضارع (آخرش تغییر نکند) = فعل نفی

مثال لا يَذهَبُ: نمی‌رود

لا تَخرجونَ: خارج نمی‌شوید

۳) لا + مضارع (آخرش ساکن یا نون حذف شود، به‌جز نون جمع مؤنّث) = فعل نهی

لا تَذهَبْ: نرو

لا تَخرجوا: خارج نشوید

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): لا يَكتُبنَ (لا + مضارع، جمع مؤنّث غایب و با توجه به «زميلاتي» و ضمیر «هُنَّ») = فعل نفی؛ «هم‌کلاسی‌هایم تکلیف‌هایشان را در کلاس نمی‌نویسند!»

گزینهٔ (۲): ما (بعد از «إلى: به») = اسم موصول ـ لا تَنظُرْ (لا + مضارع، با ساکن‌کردن آخر آن) = فعل نهی؛ «به آن‌چه گفته است بنگر و به آن‌که گفته است ننگر!»

گزینهٔ (۳): ما (در وسط عبارت) = اسم موصول ـ لا تَفعَلونَ (لا + مضارع، بدون حذف نون از آخر آن) = نفی؛ «ای کسانی که ایمان آورده‌اید، چرا می‌گویید چیزی را که انجام نمی‌دهید؟!»

گزینهٔ (۴): لا (تنها در ابتدای عبارت): «لا»ی جواب ـ ما سافَرتُ («ما»ی نفی + ماضی) = فعل نفی: «نه؛ متأسفانه، تاکنون به ایران سفر نکردم!»

ایران توشه
توشه‌ات برای موفقیت

۵۱ پژوهشگر برای انتخاب موضوع پژوهش چه معیارهایی را در نظر می‌گیرد؟

الف) وجود منابع و اطلاعات کافی در مورد آن

ب) ممانعت از به بیراهه رفتن پژوهشگر از مسیر درست پژوهش

ج) مشخص‌کنندهٔ هدف پژوهش

د) داشتن اثر و فایده

۱) «الف» ـ «ج»
۲) «ب» ـ «د»
۳) «الف» ـ «د»
۴) «ب» ـ «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

انتخاب موضوع، اولین مرحلهٔ پژوهش در تاریخ است. در انتخاب موضوع پژوهش لازم است به برخی معیارها توجه شود؛ مثلاً:

۱) موضوع تحقیق باید تازه و غیرتکراری باشد.

۲) هر پژوهش باید مسئلهٔ تازه‌ای را بررسی کند و نظر جدیدی ارائه دهد.

۳) موضوع تحقیق هم‌چنین باید دارای اثر و فایده باشد.

۴) علاوه بر این‌ها، محقق باید موضوعی را برگزیند که دارای منابع و اطلاعات کافی باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

برخورداری از منابع و اطلاعات کافی در مورد آن موضوع (الف) و داشتن اثر و فایده (د) مربوط به معیارهای انتخاب موضوع است.

بررسی سایر موارد:

موارد «ب» و «ج» مربوط به مرحلهٔ دوم، یعنی تدوین پرسش‌های تحقیق هستند.

کنکور

در مرحلهٔ سوم یک پژوهش تاریخی، پژوهشگر کدام‌یک از کارهای زیر را انجام می‌دهد؟

(سؤال ۱۰۵ کنکور انسانی ۱۴۰۴ (خارج از کشور))

الف) به شناسایی منابع و اسناد تحقیق می‌پردازد و به میزان صحت و اصالت آن‌ها کاری ندارد.

ب) به تعیین فاصلهٔ زمانی و مکانی بین راوی و خبر می‌پردازد و گرایش دینی راوی را بررسی می‌کند.

ج) به تحلیل و تفسیر اطلاعات منابع می‌پردازد و با بررسی شواهد و مدارک، گذشته را بازسازی و تفسیر می‌کند.

د) با تکیه بر دستاوردهای علوم تجربی، به اعتبارسنجی اسناد می‌پردازد و اصالت یا جعلی‌بودن آن‌ها را مشخص می‌کند.

۱) «الف» ـ «ج»
۲) «الف» ـ «ب»
۳) «ج» ـ «د»
۴) «ب» ـ «د»

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۲ **در کدام گزینه مقایسهٔ درستی بین وقایع‌نویسان (۱) و تاریخ‌نگاران نوین (۲) صورت گرفته است؟**

۱) در (۲) تمام جنبه‌های زندگی مردمان و جوامع گذشته بررسی می‌شود و در (۱) مورخان می‌توانستند حاکمان را در مسافرت‌ها و جنگ‌ها همراهی کنند.

۲) در (۲) بیشتر مورخان به تنظیم، ثبت و نگارش وقایع می‌پردازند و در (۱) مورخان می‌توانستند از اسناد و مدارک دولتی برای ثبت رویدادها استفاده کنند.

۳) عمدهٔ تاریخ‌نویسی در (۱) توصیف و شرح زندگی و اقدامات فرمانروایان بوده و در (۲) عمدهٔ تمرکز مورخان بر بیان حوادث سیاسی و نظامی محدود می‌شود.

۴) در (۱) توجه چندانی به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی نمی‌شد و در (۲) مورخان بیشتر به ثبت و نگارش وقایع می‌پردازند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

برخی از مورخان به تنظیم، ثبت و نگارش وقایع می‌پرداختند و توجه چندانی به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی نداشتند. این مورخان بیشتر به بیان حوادث سیاسی و نظامی و شرح حال فرمانروایان می‌پرداختند و به مسائل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اهمیت چندانی نمی‌دادند. برخی از وقایع‌نویسان به عنوان منشی در خدمت شاهان و حاکمان بودند و آنان را در مسافرت‌ها و جنگ‌ها همراهی می‌کردند. بعضی از مورخان درباری به اسناد و مدارک دولتی دسترسی داشتند و می‌توانستند از آن‌ها برای ثبت و نگارش رویدادها استفاده کنند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در تاریخ‌نگاری نوین (۲)، تمام جنبه‌های زندگی (فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و هنری) مردمان و جوامع گذشته بررسی می‌شود و وقایع‌نویسان (۱)، در گذشته می‌توانستند به عنوان منشی حاکمان را در مسافرت‌ها و جنگ‌ها همراهی کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴): قسمت اول و دوم، هر دو در مورد وقایع‌نویسان است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۳ **در گاهشماری اوستایی، چگونه مشکل عقب‌افتادن یک شبانه‌روز در هر ۴ سال از سال حقیقی، رفع می‌شد؟**

۱) هر چهار سال یک روز به سال می‌افزودند و به قولی کبیسه می‌گرفتند.

۲) هر سه سال، یک ماه به سال اضافه می‌کردند.

۳) پنج روز اضافی را به نام «اندرگاه» به آخر ماه دوازدهم می‌افزودند.

۴) هر ۱۲۰ سال، یک ماه به دوازده ماه سال اضافه می‌کردند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

در دورهٔ ساسانیان، گاهشماری اوستایی، که گاهشماری دینی زرتشتیان (زردشتیان) محسوب می‌شد، در ایران رایج شد. در این گاهشماری، سال به ۱۲ ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می‌شد. سپس پنج روز اضافی را به نام «اندرگاه» (پنجه) به آخر ماه دوازدهم می‌افزودند. مبدأ گاهشماری اوستایی به تخت نشستن هر پادشاه بود.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

از آن‌جا که در گاهشماری اوستایی، سال را ۳۶۵ شبانه‌روز می‌گرفتند، در هر ۴ سال یک شبانه‌روز و در هر ۱۲۰ سال ۳۰ شبانه‌روز از سال حقیقی عقب می‌افتاد. برای رفع این مشکل، بعد از هر ۱۲۰ سال، یک ماه به دوازده ماه سال اضافه می‌کردند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در مورد گاهشماری مصریان درست است.

گزینهٔ (۲): در مورد گاهشماری بابلی (خورشیدی ـ قمری) درست است.

گزینهٔ (۳): کاربرد آن در مورد گاهشماری اوستایی دورهٔ ساسانی برای ۵ روز اضافی درست است نه یک‌چهارم اضافی.

امتحان نهایی

در گاهشماری اوستایی، چگونه مشکل عقب‌افتادن یک شبانه‌روز در هر ۴ سال از سال حقیقی حل می‌شد؟

(سؤال ۱۱ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۴ در کدام گزینه زمان وقوع رویدادهای مربوط به گاهشماری روم باستان به درستی آورده شده است؟

الف) تعیین تولد حضرت مسیح (ع) به عنوان مبدأ گاهشماری

ب) اصلاح گاهشماری رومی براساس گاهشماری مصری به دستور امپراتور روم

ج) اصلاح گاهشماری مسیحیان توسط پاپ گرگوار سیزدهم و به کمک منجمان

د) رسمیت‌بخشیدن به دین مسیحیت در امپراتوری روم

۱) «الف» بر «ب» و «د» بر «ج» مقدم است.

۲) «ب» بر «د» و «الف» بر «ج» مقدم است.

۳) «ج» بر «الف» و «ب» بر «د» مقدم است.

۴) «ج» بر «د» و «ب» بر «الف» مقدم است.

مشاوره در این مدل از تست‌ها که بسیار هم رایج شده، ابتدا جلوی هر عبارت زمان وقوعش رو بنویسین تا بتونین راحت‌تر تقدم و تأخر زمانی رو پیدا کنین.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در سال ۴۶ ق. م. امپراتور روم (ژولیوس سزار) دستور داد گاهشماری رومی براساس گاهشماری مصری اصلاح شود (ب). حدود دو قرن پس از آن‌که امپراتوری روم دین مسیحیت را رسمیت بخشید (۳۸۰ م.) (د). در سال ۵۲۵ م. تولد حضرت مسیح (ع) به عنوان مبدأ گاهشماری رومیان (مسیحیان) تعیین شد (الف). حدود ۱۰۰۰ سال بعد، پاپ گرگوار سیزدهم، به کمک منجمان، بار دیگر گاهشماری مسیحیان را اصلاح کرد (ج).

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۵ هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب مربوط به کدام نوع گاهشماری است؟

- **ماه‌ها و روزهای هر ماه با اسامی ایزدان و فرشتگان نام‌گذاری شده بود.**
- **ماه‌ها براساس فرهنگ و آیین ایرانی نام‌گذاری شده بودند.**
- **این گاهشماری براساس گاهشماری جلالی تنظیم شده است.**
- **بر پایهٔ گردش ماه به دور زمین تنظیم شده است.**

۱) اوستایی ساسانی ـ بابلی هخامنشی ـ هجری شمسی ـ هجری قمری

۲) بابلی هخامنشی ـ اوستایی ساسانی ـ هجری قمری ـ هجری شمسی

۳) اوستایی ساسانی ـ بابلی هخامنشی ـ هجری قمری ـ هجری شمسی

۴) بابلی هخامنشی ـ اوستایی ساسانی ـ هجری شمسی ـ هجری قمری

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- ماه‌ها و روزهای هر ماه با اسامی ایزدان و فرشتگان نام‌گذاری شده بود. ← اوستایی ساسانی
- ماه‌ها براساس فرهنگ و آیین ایرانی نام‌گذاری شده بودند. ← بابلی هخامنشی
- این گاهشماری براساس گاهشماری جلالی تنظیم شده است. ← هجری شمسی (خورشیدی)
- بر پایهٔ گردش ماه به دور زمین تنظیم شده است. ← هجری قمری

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۶ **کرونولوژی چیست و ابن خلدون بخشی از مقدمهٔ کتاب العبر خود را به چه موضوعی اختصاص داده است؟**

۱) نظم و ترتیب رویدادها ـ تأثیر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان بر جغرافیا و اقلیم

۲) وسیله‌ای برای رصد خورشید، ماه و دیگر سیارگان و ستارگان ـ تأثیر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان بر جغرافیا و اقلیم

۳) وسیله‌ای برای رصد خورشید، ماه و دیگر سیارگان و ستارگان ـ تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان

۴) نظم و ترتیب رویدادها ـ تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان

مشاوره در این‌جا تأکید می‌شه که حتماً از روش حذف گزینه استفاده کنین تا بتونین به شکلی ساده‌تر به جواب برسین.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

نظم و ترتیب رویدادها را گاهشماری (کرونولوژی) می‌گویند و ابن خلدون اندیشمند مسلمان تونسی قرن ۸ هـ ق. بخشی از مقدمهٔ کتاب العبر خود را به تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان اختصاص داده است.

نکته رصد خورشید، ماه و دیگر ستارگان و سیارگان با کمک وسیله‌ای به نام اسطرلاب انجام می‌شد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۷ **هر یک از عبارات زیر، مربوط به کدام مرحله از کار باستان‌شناسان است؟**

الف) نیازمند دانش، تجربه و دقت فراوان است.

ب) در این مرحله از ابزارهای جدید مانند پهپادها، رادارها و عکس‌های هوایی استفاده می‌شود.

ج) روش‌های الکترومغناطیسی و سامانهٔ اطلاعات جغرافیایی در این مرحله مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۱) «الف»، «ب» و «ج»: مرحلهٔ اول
۲) «الف»، «ب» و «ج»: مرحلهٔ دوم
۳) «الف»: مرحلهٔ دوم/ «ب» و «ج»: مرحلهٔ اول
۴) «الف» و «ج»: مرحلهٔ اول/ «ب»: مرحلهٔ دوم

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

مراحل کار باستان‌شناسان
۱) مرحلهٔ اول: شناسایی و کشف
۲) مرحلهٔ دوم: حفاری
۳) مرحلهٔ سوم: استخراج و تنظیم اطلاعات

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

الف) نیازمند دانش، تجربه و دقت فراوان است. ← مرحلهٔ دوم (حفاری)

ب) در این مرحله از ابزارهای جدید مانند پهپادها، رادارها و عکس‌های هوایی استفاده می‌شود. ← مرحلهٔ اول (شناسایی و کشف)

ج) روش‌های الکترومغناطیسی و سامانهٔ اطلاعات جغرافیایی در این مرحله مورد استفاده قرار می‌گیرد. ← مرحلهٔ اول (شناسایی و کشف)

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۸ **باستان‌شناسان از «مقایسهٔ آثار و بناهای باستانی سرزمین‌ها و تمدن‌های گوناگون» و «مقایسهٔ آثار و بناهای باستانی در زمان‌های مختلف» به ترتیب چه هدفی را دنبال می‌کنند؟**

۱) بررسی قدمت، مواد و مصالح به‌کاررفته در آن‌ها و نیز کاربردهایشان ـ توضیح روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آن‌ها بر یکدیگر

۲) توضیح روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آن‌ها بر یکدیگر ـ درک سیر پیشرفت‌های فنی، هنری و فرهنگی گذشتگان

۳) درک سیر پیشرفت‌های فنی، هنری و فرهنگی گذشتگان ـ بررسی قدمت، مواد و مصالح به‌کاررفته در آن‌ها و نیز کاربردهایشان

۴) درک سیر پیشرفت‌های فنی، هنری و فرهنگی گذشتگان ـ توضیح روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آن‌ها بر یکدیگر

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

در مرحلهٔ سوم کار باستان‌شناسان یعنی استخراج و تنظیم اطلاعات، باستان‌شناسان آثار یا بناهای باستانی کشف‌شده را به لحاظ قدمت، مواد و مصالح به‌کاررفته در آن‌ها و نیز کاربردهایشان، بررسی می‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

باستان‌شناسان با مقایسهٔ آثار و بناهای باستانی در زمان‌های مختلف، می‌کوشند سیر پیشرفت‌های فنی، هنری و فرهنگی گذشتگان را درک کنند. آن‌ها هم‌چنین از طریق مقایسهٔ آثار و بناهای باستانی سرزمین‌ها و تمدن‌های گوناگون، روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آن‌ها بر یکدیگر را توضیح می‌دهند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۵۹ **کدام مورد، دلیل مناسبی برای عبارت زیر محسوب می‌شود؟**

«باستان‌شناسی کمک شایانی به مطالعهٔ دوره‌های تاریخی می‌کند.»

۱) عدم وجود اطلاعات مربوط به رویدادهای سیاسی و نظامی و نبود اطلاعات مربوط به ابعاد مختلف زندگی اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی

۲) طولانی‌بودن این دوره از تاریخ و نبود منابع مکتوب کافی برای شناخت کامل این دوره مخصوصاً اواخر آن

۳) طولانی‌نبودن این دوره از تاریخ و عدم وجود اطلاعات مربوط به ابعاد مختلف زندگی اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی

۴) نبود منابع مکتوب کافی و عدم وجود اطلاعات مربوط به ابعاد مختلف زندگی اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

باستان‌شناسی علاوه بر آن‌که بخش عمده‌ای از میراث فرهنگی بشر را کشف و معرفی کرده است، نقش مهم‌تری در مرمّت و نگه‌داری این میراث گرانبها دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

باستان‌شناسی به مطالعهٔ دوره‌های تاریخی کمک فراوان کرده است. منابع مکتوب برای شناخت کامل این دوره‌ها، مخصوصاً اوایل آن، کافی نیستند. از سوی دیگر، بیشتر اطلاعات منابع مکتوب، مربوط به رویدادهای سیاسی و نظامی و شرح اقدامات فرمانروایان است؛ بنابراین، کاوش‌های باستان‌شناسی و یافته‌های علمی باستان‌شناسان به مورخان کمک زیادی می‌کند که ابعاد مختلف زندگی اجتماعی، اقتصادی، علمی و فرهنگی جوامع دوره‌های تاریخی را بهتر بشناسند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۶۰ **با توجه به موارد «الف» و «ب» در ارتباط با مکان‌های باستانی، کدام گزینه به درستی تدوین شده است؟**

الف) معماری و مصالح آرامگاه‌ها و شیوهٔ تدفین مردگان

ب) نقاشی‌ها و اشیاء کشف‌شده از غارها

۱) «الف» اطلاعات ارزنده‌ای را دربارهٔ نظام اجتماعی، وضعیت اقتصادی و میزان پیشرفت‌های فنی جوامع گذشته ارائه می‌دهد. ـ «ب» منبع ارزشمندی برای مطالعه و شناخت زندگی مردم دوران پیش از تاریخ به شمار می‌رود.

۲) «الف» روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آن‌ها بر یکدیگر را توضیح می‌دهد. ـ از طریق «الف» سیر پیشرفت‌های فنی، هنری و فرهنگی گذشتگان را درک می‌کنند.

۳) «ب» اطلاعات ارزنده‌ای را دربارهٔ نظام اجتماعی، وضعیت اقتصادی و میزان پیشرفت‌های فنی جوامع گذشته ارائه می‌دهد. ـ باستان‌شناسان از طریق «الف» روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آن‌ها بر یکدیگر را توضیح می‌دهند.

۴) «الف» منبع ارزشمندی برای مطالعه و شناخت زندگی مردم دوران پیش از تاریخ به شمار می‌رود. ـ «ب» یکی از جذاب‌ترین و پربیننده‌ترین آثار موزه‌ای است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

غارها، گورستان‌ها و آرامگاه‌ها از جمله مکان‌های باستانی مورد توجه و علاقهٔ باستان‌شناسان هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

اشیای به‌دست‌آمده از داخل گورها و هم‌چنین شیوهٔ تدفین مردگان و معماری و مصالح آرامگاه‌ها، اطلاعات ارزنده‌ای را دربارهٔ نظام اجتماعی، باورها، فرهنگ، وضعیت اقتصادی و میزان پیشرفت‌های فنی جوامع گذشته ارائه می‌دهند. نقاشی‌ها و اشیاء کشف‌شده از غارها نیز منبع ارزشمندی برای مطالعه و شناخت زندگی مردم دوران پیش از تاریخ به شمار می‌روند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۶۱ **پژوهشگری با مطالعه بر روی عوامل مؤثر در کاهش جمعیت شاغل «ایرانشهر» در پنج سال اخیر، اقدامات «الف» و «ب» را انجام داده است. بر این اساس کدام گزینه به درستی تنظیم شده است؟**

الف) به نظر می‌رسد خشک‌شدن برخی از دریاچه‌های کوچک و سدسازی روی رودها، یکی از عوامل کاهش فعالیت‌های اقتصادی و همین‌طور کاهش شاغلان این شهر باشد.

ب) درصد تغییرات شاغلان و درصد فعلی شاغلان در پنج سال اخیر در ایرانشهر با استفاده از روش‌های آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد.

۱) «الف» پس از گام اول در مراحل پژوهش در جغرافیا انجام می‌شود و بلافاصله بعد از آن در مرحلهٔ سوم پژوهش، «ب» انجام خواهد شد.

۲) در خلال «ب» ممکن است برخی از اطلاعات پژوهش کنار گذاشته شود و در چگونگی «الف»، میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشیِ در دسترس پژوهشگر تأثیرگذار است.

۳) در «الف» پژوهشگر از خود می‌پرسد که انجام این پژوهش چه اهمیتی دارد و در «ب» استخراج و طبقه‌بندی اطلاعات انجام می‌شود.

۴) «الف» می‌تواند در حکم راهنما برای پژوهش باشد، «ب» هم عموماً به دو شکل میدانی و کتابخانه‌ای انجام می‌شود، که روش میدانی در برخی از پژوهش‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد.

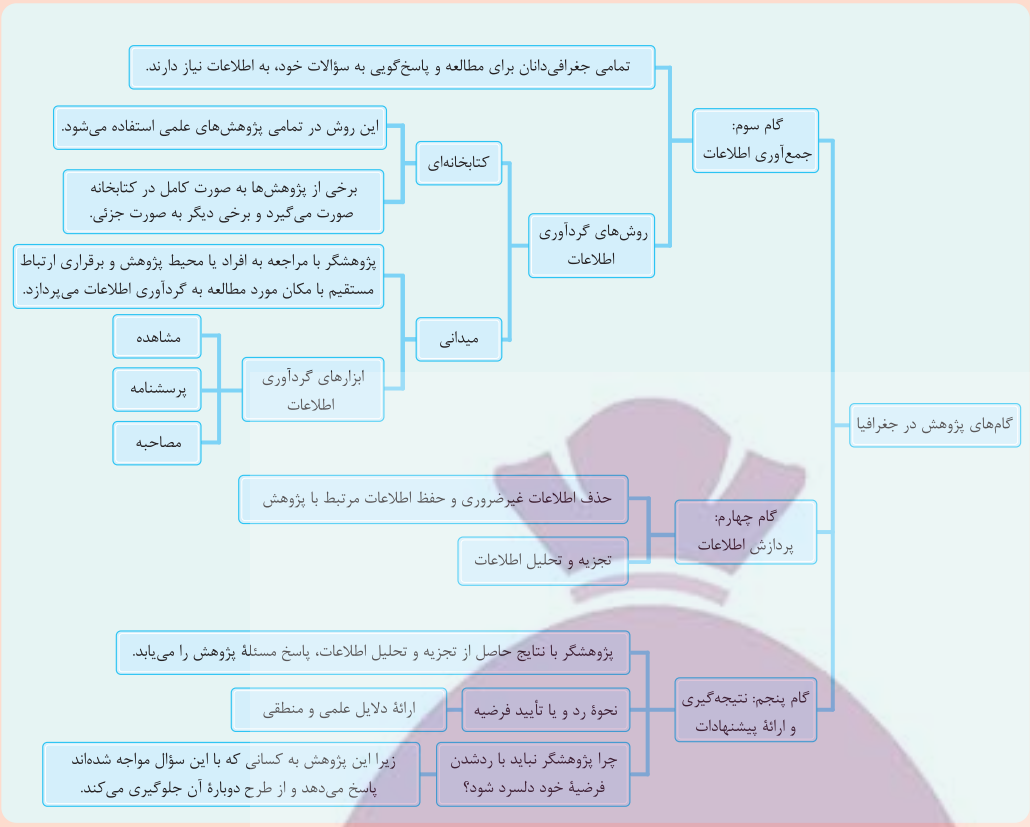
مشاوره حواست باشه توی کنکور لزوماً گزینه‌های نادرست اطلاعات غلط ندارن، صرفاً ممکنه به صورتِ سؤال و مبحثی که طرح شده بی‌ارتباط باشن. تلاش کن یاد بگیری به جای گشتن دنبال جملات درست و نادرست (که به دانشِ حافظه‌محور نیاز داره)، دنبال ارتباطات و روابط منطقی توی گزینه‌ها بگردی.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box





پاسخ خیلی تشریحی ✔

اول بیاین بررسی کنیم هر عبارت مربوط به کدوم مرحله از مراحل پژوهش جغرافیایی هستش:

الف) **به نظر می‌رسد** خشک‌شدن برخی از دریاچه‌های کوچک و سدسازی روی رودها، یکی از عوامل کاهش فعالیت‌های اقتصادی و همین‌طور کاهش شاغلان این شهر باشد. *(همین که «به نظر می‌رسد» اول جمله اومده، داره داد می‌زنه که من یه فرضیه‌م، اگه حواست نبوده، از الآن به بعد باشه!)*

این عبارت یک **فرضیه** است و به **گام دوم پژوهش** جغرافیایی یعنی «تدوین فرضیه» مرتبط است.

ب) درصد تغییرات شاغلان و درصد فعلی شاغلان در پنج سال اخیر در ایرانشهر با استفاده از روش‌های آماری مورد **تجزیه و تحلیل** قرار می‌گیرد. *(«تجزیه و تحلیل» رو هر جا دیدی یعنی رفتیم توی مرحلهٔ پردازش اطلاعات)*

این عبارت در رابطه با **گام چهارم پژوهش** جغرافیایی یعنی «پردازش اطلاعات» است.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «الف» پس از گام اول در مراحل پژوهش جغرافیا انجام می‌شود (درست) و **دو مرحله پس از آن در گام چهارم** پژوهش، «ب» انجام خواهد شد.

گزینهٔ (۲): در خلال «ب» ممکن است برخی از اطلاعات پژوهش کنار گذاشته شود *(توی مرحلهٔ پردازش اطلاعات یه سری از اطلاعات غیرضروری از پژوهش حذف می‌شن)* (درست) و در «الف»، میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشیِ در دسترس پژوهشگر تأثیرگذار است (درست).

گزینهٔ (۳): در «الف» پژوهشگر از خود می‌پرسد که انجام این پژوهش چه اهمیتی دارد *(این‌که پژوهش چه اهمیتی داره مربوط به گام اول پژوهشه!)* و در «ب» استخراج و طبقه‌بندی اطلاعات انجام می‌شود (درست).

گزینهٔ (۴): «الف» می‌تواند در حکم راهنما برای پژوهش باشد (درست) و «ب» هم عموماً به دو شکل میدانی و کتابخانه‌ای انجام می‌شود، که روش میدانی در برخی پژوهش‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد *(گام سوم یعنی جمع‌آوری اطلاعات به دو روش کتابخانه‌ای و میدانی انجام می‌شه!)*

کنکور

پژوهشگری با مطالعه بر روی عوامل مؤثر در افزایش جمعیت شهر کرج، اقدامات «الف» و «ب» را انجام داده است.

بر این اساس کدام گزینه به درستی تنظیم شده است؟ *(سؤال ۱۱۴ کنکور انسانی ۱۴۰۴ـ نوبت اول)*

الف) میزان تغییرات جمعیت، در شهر کرج، با استفاده از روش‌های آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ب) پژوهشگر به سالنامهٔ آماری یک دهه، مراجعه نموده و روند تغییرات جمعیتی شهر کرج را بررسی کرده است.

۱) موارد «الف» و «ب» به ترتیب مطابق با مراحل پژوهش در جغرافیا، انجام شده است و بعد از هر دو گام، سابقه و نتایج پژوهش دیگران، بررسی می‌شوند.

۲) موارد «ب» و «الف» به ترتیب مطابق با مراحل پژوهش در جغرافیا، انجام شده است و در هر دو مرحله، اطلاعات غیرضروری حذف و اطلاعات مرتبط حفظ می‌شوند.

۳) هر دو اقدام، پس از تدوین فرضیه و پیش از تأیید یا رد آن، انجام می‌شود و پژوهشگر ممکن است علاوه بر مورد «ب»، ابزارهای سنجش خود را به مکان مورد نظر ببرد.

۴) هر دو اقدام، پیش از تدوین فرضیه و پس از تأیید یا رد آن، انجام می‌شود و پژوهشگر بعد از انجام مورد «الف»، ابزارهای سنجش خود را به مکان مورد نظر می‌برد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

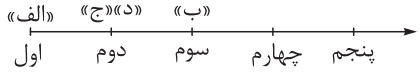
۶۲ **با توجه به مراحل پژوهش در جغرافیا، کدام تصویر منطبق با موارد زیر ترسیم شده است؟**

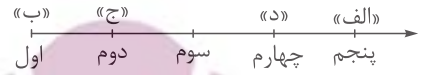
الف) تغییر شیوهٔ کشت و مدیریت درست منابع آب، در جلوگیری از گسترش ریزگردها مؤثر است.

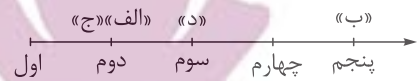
ب) عوامل مؤثر در کاهش سطح آب دریاچهٔ ارومیه در سال‌های اخیر چیست؟

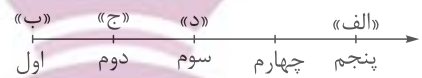
ج) به نظر می‌رسد یکی از مهم‌ترین عوامل گسترش بیماری‌های پوستی و تنفسی در استان آذربایجان شرقی، خشکی دریاچهٔ ارومیه باشد.

د) بررسی رشد فیزیکی بیابان لوت در ۴۰ سال اخیر، با کمک عکس‌های هوایی و ماهواره‌ای

۱)


۲)


۳)


۴)


پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی موارد:

الف) «**تغییر شیوهٔ کشت و مدیریت درست منابع آب**، در جلوگیری از گسترش ریزگردها **مؤثر** است.» ما در این عبارت با یک **اصل پذیرفته‌شدهٔ** علمی و یک **راهکار اثبات‌شده** مواجه هستیم که می‌توان آن را نتیجهٔ یک پژوهش جغرافیایی دانست. (گام پنجم ـ نتیجه‌گیری و ارائهٔ پیشنهادها)

ب) «عوامل مؤثر در کاهش سطح آب دریاچهٔ ارومیه در سال‌های اخیر چیست؟» در این مثال ما با یک **جملهٔ پرسشی** مواجه هستیم که می‌تواند **موضوع یک پژوهش جغرافیایی** باشد. (گام اول ـ طرح سؤال و بیان مسئله)

ج) «**به نظر** می‌رسد یکی از مهم‌ترین عوامل گسترش بیماری‌های پوستی و تنفسی در این استان آذربایجان شرقی، خشکی دریاچهٔ ارومیه باشد.» در این مثال ما با یک حدس اندیشمندانه و پاسخ پیشنهادی یک پژوهشگر به یک مسئله مواجه هستیم. *(کلاً «**به نظر می‌رسه**» کلیدواژهٔ فرضیه‌ست.)* (گام دوم ـ تدوین فرضیه)

د) «**بررسی** رشد فیزیکی بیابان لوت در ۴۰ سال اخیر، با کمک **عکس‌های هوایی و ماهواره‌ای**» در این مثال، پژوهشگر مشغول بررسی و مطالعهٔ یک پدیده است. (گام سوم ـ جمع‌آوری اطلاعات)

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۶۳ کدام گزینه به بخش‌های نادرست متن زیر اشاره دارد؟

«در گام چهارم پژوهش جغرافیایی، مرحلهٔ پردازش یعنی حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش (الف) و تجزیه و تحلیل فرضیه آغاز می‌شود (ب). مرحلهٔ آخر پژوهش، نتیجه‌گیری و ارائهٔ پیشنهادها است (ج). پژوهشگر با نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل اطلاعات (د) پاسخ مسئلهٔ پژوهش را می‌یابد و فرضیهٔ خود را تأیید می‌کند (ه).»

۱) «الف» ـ «د» ـ «ه»
۲) «ب» ـ «ه»
۳) «ج» ـ «د»
۴) «الف» ـ «ج» ـ «ه»

پاسخ: گزینهٔ ۲

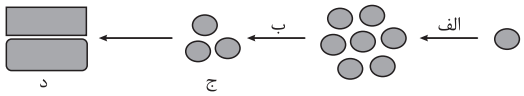
زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

در گام چهارم پژوهش جغرافیایی، مرحلهٔ پردازش یعنی حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش و تجزیه و تحلیل **اطلاعات** آغاز می‌شود. مرحلهٔ آخر پژوهش، نتیجه‌گیری و ارائهٔ پیشنهادها است. پژوهشگر با نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل اطلاعات، پاسخ مسئلهٔ پژوهش را می‌یابد و فرضیهٔ خود را تأیید می‌کند، **ممکن است به رد فرضیهٔ خود هم برسد.** *(همیشه فرضیه‌ها تأیید نمی‌شن).*

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۶۴ **تصویر زیر نمودار مفهوم یک پژوهش جغرافیایی است. کدام گزینه تحلیل درستی دربارهٔ آن ارائه داده است؟**



۱) «الف» می‌تواند بیانگر گام جمع‌آوری اطلاعات باشد که طی آن داده‌ها و اطلاعات ما افزایش پیدا می‌کند و «ج» می‌تواند بیانگر اطلاعات ضروری و مرتبط با پژوهش باشد.

۲) «الف» می‌تواند بیانگر گام طرح سؤال باشد که طی آن سؤال اولیهٔ پژوهشگر به سؤالات بیشتری بسط داده می‌شود و «د» می‌تواند بیانگر نتیجهٔ پژوهش و پیشنهاد ارائه‌شده باشد.

۳) «ج» می‌تواند بیانگر داده‌ها و اطلاعاتی باشد که در گام جمع‌آوری اطلاعات به دست آمده‌اند و «د» می‌تواند بیانگر فرضیه‌هایی باشد که پژوهشگر با توجه به نتایج گام جمع‌آوری اطلاعات به آن رسیده است.

۴) «الف» می‌تواند بیانگر گام تدوین فرضیه باشد که طی آن فرضیه‌های موجود در پژوهش افزایش پیدا می‌کند و «ب» می‌تواند بیانگر گام پردازش اطلاعات باشد، که طی آن فرضیه‌های غیرضروری حذف می‌شود.

مشاوره یاد بگیریم توی جغرافیا به تیپ‌ها و الگوهایی که تا الآن توی کنکور اومدن محدود نشیم. اینم یه تیپ خلاقانه واسه اونایی که می‌خوان فکر کنن ۱۰۰ زدن جغرافیا شدنیه. البته که الان زوده بهش برسیم، می‌رسیم یه روزی بهش. (شبیه آرزوی رسیدن به آزادی شد.)

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

الف) می‌تواند بیانگر گام **جمع‌آوری اطلاعات** باشد، *چرا؟ چون* در این مرحله داده‌ها و اطلاعات ما افزایش پیدا می‌کند.

ب) می‌تواند بیانگر گام **پردازش اطلاعات** باشد، *چرا؟ چون* در این مرحله اطلاعات غیرضروری حذف شده و اطلاعات ضروری و مرتبط با موضوع پژوهش حفظ می‌شوند.

ج) می‌تواند بیانگر **اطلاعات ضروری و مرتبط پژوهش** باشد، *چرا؟ چون یه سری از همین موارد توی مرحلهٔ قبلی حذف شدن، پس احتمال این‌که اطلاعاتی اضافی و غیرمرتبط حذف شده باشن و این چیزی که الان داریم اطلاعات مرتبط و ضروری باشه زیاده.*

د) می‌تواند **نتیجهٔ پژوهش و پیشنهاد** ارائه‌شده باشد، *چرا؟ چون هم این‌که به نظر گام آخر پژوهشه، هم دو تا مورده، هم این‌که به نظر می‌رسه بعد از بقیه پردازش اطلاعات باشه. در کل همه پی احتمالیه.*

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): در مرحلهٔ طرح سؤال، سؤال اولیه **به سؤال‌های بیشتری بسط داده نمی‌شوند** و ما در نهایت با یک پرسش خاص و مشخص طرف هستیم.

گزینهٔ (۳): اگر بپذیریم «ج» داده‌ها و اطلاعاتی هستند که بعد از گام جمع‌آوری اطلاعات به دست آمده‌اند، در نتیجه «د» **نمی‌تواند بیانگر فرضیه‌ها باشد**، به این دلیل که تدوین فرضیه پیش از گام جمع‌آوری اطلاعات انجام می‌شود.

گزینهٔ (۴): *در کل گامی توی پژوهش جغرافیایی نیست که بیایم و فرضیه‌هارو بسط بدیم، اما به هر حال چون شدنیه، می‌پذیریم کم و بیش درسته،* اما «ب» می‌تواند بیانگر گام پردازش اطلاعات باشد که طی آن **اطلاعات** غیرضروری حذف می‌شود. *(توی مرحلهٔ پردازش اطلاعات با چیزی به اسم حذف فرضیه‌های غیرضروری طرف نیستیم.)*

۶۵ با توجه به مراحل پژوهش در جغرافیا، کدام گزینه به عبارت‌های نادرست اشاره دارد؟

الف) پژوهشگر برای دستیابی به شناخت و آگاهی از مسئله‌ای که در ذهنش پدید آمده است، ابتدا باید مسئلهٔ خود را به صورت واضح و روشن بیان کند و صورت مسئله را به شکل خبری بنویسد و از عبارات سؤالی و جملات کلی و نامفهوم جلوگیری کند.

ب) در مرحلهٔ تدوین فرضیه، در جهت این‌که فرضیهٔ ارائه‌شده کیفیت مطلوبی داشته باشد، پژوهشگر باید پژوهش دیگران را مورد بررسی قرار دهد.

ج) جمع‌آوری اطلاعات یکی از مراحل حساس پژوهش است چراکه نقش راهنما را دارد و به فعالیت‌هایی که قرار است انجام شود جهت می‌دهد.

د) فرضیه، پاسخ پیشنهادی و حدس اندیشمندانهٔ محقق به سؤال تحقیق است، فرضیه‌های پژوهشگر به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس او بستگی دارد.

۱) «الف» ـ «ب» ـ «د»
۲) «الف» ـ «د»
۳) «ب» ـ «د»
۴) «الف» ـ «ب» ـ «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی موارد نادرست:

الف) پژوهشگر برای دستیابی به شناخت و آگاهی از مسئله‌ای که در ذهنش پدید آمده، ابتدا باید مسئلهٔ خود را به صورت واضح و روشن بیان کند و صورت مسئله را به شکل **سؤالی** نوشته و از عبارات **خبری** و جملات کلی و نامفهوم جلوگیری کند.

ب) در مرحلهٔ **طرح سؤال و بیان مسئله**، پژوهشگر باید پژوهش دیگران را مورد بررسی قرار دهد.

ج) **تدوین فرضیه** یکی از مراحل حساس پژوهش است، چراکه نقش راهنما را دارد و به فعالیت‌هایی که قرار است انجام شود جهت می‌دهد.

امتحان نهایی

در جملهٔ زیر کلمات نادرست را تشخیص داده و جملهٔ صحیح را در پاسخ‌برگ بنویسید. *(سؤال ۶ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)*

«در ایران بیشتر بارش‌ها در اوایل فصل پاییز تا اواخر فصل بهار می‌بارد، به این دلیل هر چه به پایان این دوره نزدیک‌تر می‌شویم، آبدهی رودها بیشتر می‌شود.»

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۶۶ **با توجه به موارد طرح‌شده، کدام گزینه به درستی تدوین و تنظیم شده است؟**

الف) دید ترکیبی معادلِ مطالعهٔ همه‌جانبه و جامع پدیده‌ها با تمام ویژگی‌هایشان در مکان است.

ب) تداوم خشکسالی در یک منطقه، شکل‌گیری و گسترش پدیدهٔ ریزگرد را افزایش می‌دهد.

ج) بین افزایش فرصت‌های شغلی و جذب جمعیت در یک شهر، ارتباط مستقیم وجود دارد.

د) می‌توان با مطالعهٔ بافت جمعیت یک شهر، میزان رشد آن و همین‌طور امکان مهاجرپذیری آن را بررسی کرد.

۱) می‌توان گفت عملکرد انسان در «ب» و «ج» نگاه سودجویانه است و لازمهٔ رسیدن به «ج»، مقابله با «ب» خواهد بود.

۲) در پژوهش به شیوهٔ «الف»، پژوهشگر درمی‌یابد که «ب» و «ج» تأثیرات مشابه در افزایش ورود مهاجران به یک شهر دارند.

۳) در صورتی که ما درگیر یک پژوهش جغرافیایی باشیم، «ب» و «ج» به ترتیب می‌تواند فرضیه و نتیجه‌گیری و «د» شیوهٔ انجام «الف» باشد.

۴) چگونگی شکل‌گیری یک شهر مهاجرپذیر می‌تواند یک پژوهشگر را به سمت «الف» ببرد و ممکن است در گام آخر پژوهش خود «ج» را نتیجه‌گیری کند.

مشاوره از وقتی سؤال‌های کنکور کم‌وبیش تحلیلی شده، باید حواس‌مون باشه که قرار نیست هر چی رو برگهٔ سؤال می‌بینیم رو بتونیم مستقیماً توی کتاب پیدا کنیم و حتی اگه اجازه بدن کتاب درسی رو با خودمون ببریم سر جلسهٔ کنکور هم نمی‌تونیم با اطلاعات کتاب درسی مستقیماً به جواب سؤال برسیم، چاره چیه؟ باید ببینیم با اطلاعات کتاب درسی و حتی اطلاعات عمومی خودمون، کدوم مطالب منطقی به نظر می‌رسن و کدوم‌ها منطقی و شدنی نیستن!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

درس Box



پاسخ خیلی تشریحی

چگونگی شکل‌گیری یک شهر مهاجرپذیر (به عنوان **یک محیط جغرافیایی**) می‌تواند یک پژوهشگر را به سمت استفاده از **دید ترکیبی یا کل‌نگری** (همان مورد «الف») ببرد.

ممکن است یک پژوهشگر در **بخش پایانی پژوهش** خود یعنی **نتیجه‌گیری** و ارائهٔ پیشنهاد، به این نتیجه برسد که میان افزایش فرصت‌های شغلی و جذب جمعیت در یک شهر، رابطهٔ مستقیم وجود دارد. (همان مورد «ج»)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): **تا حدودی** می‌توان گفت عملکرد انسان در «ب» نگاه سودجویانه است، اما «ج» **ارتباط خاصی با مفهوم ارتباط انسان با محیط طبیعی ندارد، در نتیجه نمی‌توان گفت** نگاه سودجویانه در آن غالب است یا نه.

در صورت مقابله با «ب»، احتمال افزایش فرصت‌های شغلی و جذب جمعیت (مورد «ج») بیشتر می‌شود، اما ارتباط این موارد با هم **الزامی نیست**.

گزینهٔ (۲): در پژوهش به شیوهٔ «الف»، پژوهشگر درمی‌یابد که «ب» و «ج» تأثیرات **نسبتاً متفاوتی** در افزایش ورود مهاجران به یک شهر دارند. *(افزایش ریزگردها می‌تونه باعث کاهش ورود مهاجر (مهاجرپذیری) و اتفاقاً افزایش خروج مهاجرها (مهاجرفرستی) یک شهر بشه.)*

گزینهٔ (۳): در صورتی که ما درگیر یک پژوهش جغرافیایی باشیم، «ب» و «ج» هر دو می‌تواند **نتیجهٔ** پژوهش باشد. *(فرضیه‌ها همیشه احتمالی هستن، واسه همین اولش به نظر می‌رسد، ممکن است، احتمال دارد و ... میاد، ولی توی مورد «ب» و «ج»، عبارت‌ها قطعی هستن.)*

۶۷ **متن زیر خلاصهٔ یک گزارش خبری در رابطه با وقوع پدیدهٔ توفان در یکی از مناطق ایران است. به ترتیب موارد «الف» تا «د» با کدام‌یک از پرسش‌های جغرافیایی در ارتباط هستند؟**

«ظهر امروز در «سبزوار و نواحی اطراف آن» (الف)، «وقوع توفان و سیلاب» (ب) خسارات زیادی به بار آورد. «قطع درختان تاغ توسط مردم برای استفاده از چوب آن برای زغال و یا استفاده از زمین اطراف آن‌ها برای کشاورزی و همین‌طور بی‌توجهی به ایجاد کانال‌های فرعی جهت هدایت سیلاب‌های دوره‌ای» (ج) عواملی هستند که منجر به افزایش شدت حادثه و خسارات آن شده است. ناپایداری و خشکی هوا در «اواخر فصل بهار» (د)، این منطقه را مستعد وقوع و تکرار رویدادهای مشابه می‌کند.»

۱) کجا؟/ چه چیز؟/ چه کسانی؟/ چه موقع؟

۲) چه چیز؟/ چطور و چگونه؟/ چه کسانی؟/ چه موقع؟

۳) چه چیز؟/ چه چیز؟/ چطور و چگونه؟/ چرا؟

۴) کجا؟/ چرا؟/ چطور و چگونه؟/ چه چیز؟

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

الف) «سبزوار و نواحی اطراف آن»، دربردارندهٔ اطلاعات مکانی و موقعیت جغرافیایی پدیده است که به سؤال «**کجا؟**» مرتبط می‌شود.

ب) «وقوع توفان و سیلاب»، بیانگر ماهیت پدیده است، که به سؤال «**چه چیز؟**» مرتبط می‌شود.

ج) «قطع درختان تاغ توسط مردم برای استفاده از چوب آن برای زغال و یا استفاده از زمین اطراف آن‌ها برای کشاورزی و همین‌طور **بی‌توجهی** به ایجاد کانال‌های فرعی جهت هدایت سیلاب‌های دوره‌ای»، به نقش افراد و گروه‌های انسانی در شکل‌گیری این پدیده و یا نقش آن‌ها در کاهش و مقابله با آن اشاره دارد و به سؤال «**چه کسانی؟**» مرتبط می‌شود.

د) «اواخر فصل بهار»، دربردارندهٔ روند زمانی شدت‌یابی پدیده است که به سؤال «**چه موقع؟**» مرتبط می‌شود.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۶۸ **کدام مورد عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟**

«در هر پژوهش ..... نقش راهنما دارد و به فعالیت‌هایی که قرار است انجام شود جهت می‌دهد. در کل می‌توان آن را پاسخ ..... دانست. پژوهشگر با توجه به ..... خود، پیشنهادها و خبرهای اولیه را در چارچوب مسئلهٔ پژوهش خود ارائه می‌کند.»

۱) بیان مسئله ـ پیشنهادی و حدس اندیشمندانهٔ پژوهشگر به پرسش ـ فرضیهٔ

۲) فرضیه ـ محتمل و پیشنهاد اصلی برای حل مسئله ـ مسئلهٔ

۳) بیان مسئله ـ محتمل و پیشنهاد اصلی برای حل مسئله ـ فرضیهٔ

۴) فرضیه ـ پیشنهادی و حدس اندیشمندانهٔ پژوهشگر به پرسش ـ مسئلهٔ

پاسخ: گزینهٔ ۴

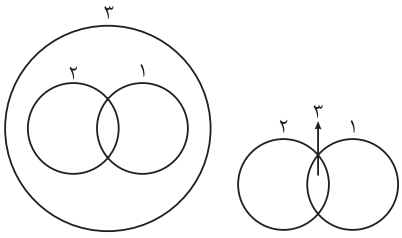
زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

«در هر پژوهش **فرضیه** نقش راهنما دارد و به فعالیت‌هایی که قرار است انجام شود جهت می‌دهد. در کل می‌توان آن را پاسخ **پیشنهادی و حدس اندیشمندانهٔ پژوهشگر به پرسش** دانست. پژوهشگر با توجه به **مسئلهٔ** خود، پیشنهادها و خبرهای اولیه را در چارچوب مسئلهٔ پژوهش خود ارائه می‌کند.»

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۶۹ **با توجه به دو شکل «الف» و «ب»، کدام گزینه درست است؟**



(ب)

(الف)

۱) می‌توان گفت در شکل «الف»، مورد (۱) انسان و محیط انسانی، مورد (۲) محیط طبیعی و مورد (۳) محیط جغرافیایی باشد.

۲) می‌توان گفت در شکل «الف»، مورد (۳) می‌تواند بیانگر مکان، مورد (۱) بیانگر محیط طبیعی و مورد (۲) بیانگر محیط جغرافیایی است.

۳) می‌توان گفت در شکل «ب»، مورد (۱) می‌تواند بیانگر مکان جغرافیایی، مورد (۲) بیانگر پدیده‌های جغرافیایی و مورد (۳) بیانگر روابط متقابل انسان و محیط باشد.

۴) می‌توان گفت در شکل «ب»، مورد (۱) و (۲) به ترتیب بیانگر «درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها» و «نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها» است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box



پاسخ خیلی تشریحی

با توجه به شکل «الف»، محیط طبیعی (۲) مجموعه‌ای متعادل و مجزا از انسان است، انسان و محیط پیرامون او (۱) هم پدیدهٔ مجزا و مستقل است، با ورود انسان به محیط طبیعی (یعنی ارتباط انسان با محیط طبیعی) محیط جغرافیایی (۳) به وجود می‌آید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): محیط جغرافیایی، نقطهٔ ارتباط و **اشتراک مکان و محیط طبیعی نیست.** (اشتراک انسان و محیط طبیعی است.)

گزینهٔ (۳): مکان جغرافیایی و پدیده‌های جغرافیایی، **زیرمجموعهٔ روابط متقابل انسان و محیط نیستند.** *(کلاً ارتباط خاصی ندارن با هم)*

گزینهٔ (۴): «درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها» و «نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها» نقطهٔ اشتراکی با هم ندارند. *(یعنی اگه یه چیزی نگاه سودجویانه باشه، نگاه برخاسته از توان‌های محیط برای رفع نیازها نیست و برعکس)*

۷۰ **هر کدام از عبارت‌های زیر به ترتیب با کدام‌یک از پرسش‌های کلیدی جغرافیا ارتباط بیشتری دارد؟**

الف) مناطق زیادی در غرب و جنوب غربی کشور و همین‌طور در شرق کشور و اطراف دشت کویر و دشت لوت، هر ساله درگیر بحران ریزگردها می‌شوند.

ب) قطع بی‌رویهٔ درختان در استان مازندران، چالش‌های محیط‌زیستی بسیاری به وجود آورده است.

ج) بی‌توجهی به سازوکارها و شیوه‌های سنتی تأمین و مدیریت آب در ایران (مانند قنات) باعث بروز معضلاتی در حوزهٔ آبی کشور شده است.

د) قطع درختان، از بین رفتن دریاچه‌ها و باتلاق‌ها، از جمله دلایل افزایش پدیدهٔ ریزگردها در جنوب غربی کشور است.

۱) چه چیز؟/ کجا؟/ چه کسانی؟/ چطور و چگونه؟

۲) کجا؟/ کجا؟/ چطور و چگونه؟/ چه کسانی؟

۳) چه چیز؟/ چرا؟/ چطور و چگونه؟/ چه کسانی؟

۴) کجا؟/ چرا؟/ چه کسانی؟/ چطور و چگونه؟

مشاوره یه سری از مفاهیم جغرافیا، دامنهٔ کاربردشون محدود به یک درس نیست و می‌شه اون‌ها رو توی درس‌های خیلی زیادی به کار برد، مثل سؤالات کلیدی در جغرافیا (درس ۲ دهم)، حواست باشه برای این مفاهیم به مثال‌های همون درس اکتفا نکنی و سعی کنی توی باقی درس‌ها هم دنبال‌شون باشی.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

درس Box



پاسخ خیلی تشریحی

الف) «مناطق زیادی در **غرب و جنوب غربی کشور** و همین‌طور در **شرق کشور و اطراف دشت کویر و دشت لوت**، هر ساله درگیر بحران ریزگردها می‌شوند.» در این عبارت بیشتر روی جغرافیا و مکانِ وقوع یک پدیده تأکید شده است. در نتیجه بیشتر با سؤال «**کجا؟**» در ارتباط است.

چرا با سؤال «چه چیز؟» ارتباط کم‌تری داره؟ چون توی سؤال چه چیز ما بیشتر از هر چیزی می‌خوایم پدیده‌ای که رخ داده رو به صورت واضح، کوتاه، دقیق و درست بیان کنیم، در نتیجه به جای ریزگرد باید بگیم «وجود ریزگردهای بیش از حد مجاز در هوا» چرا؟ چون طبیعیه که هوا همیشه مقداری ریزگرد داشته باشه، از طرفی نیازی هم نیست موقعیت جغرافیایی پدیده‌ای که رخ داده رو بیان کنیم. (رد گزینه‌های (۱) و (۳))

ب) «**قطع بی‌رویهٔ درختان** در استان مازندران، چالش‌های محیط‌زیستی بسیاری به وجود آورده است.» در این مثال ما بیشتر با **اصلی‌ترین عامل به‌وجودآورندهٔ** چالش‌های محیط‌زیستی در استان مازندران مواجه هستیم، در نتیجه بیشتر با سؤال «**چرا؟**» در ارتباط است.

چرا با سؤال «کجا؟» ارتباط کم‌تری داره؟ هرچند ما مکان این پدیده رو هم داریم، اما عبارت صرفاً به ذکر مکان خلاصه نشده و اطلاعات مهم‌تری به ما می‌ده. (رد گزینه‌های (۱) و (۲))

ج) «**بی‌توجهی به سازوکارها و شیوه‌های سنتی تأمین و مدیریت آب** در ایران (مانند قنات) باعث بروز معضلاتی در حوزهٔ آبی کشور شده است.» *وقتی می‌گیم بی‌توجهی یعنی با یک فرد و یا گروهی از افراد طرف هستیم. چون به هر حال توجه رو ویژگی انسانی می‌دونیم و بی‌توجهی رفتاری می‌شه که انسان‌ها انجام می‌دن، در نتیجه به سؤال «چه کسانی؟» مرتبط می‌شه.*

چرا با سؤال «چه‌طور و چگونه؟» ارتباط کم‌تری داره؟ به صورت کلی سؤال چه‌طور و چگونه؟ سیر به وجود اومدن و رشد و تحول یک پدیده رو بررسی می‌کنه و عموماً چندتا عامل رو ادامه و کنار هم می‌بینه، اما این‌جا ما فقط یک عامل رو داریم.

د) «**قطع درختان، از بین رفتن دریاچه‌ها و باتلاق‌ها،** از جمله دلایل افزایش پدیدهٔ ریزگردها در جنوب غربی کشور است.» در این مثال ما با **زمینه‌های ایجاد یک پدیده** (قطع درختان و از بین رفتن دریاچه‌ها و باتلاق‌ها) مواجه هستیم، در نتیجه بیشتر با سؤال «چه‌طور؟» در ارتباط است.

چرا با سؤال «چه کسانی؟» ارتباط کم‌تری داره؟ بالاتر گفتم سؤال چه کسانی باید به اشخاص انسانی فعلیت و عاملیت بده، مثلاً قطع درختان توسط انسان‌ها و سدسازی روی رودها و خشک‌شدن دریاچه‌ها و باتلاق‌های پایین‌دست.

تیزبازی *گاهی برای این‌که به جوابِ درست سؤال‌ها برسی، نیاز نیست که مستقیماً گزینهٔ درست رو پیدا کنی، گاهی وقتا مثل این سؤال، پیداکردن مواردِ نادرست راحت‌تره و می‌شه با حذف اون‌ها راحت‌تر به جواب رسید.*

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۱ در کدام‌یک از عبارات زیر، هر سه نوع دلالت مطابقی، تضمنی و التزامی به کار رفته است؟

۱) کفش‌هایش را واکس زد، چمدانش را برداشت و به سرعت از خانه خارج شد.

۲) از شنیدن این خبر ناگوار قالب تهی کرد؛ اموالش را فروخت و سکوت پیشه کرد.

۳) گره از ابرو گشود، فرزندش را به حضور پذیرفت و پیراهن او را رفو کرد.

۴) تمام شهر را چراغانی کردند و مردم با شنیدن صدای مؤذن، رهسپار مسجد شدند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

برای رسیدن به پاسخ، باید عبارت را کالبدشکافی کرده و نوع دلالت کلمات را براساس کاربرد آن‌ها در جمله بسنجیم:

- «**گره از ابرو گشود**»: این عبارت کنایه از «خوش‌روشدن و رفع عصبانیت» است. چون ذهن از معنای ظاهری به یک معنایِ همراه و خارج از لفظ منتقل می‌شود، دلالت آن **التزامی** است.
- «**فرزندش**»: شاملِ کلِ وجودِ او می‌شود. در این‌جا لفظِ فرزند دقیقاً بر تمامِ معنای خودش دلالت دارد، پس دلالت آن **مطابقی** است.
- «**پیراهن**»: عملِ «رفوکردن» (وصله‌زدن و دوختنِ پارگی) هرگز روی تمامِ مساحتِ یک پیراهن انجام نمی‌شود، بلکه تنها «بخشِ آسیب‌دیده» را در بر می‌گیرد. چون حکم فقط شاملِ جزئی از پیراهن است، دلالت آن **تضمنی** است.

بنابراین هر سه نوع دلالت در این گزینه وجود دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱):

- «کفش‌ها»: واکس‌زدن فقط به «رویهٔ» کفش تعلق می‌گیرد نه داخل و کفیِ آن (تضمنی).
- «چمدان»: برداشتنِ چمدان شامل کل آن است (مطابقی).
- «خانه»: خارج‌شدن از فضای داخل خانه است (مطابقی).

گزینهٔ (۲):

- «خبر»: کل آن خبر مورد نظر است (مطابقی).
- «قالب تهی کرد»: کنایه از ترسیدنِ بسیار شدید است (التزامی).
- «اموال»: فروختن شامل تمام اموال او شده است (مطابقی).

گزینهٔ (۴):

- «شهر»: چراغانی‌کردن شاملِ خیابان‌ها و میادین می‌شود، نه داخل تمام خانه‌ها و اتاق‌های شهر (تضمنی).
- «صدای مؤذن» و «مسجد»: دلالت بر کلِ معنای خود دارند (مطابقی).

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۲ **در کدام گزینه، نوع مغالطهٔ احتمالیِ رخ‌داده در عبارت، به درستی مشخص شده است؟**

۱) مدیر به معاونش اطلاع داد که طرح او در هیئت‌مدیره رد شده است. (اشتراک لفظ)

۲) کلاهبردار در این معاملهٔ سنگین، حسابی پیاده شد! (توسل به معنای ظاهری)

۳) او در جلسهٔ دیروز، پرده از راز بزرگی برداشت. (ابهام در مرجع ضمیر)

۴) بخشش، لازم نیست اعدامش کنید. (توسل به معنای ظاهری)

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

برای وقوع مغالطهٔ «توسل به معنای ظاهری»، نیازمند عبارتی هستیم که دارای «دلالت تضمنی» یا «دلالت التزامی» (کنایه، استعاره یا ضرب‌المثل) باشد، اما مخاطب آن را براساس «دلالت مطابقی» (معنای تحت‌اللفظی) تفسیر کند. در گزینهٔ (۲)، عبارت «پیاده‌شدن» کنایه از «ضررکردن و از دست دادن سرمایه» است (دلالت التزامی). اگر کسی این جمله را بشنود و گمان کند که کلاهبردار واقعاً از ماشین یا وسیلهٔ نقلیه‌ای پیاده شده است (دلالت مطابقی)، مغالطهٔ **توسل به معنای ظاهری** رخ داده است. بنابراین، تطبیق این گزینه کاملاً درست است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در این جمله مشخص نیست ضمیرِ «او» دقیقاً به چه کسی برمی‌گردد؛ آیا طرح خود مدیر رد شده است یا طرح معاون؟ چون مرجع ضمیر دوپهلو است، در این‌جا مغالطهٔ «**ابهام در مرجع ضمیر**» رخ داده است، نه اشتراک لفظ. (اشتراک لفظ زمانی است که یک «کلمه» چند معنای لغوی داشته باشد، مثل شیر یا سیر.)

گزینهٔ (۳): عبارت «پرده‌برداشتن» کنایه از «افشاگری و فاش‌کردن راز» است (دلالت التزامی). اگر کسی تصور کند که او واقعاً یک پردهٔ پارچه‌ای را از روی یک راز برداشته است، دچار مغالطهٔ «**توسل به معنای ظاهری**» شده است، در حالی که گزینه به اشتباه آن را «ابهام در مرجع ضمیر» نامیده است.

گزینهٔ (۴): این جمله یک مثال کلاسیک از مغالطهٔ «**نگارشی (علائم سجاوندی)**» است. بسته به این‌که ویرگول کجا قرار بگیرد، معنای جمله ۱۸۰ درجه تغییر می‌کند (بخشایش لازم نیست، اعدامش کنید/ بخشایش، لازم نیست اعدامش کنید)، بنابراین نام‌گذاری آن به توسل به معنای ظاهری کاملاً غلط است.

کنکور

در مقابل کدام گزینه، مغالطه‌ای که ممکن است رخ دهد، به درستی آمده است؟ *(سؤال ۱۲۶ کنکور انسانی ۱۴۰۴ (خارج از کشور))*

۱) تو یک تن نه که تنهایی. (ابهام در مرجع ضمیر)

۲) من حرف اول و آخرم را گفتم. (توسل به معنای ظاهری)

۳) این‌که به من دادی خربزه است یا خیار؟ (نگارش کلمات)

۴) هیچ مجردی دارای همسر نیست. (توسل به معنای ظاهری)

۷۳ در میان عباراتِ شش‌گانهٔ زیر، به ترتیب چند مورد «تصور» و چند مورد «تصدیق» می‌باشند؟

الف) نخستین فیلسوفی که در یونان باستان با طرح پرسش‌های بنیادین، پایه‌های سفسطه را متزلزل ساخت.

ب) چنان‌چه مبانی جامعه‌شناسی فارابی را با دقت تحلیل کنیم، به پیوند عمیق میان اخلاق و سیاست در اندیشهٔ او پی خواهیم برد.

ج) ای کاش نظام آموزشی مدرن، به جای انباشت محفوظات، به پرورش قوهٔ استدلال و تفکر انتقادی در دانش‌آموزان اهتمام می‌ورزید.

د) آیا به راستی می‌توان با تکیه بر حواس پنج‌گانه که همواره در معرض خطای ادراکی هستند، به یقینی خدشه‌ناپذیر دست یافت؟

ه) هیچ‌یک از مغالطات ساختاری در استنتاج‌های قیاسی، با تغییر دادن محتوای مقدمات، به استدلالی معتبر تبدیل نمی‌شوند.

و) توجه به رویکرد انتقادی ابن سینا نسبت به آرای پیشینیان خود در مبحث تجرد نفس و قوای درونی آن.

۱) سه تصور ـ سه تصدیق
۲) چهار تصور ـ دو تصدیق
۳) دو تصور ـ چهار تصدیق
۴) پنج تصور ـ یک تصدیق

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

الف) **تصور**: این عبارت با وجود داشتن فعل (ساخت)، یک جملهٔ کامل نیست. حرف «که» (موصول توصیفی) باعث شده کل این عبارت طولانی، صرفاً به یک صفت برای «نخستین فیلسوف» تبدیل شود. در واقع ما هنوز هیچ خبری دربارهٔ این فیلسوف نداده‌ایم (مثلاً نگفته‌ایم نام او سقراط بود). این یک «**جملهٔ مرکب ناقص**» است و ارزش صدق و کذب ندارد.

ب) **تصدیق**: این عبارت **یک جملهٔ خبری معنادار** است؛ گوینده دارد از وجود یک ملازمه خبر می‌دهد و این ادعا کاملاً قابلیت صدق و کذب دارد.

ج) **تصور**: این یک «**جملهٔ انشایی از نوع تمنا (آرزو)**» است. آرزوها از درون انسان سرچشمه می‌گیرند و گزارش عینی از عالم واقع نیستند؛ بنابراین نمی‌توان گفت این جمله صادق است یا کاذب.

د) **تصور**: جملهٔ «**انشایی از نوع پرسشی (استفهام)**» است. در سؤال‌پرسیدن، ما طلب آگاهی می‌کنیم، نه این‌که خبری بدهیم که قابل صدق و کذب باشد.

ه) **تصدیق**: یک جملهٔ «**تام خبری منفی**» است. گوینده در حال دادن یک قاعدهٔ قطعی منطقی است که با واقعیت علم منطق مطابقت دارد (صادق است). منفی‌بودن فعل، مانع از تصدیق‌بودن جمله نمی‌شود (در تصدیق، ما یا چیزی را به چیزی نسبت می‌دهیم یا از آن سلب می‌کنیم).

و) **تصور**: این عبارت اصلاً فعل ندارد! با وجود کلمات سنگین فلسفی، این صرفاً یک گروه قیدی/اسمی طولانی و یک «**مرکب ناقص**» است که شنونده را کاملاً منتظر برای شنیدن ادامهٔ جمله نگه می‌دارد.

نتیجه عبارات «الف»، «ج»، «د» و «و» تصور و عبارات «ب» و «ه» تصدیق هستند (۴ تصور و ۲ تصدیق).

امتحان نهایی

از میان عبارت‌های زیر، کدام‌یک تصور و کدام‌یک تصدیق است؟ *(سؤال ۴ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)*

الف) بعضی درختان میوه‌دار نیستند **ب) زمانی که تو را دیدم**

۷۴ در یک استدلال منطقی، عباراتی که به عنوان «مقدمه» به کار می‌روند، باید دقیقاً چه ویژگی‌هایی داشته باشند؟

۱) باید جملاتی باشند که درستی آن‌ها را قبول داریم و در آن‌ها صفتی را به چیزی نسبت می‌دهیم یا از آن سلب می‌کنیم.

۲) باید مفاهیمی بدیهی و قطعی باشند که ذهن برای درک آن‌ها، نیازی به قضاوت دربارهٔ مطابقتشان با واقعیت ندارد.

۳) باید قضاوت‌هایی باشند که اگرچه معنای کاملی دارند؛ اما هنوز درستی یا نادرستی آن‌ها برای ما مشخص نشده است.

۴) باید ترکیبی از کلمات باشند که به یکدیگر پیوند خورده‌اند، به شرط آن‌که هیچ‌گونه پیش‌داوری در آن‌ها صورت نگرفته باشد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

برای ساختن یک استدلال، ما نیازمند مصالحی هستیم که بتوانیم روی آن‌ها تکیه کنیم. این مصالح همان «مقدمات» هستند. مقدمات یک استدلال باید دو ویژگی اساسی داشته باشند: ۱) **باید «تصدیق» باشند**: یعنی جملات خبری کاملی باشند که در آن‌ها قضاوت و حکمی وجود دارد (صفتی را به چیزی نسبت می‌دهیم یا از آن سلب می‌کنیم). ۲) **باید معلوم باشند؛ یعنی درستی** آن‌ها را قبول داشته باشیم یا این‌که آن‌ها را درست بدانیم. البته ممکن است برخی چیزهایی که ما درست می‌دانیم حتماً درست نباشند (مثلاً درستی یا نادرستی آن‌ها بعداً تغییر کند). پس با استفاده از تصدیق معلوم می‌توان استدلالی را برای شناخت تصدیق مجهول شکل داد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): عبارت «ذهن نیازی به قضاوت دربارهٔ مطابقتشان با واقعیت ندارد»، دقیقاً تعریف «**تصور**» است. تصورات (مانند مفهوم درخت، انسان یا سیمرغ) چون قضاوت و حکمی در خود ندارند، اصلاً نمی‌توانند مقدمهٔ استدلال قرار بگیرند.

(تصورات، مادهٔ اولیهٔ «تعریف» هستند، نه استدلال).

گزینهٔ (۳): این گزینه می‌گوید درستی یا نادرستی این قضاوت‌ها هنوز مشخص نشده است. این یعنی با یک «**تصدیق مجهول**» روبه‌رو هستیم. تصدیق مجهول همان نتیجهٔ استدلال است (چیزی که قرار است در پایان کار به آن برسیم)، نه مقدمهٔ آن! ما هرگز نمی‌توانیم با تکیه بر جملاتی که هنوز درستی‌شان ثابت نشده، استدلال بسازیم.

گزینهٔ (۴): عبارت «هیچ‌گونه پیش‌داوری (قضاوت و حکم) در آن‌ها صورت نگرفته باشد.»، باز هم بازگشت به ویژگی‌های «**تصور**» (به‌ویژه مرکب‌های ناقص مثل: کتاب مفید من) دارد. همان‌طور که گفتیم، هر عبارتی که خالی از حکم و قضاوت باشد، راهی به دنیای استدلال ندارد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۵ **در کدام گزینه، ابهام واژهٔ مشترک لفظی با استفاده از قرائن جمله، کاملاً برطرف شده و رخ‌دادن مغالطهٔ اشتراک لفظ در آن غیرممکن است؟**

۱) شیر را در کمد گذاشت.
۲) سیری را از او گرفتند.
۳) شیر در باغ‌وحش می‌غرّید.
۴) چشمه‌ای به ما نشان داد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

«اشتراک لفظ» زمانی ایجاد ابهام می‌کند که ذهن مخاطب برای تشخیص معنای واژه، هیچ سرنخ قطعی نداشته باشد. قرینه، زمانی کارساز است که معانی احتمالی دیگر کلمه را با «قواعد عقلی» یا «عرفی» به صورت صددرصدی باطل کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): **(نامشخص)**: کلمهٔ «**شیر**» مشترک لفظی است (حیوان، نوشیدنی‌ای مایع، دستگیرهٔ آب). وقتی می‌گوییم «شیر را در کمد گذاشت» ابهام باقی است؛ چون هم می‌توانیم یک «بطری شیر» (مایع) را در کمد بگذاریم، هم یک «شیرِ اسباب‌بازی یا مجسمه» (حیوان) و هم یک «شیر آب بسته‌بندی‌شده» را. هیچ قرینه‌ای این احتمالات را حذف نمی‌کند.

گزینهٔ (۲): **(نامشخص)**: کلمهٔ «**سیر**» مشترک لفظی است (گیاه خوراکی، صفتِ حالتِ اشباع). جمله می‌گوید «سیری را از او گرفتند» این جمله هم می‌تواند به معنای گرفتن «یک حبه سیر» باشد و هم به معنای «سلب حالت سیری» (به صورت استعاری). چون هر دو وجه در زبان فارسی ممکن است، ابهام باقی است.

گزینهٔ (۳): **(صحیح ـ رفع ابهام کامل)**: کلمهٔ «**شیر**» مشترک لفظی است، اما در این‌جا قرینهٔ «**در باغ وحش**» و فعل «**می‌غرّید**» به کار رفته است. عقل می‌گوید «شیر مایع» نمی‌غرّد و «شیر آب» در باغ وحش نگه‌داری نمی‌شود و نمی‌غرّد. فقط «شیر درنده» است که در باغ وحش می‌غرّد. این قرینه به قدری قوی است که سایر معانی را کاملاً باطل می‌کند، بنابراین این‌جا هیچ «مغالطهٔ اشتراک لفظ» یا «ابهامی» وجود ندارد.

گزینهٔ (۴): **(نامشخص)**: کلمهٔ «**چشمه**» مشترک لفظی است (چشمهٔ آب، اصطلاحی به معنی «نمونه») وقتی می‌گوییم «چشمه‌ای به ما نشان داد» هم می‌تواند به معنای «نشان‌دادن یک چشمهٔ آب در یک مکان» باشد و هم به معنای «نشان‌دادن یک نمونه از کارهایی که می‌تواند بکند» مثل کاربرد چشمه در عبارت «یک چشمه از دیوانه‌بازی‌های برادرم را دیدی» چون هر دو معنا در این جمله امکان‌پذیرند، ابهام هم‌چنان پابرجاست.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۶ چه تعداد از عبارات زیر پیرامون علم منطق نادرست است؟

الف) تسلط بر آن با تمرین و ممارست سبب از بین بردن لغزش‌های ذهن می‌شود.

ب) انسان حتی بدون فراگیری آن نیز قادر به تفکر است.

ج) مفاهیم جدیدی شناسایی می‌کند تا مورد استفادهٔ علوم مختلف قرار گیرد.

د) ممکن است انسان بدون آموزش منطق، در استدلال‌های پیچیده دچار خطا نشود.

ه) با تأکید بر آموزش شیوهٔ درست‌اندیشیدن ما را در جلوگیری از خطاهای عمدی برحذر می‌دارد.

۱) دو ۲) سه ۳) چهار ۴) یک

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارات:

الف) نادرست؛ ذهن انسان همواره در معرض لغزش است و تسلط بر منطق گرچه سریع‌تر و دقیق‌تر خطاهای ذهن را آشکار می‌کند، اما هیچ‌وقت به طور کامل این خطاها و لغزش‌ها از بین نمی‌رود.

ب) درست؛ داشتن تفکر، مشروط به آموزش منطق نیست و ذهن انسان همواره تفکر می‌کند و به «تعریف» و «استدلال» می‌پردازد.

ج) نادرست؛ محتوا و مواد تفکر توسط سایر علوم فراهم می‌شود و منطق تنها شیوهٔ تفکر درست را آموزش می‌دهد.

د) درست؛ ذهن انسان به صورت طبیعی براساس قواعدی می‌اندیشد گرچه لغزش دارد، اما به این معنی نیست که همیشه در استدلال‌های پیچیده دچار خطا می‌شود، بلکه معمولاً این خطاها در استدلال‌های پیچیده و تعریف دقیق اصطلاحات خاص رخ می‌دهد.

ه) نادرست؛ منطق به مغالطات غیرعمدی که نتیجهٔ خطا در اندیشه است، نیز می‌پردازد.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۷ **کدام‌یک از موارد زیر قابلیت این را دارد که با تعریف روشن گردد؟**

۱) کیست دشمن‌تر از دوست حسدورز؟
۲) چون ابر بهار می‌گرید از دردش هنوز
۳) هر دو می‌دانستیم غم هجران را
۴) انگورها به وقت خود خواهند رسید

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

تصدیق
- نباید انشایی باشد: امر/ نهی/ دعا/ سؤال
- جملات بی‌معنی و بی‌ربط تصدیق نیست.
- **مثال**: ماه، ملکهٔ کهکشان است.

به جملهٔ خبری معنادار کامل که قابلیت صدق و کذب دارد، تصدیق می‌گوییم.
- جملات ناقص که منتظر ادامهٔ آن هستیم، تصدیق نیست.
- **مثال**: آقایی که دیروز ملاقات کردیم
- درستی یا نادرستی آن مهم نیست، تنها قابلیت‌داشتن مهم است.

پاسخ خیلی تشریحی

در تست‌ها زمانی که از «تعریف» پرسش می‌شود باید به دنبال «تصور» باشیم (پرتکرار در سؤالات کنکور سال‌های گذشته) عبارتی که «تصدیق» نباشد «تصور» است؛ گزینهٔ (۱) پرسشی مطرح می‌کند و از جملات انشایی است، پس نمی‌تواند یک «تصدیق» باشد، در نتیجه مربوط به مبحث «تعریف» است.

گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴) جملهٔ خبری کامل هستند و «تصدیق» محسوب می‌شوند که مرتبط با مبحث «استدلال» است.

گزینهٔ (۱): استفهام انکاری است و در واقع پرسشی نیست چون می‌گوید دشمن‌تر از دوست حسدورز وجود ندارد.

گزینهٔ (۲): جمله کامل نیست زیرا بیان می‌کند وقتی که از دردش هنوز ابر بهار گریه می‌کند ...، پس انتهای جمله نیامده است!

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۸ **کار یک ویراستار می‌تواند منجر به از بین رفتن مغالطهٔ کدام گزینه شود؟**

۱) عشق شوری در نهاد ما نهاد که نگو و نپرس.

۲) یک همایش پژوهشی دربارهٔ اینترنت در تهران برگزار شد.

۳) اختلاف میان او و برادرش سه سال است.

۴) دهمین و آخرین درس کتاب منطق بسیار ارزشمند و مهم است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

مغالطهٔ نگارشی کلمات

- املای درست ← روش ← **کلماتی که تلفظ یکسان و نوشتار متفاوت دارند.**
  مثال: غالب/ قالب ـ آج/ عاج ـ اساس/ اثاث ـ ثواب/ صواب
- حرکت‌گذاری ← روش ← **کلماتی که ظاهر مشابه ولی خوانش متفاوت دارند.**
  مثال: نِشسته/ نَشسته ـ کِشتی/ کُشتی ـ چِک/ چَک ـ مِهر/ مُهر
- علائم سجاوندی ← روش ← **اگر مکث و یا لحن خوانش شما معنای عبارت را تغییر دهد.**
  مثال: تفنگ پنهان‌شده، توسط سرباز، پیدا شد/ استاد آمد. استاد آمد؟

پاسخ خیلی تشریحی ✔

فهم سؤال = نصف جواب:

بخشی از کار ویراستاران، بررسی صحت علائم سجاوندی و در صورت نیاز، حرکت‌گذاری برخی از کلمات و نیز اصلاح غلط‌های املایی است که می‌تواند منجر به «**مغالطهٔ نگارشی کلمات**» شود، پس ما باید دنبال عبارتی بگردیم که منشأ خطا یکی از عوامل نگارشی باشد.

در گزینهٔ (۲)، عبارت با علامت نگارشی «،» معنای متفاوتی پیدا خواهد کرد.

معنای اول: این همایش که موضوع آن اینترنت است در شهر تهران برگزار شده است.

معنای دوم: موضوع این همایش اینترنت شهر تهران بوده که برگزار شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در این عبارت لفظ «شور» **اشتراک لفظ** دارد که به معنای «هیجان» و «طعم» است.

گزینهٔ (۳): لفظ «اختلاف» **مشترک لفظی** است که می‌تواند هم به معنای «اختلاف سنی» باشد، هم مثلاً «اختلاف در نظر».

گزینهٔ (۴): لفظ «و» **اشتراک لفظ** دارد که هم می‌تواند «واو عطف» باشد و هم «واو ربط»؛ به عبارت دیگر دهمین فصل همان آخرین فصل است یا فصل ده و فصل آخر دو فصل متفاوت هستند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۷۹ **در مقابل کدام گزینه، مغالطه‌ای که ممکن است رخ دهد به درستی آمده است؟**

۱) من مثل تو لجباز و یک‌دنده نیستم (نگارشی کلمات).

۲) هر که آمد عمارتی نو ساخت رفت و منزل به دیگری پرداخت (توسل به معنای ظاهری)

۳) در خانهٔ ما حرف اول و آخر را پدرم می‌زند (اشتراک لفظ).

۴) فروش کتاب‌های فلسفه در غرب آغاز شد (نگارشی کلمات).

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

عبارت به دو صورت قابل خوانش است:

۱) فروش کتاب‌های فلسفه، در غرب آغاز شد.

۲) فروش کتاب‌های فلسفه در غرب، آغاز شد.

گزینهٔ (۴) مغالطهٔ نگارشی ندارد زیرا کلمهٔ «در» قابلیت مطابقت معنای دوم بر عبارت را گرفته است.

مغالطه‌ای که منشأ آن علائم سجاوندی باشد، مغالطهٔ «نگارشی کلمات» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): زمانی که تشبیه با فعل منفی می‌آید، مغالطهٔ «ابهام در عبارت» است و این ابهام حاصل دو پهلوبودن عبارت است که به دو معنای زیر است:

۱) تو لجباز و یک‌دنده هستی، اما من مثل تو نیستم (من لجباز و یک‌دنده نیستم).

۲) من هم لجباز و یک‌دنده هستم، اما نه به اندازهٔ تو.

گزینهٔ (۲): لفظ «منزل» اشتراک لفظ دارد و به دو معنای «خانه» و «رتبه و جایگاه» استفاده می‌شود که می‌تواند منجر به مغالطهٔ اشتراک لفظ شود.

گزینهٔ (۳): عبارت «حرف اول و آخر» کنایه و دلالت التزامی است که می‌تواند با برداشت معنای مطابقی آن منجر به مغالطهٔ «توسل به معنای ظاهری» شود.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۸۰ **در کدام‌یک از گزینه‌های زیر دلالت‌های به‌کاررفته یکسان است؟**

۱) امروز که زنگ مدرسه به صدا درآمد، مدیر مدرسه به کلاس آمد و گفت معلم نور کلاس است.

۲) تیزپای تیم با شنیدن سوت داور از زمین مسابقه خارج شد.

۳) ایران زیر بار ظلم نمی‌رود و برای دفاع از خاک خود هر کاری می‌کند.

۴) توجهم به ساعت چرمی آن مرد جلب شد و از آن‌جایی که دیرم شده بود پرسیدم ساعت چند است که به شوخی گفت ساعتم گران است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

«ایران» دلالت التزامی؛ منظور مردم ایران است.

«زیر بار ظلم نمی‌رود.» دلالت التزامی؛ منظور قبول‌نکردن است.

لفظ «خاک» در عبارت «دفاع از خاک» دلالت التزامی دارد؛ منظور دفاع از میهن و مردم است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «زنگ مدرسه» دلالت التزامی دارد و دلالت بر آغاز یا پایان کلاس دارد.

لفظ «مدرسه» در این عبارت مطابقی است و به معنای اصلی آن اشاره دارد.

نکته در عبارت «از مدرسه اجازه گرفتم»، لفظ «مدرسه» دلالت التزامی دارد و دلالت بر مدیر یا معاون مدرسه می‌کند.

«معلم نور کلاس است.» نیز دلالت التزامی دارد و بر آگاهی و دانش بالای معلم دلالت دارد.

گزینهٔ (۲): «تیزپا» دلالت التزامی دارد و بر سریع و چابک بودن دلالت دارد.

«سوت»:

اگر منظور صدای سوت باشد، دلالت تضمنی است. مانند: سوت آزارم می‌دهد.

اگر منظور دستور داور باشد، دلالت التزامی است که در این عبارت منظور این است.

«زمین مسابقه» در عبارت «از زمین مسابقه خارج شد.» دلالت مطابقی دارد.

نکته لفظ «ورود» و «خروج» از نشانه‌های دلالت مطابقی است.

گزینهٔ (۴): واژهٔ ساعت مشترک لفظی است و در دو معنا دلالت مطابقی دارد:

۱) مقیاس زمان، ۲) وسیلهٔ اندازه‌گیری زمان

عبارت «ساعت چرمی» به بند ساعت اشاره می‌کند و دلالت تضمنی است.

لفظ «ساعت» در دو عبارت «ساعت چند است» و «ساعتم گران است» هر دو دلالت مطابقی دارند، زیرا گرچه مغالطهٔ اشتراک لفظ رخ داده است، اما در هر صورت به معانی مطابقی ساعت اشاره شده است.

توشه ای برای موفقیت

۸۱ **کدام گزینه دربردارندهٔ پاسخ درست سؤالات زیر است؟**

الف) مفهوم «سازمان تولید» از طریق چه پرسشی دریافت می‌شود؟

ب) «خرده‌فروشان» و «هنرمندان» به ترتیب چه نوع کسب‌وکاری محسوب می‌شود؟

ج) تقسیم سود به نسبت میزان سرمایه، جزء معایب یا مزایای چه نوع کسب‌وکاری است؟

۱) الف) مالک محصول یا کالای نهایی عرضه‌شده به مشتری کیست؟ ب) شخصی ـ شخصی ج) معایب کسب‌وکار شرکتی

۲) الف) تفاوت انواع کسب‌وکار از نظر مفهومی مربوط به چیست؟ ب) شخصی ـ شخصی ج) معایب کسب‌وکار شرکتی

۳) الف) سازماندهی یک کسب‌وکار موفق چگونه باید باشد؟ ب) شخصی ـ شرکت ج) مزایای کسب‌وکار شرکتی

۴) الف) مالک محصول نهایی عرضه‌شده به مشتری چه تأثیری در سازماندهی تولید موفق دارد؟ ب) شرکت ـ شخصی ج) مزایای کسب‌وکار شخصی

مشاوره دانش‌آموزان عزیز به مبحث معایب و مزایای کسب‌وکارها دقت لازم را داشته باشید که در کنکور تیرماه ۱۴۰۳ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

الف) اگر بخواهیم به صورت کلی تفاوت مفهومی شکل‌های مختلف کسب‌وکار را درک کنیم، باید تنها به این سؤال پاسخ بدهیم که مالک محصول یا کالای (نهایی) که به مشتری عرضه می‌شود، کیست؟ یک نفر یا چند نفر هستند و چگونه درآمد یا سود باید تقسیم شود. همین سؤال ساده و پاسخ آن بیانگر مفهومی است به نام سازمان تولید.

ب) کسب‌وکار شخصی متعلق به یک شخص است. امروزه بسیاری از کسب‌وکارها در ایران به شکل شخصی هستند، بیشتر آن‌ها کوچک‌مقیاس‌اند و در همه نوع فعالیتی از کشاورزی تا صنعت به‌ویژه خدمات حضور دارند. مشاغل خویش‌فرمایی مانند تعمیرکاران خودرو و لوازم خانگی، بنگاه‌های معاملات ملکی، خرده‌فروشان، کشاورزان، صنعتگران خرد و هنرمندان، نمونه‌هایی از کسب‌وکار شخصی هستند، حتی در زمینه‌های تخصصی مانند پزشکی، دندان‌پزشکی، وکالت و حسابداری اغلب کسب‌وکارها، شخصی‌اند.

ج)

مزایای ایجاد شرکت (سهامی)	معایب ایجاد شرکت (سهامی)
مسئولیت محدود برای سهامداران (ضرر و بدهی سهامداران محدود به میزان سهام)	هزینه‌های راه‌اندازی بالاتر
امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی (از طریق افزایش سهامداران یا افزایش سرمایهٔ آن‌ها و نیز وام‌های بانکی)	تأخیر در تصمیم‌گیری
امکان رقابت بالاتر (به دلیل مقیاس تولید بالا، امکان سرمایه‌گذاری بیشتر و قیمت پایین‌تر نسبت به رقبا)	پیچیدگی‌ها در رابطهٔ مدیریت و مالکیت و موفقیت‌های غیرفردی
تخصص‌گرایی بیشتر (امکان جذب افراد توانمندتر در زمینه‌های تخصصی و ویژه)	تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام
	قوانین پیچیده‌تر و گزارش‌دهی بیشتر

پاسخ خیلی تشریحی

الف) سازمان تولید ← مالک محصول یا کالای (نهایی) که به مشتری عرضه می‌شود، کیست؟

ب) خرده‌فروشان ← کسب‌وکار شخصی/ هنرمندان ← کسب‌وکار شخصی

ج) تقسیم سود به نسبت میزان سرمایه ← معایب کسب‌وکار شرکت

نکته

- الف) انواع روش‌های شروع کسب‌وکار از منظر سازمان تولید بررسی می‌شود.
- ج) سود یا زیان در کسب‌وکار شخصی متعلق به خود شخص است.

۸۲ **تولیدکننده‌ای ۱۵۰۰۰ قوطی رب گوجه‌فرنگی تولید کرده و به فروش رسانده است که بهای هر کدام از آن‌ها ۲۴,۶۰۰ تومان تعیین شده است. وی با در نظر گرفتن هزینهٔ فرصت، سود اقتصادی خود را ۸۴ میلیون تومان عنوان کرده است. اگر هزینهٔ مستقیم تولید هر قوطی رب گوجه‌فرنگی ۷۰۰۰ تومان باشد، هزینهٔ فرصت تولید هر یک از آن‌ها چه‌قدر است؟**

۱) ۱۲۰۰۰ تومان
۲) ۲۱۶۰ تومان
۳) ۳۶۰۰ تومان
۴) ۳۲۴۰۰۰۰۰ تومان

مشاوره دانش‌آموزان عزیز به مسائل مربوط به سود ویژهٔ اقتصادی دقت لازم را داشته باشید که در کنکور تیرماه ۱۴۰۲ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی

هزینهٔ فرصت بیانگر چیزی است که از آن صرف نظر شده و آن را از دست داده‌ایم.

تعداد محصول فروخته‌شده × قیمت هر محصول = درآمد

تومان ۳۶۹,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۴,۶۰۰ × ۱۵۰۰۰ = درآمد

سود اقتصادی (سود با احتساب هزینهٔ فرصت) = درآمد − (هزینه‌های غیرمستقیم + هزینه‌های مستقیم)

هزینهٔ فرصت

$$۸۴,۰۰۰,۰۰۰ = ۳۶۹,۰۰۰,۰۰۰ - [(۷۰۰۰ \times ۱۵۰۰۰) + (x \times ۱۵۰۰۰)]$$

(تعداد قوطی) (تعداد قوطی)

$$\Rightarrow ۸۴,۰۰۰,۰۰۰ = ۳۶۹,۰۰۰,۰۰۰ - [(۱۰۵,۰۰۰,۰۰۰) + (۱۵۰۰۰x)]$$

$$\Rightarrow ۸۴,۰۰۰,۰۰۰ = ۳۶۹,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۰۵,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۵۰۰۰x$$

$$\Rightarrow ۳۶۹,۰۰۰,۰۰۰ - ۸۴,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۰۵,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۵۰۰۰x$$

$$\Rightarrow ۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۵۰۰۰x \Rightarrow x = \frac{۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰}{۱۵۰۰۰} \Rightarrow x = ۱۲۰۰۰$$

نکته سود با احتساب هزینهٔ پنهان (فرصت)، همان سود ویژهٔ اقتصادی یا سود واقعی است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۸۳ **هر یک از عبارت‌های زیر به کدام‌یک از اشتباهات رایج در تصمیم‌گیری‌های غیرمنطقی اشاره دارد؟**

الف) جهت خرید و نصب روشنایی‌های تزیینی برای ویلای خود از یکی از آشنایان مبلغی را قرض بگیریم.

ب) خرید کالایی مشخص صرفاً به دلیل فروش ویژه

ج) سرمایه‌گذاری در زمینه‌های پرخطر و بدون آمادگی لازم

۱) خودرأی‌بودن ـ بی‌صبری زیاد ـ اعتمادبه‌نفس بیش از حد

۲) خودرأی‌بودن ـ اثرگذاری حقه‌های فروش ـ بی‌صبری زیاد

۳) بی‌صبری زیاد ـ بی‌صبری زیاد ـ خودرأی‌بودن

۴) بی‌صبری زیاد ـ اثرگذاری حقه‌های فروش ـ اعتمادبه‌نفس بیش از حد

مشاوره دانش‌آموزان عزیز به مبحث اشتباهات رایج در تصمیم‌گیری دقت لازم را داشته باشید که در کنکور اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

اثرگذاری حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها:



- وقتی که جنس ۱۶۰ هزار تومانی که ۵۰ درصد تخفیف دارد را صرفاً به خاطر تخفیف آن، بر جنس ۸۰ هزار تومانی ترجیح دهیم!
- وقتی فقط به دلیل این‌که حراج یا فروش ویژه اعلام شده خرید می‌کنیم!

توجه به هزینه‌های هدررفته:



- وقتی غذایی را که سفارش داده شده دوست نداریم؛ اما به خاطر پولی که داده‌ایم تا آخرش می‌خوریم!
- وقتی دورهٔ آموزشی بی‌کیفیتی را چون پول داده‌ایم تا آخر می‌رویم!

بی‌صبری زیاد:



- گاهی به جای صبر در تحصیل و یادگیری و بهره‌مندی از منافع آتی آن، سراغ کارهای کم‌ارزش آنی می‌رویم!
- گاهی برای تأمین هزینه‌های مصرف فعلی، زیر بار سنگین انواع بدهی می‌رویم!

اعتمادبه‌نفس بیش ازحد یا خودرأی‌بودن:



- وقتی خوش‌بینی زیاد دربارهٔ درآمد آینده داریم و پس‌انداز کم‌تری برای نیازهای آتی می‌کنیم!
- وقتی در زمینه‌های پرخطر، بدون آمادگی لازم سرمایه‌گذاری می‌کنیم!

چسبیدن به وضعیت فعلی:



هنگامی که با چسبیدن به وضعیت فعلی و پرهیز از بررسی گزینه‌های جدید با رویکرد منطقی هزینه ـ فایده تصمیم می‌گیریم!

پاسخ خیلی تشریحی

الف) قرض‌کردن جهت خرید و نصب روشنایی‌های تزئینی ویلا ← بی‌صبری زیاد

ب) خرید کالایی صرفاً به دلیل فروش ویژه ← اثرگذاری حقه‌های فروش

ج) سرمایه‌گذاری در زمینه‌های پرخطر بدون آمادگی لازم ← اعتمادبه‌نفس بیش از حد

گول نخوری

اعتمادبه‌نفس بیش از حد، همان خودرأی‌بودن است. حواستون باشه!

۸۴ **یک کارآفرین موفق برای انتخاب صحیح و درست، باید چه مواردی را محاسبه کند؟**

۱) بازدهی نیروی انسانی
۲) موانع قانونی راه‌اندازی کسب‌وکار
۳) هزینه‌ها و درآمدهایش
۴) میزان سود و درآمدهایش

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box افراد به عنوان کارآفرین برای تولیدات خود اعم از کالا یا خدمات به ناچار باید هزینه کنند. پولی را که افراد برای تولید صرف می‌کنند هزینه‌های تولید می‌نامند.

نکته عوامل یا منابع تولید عبارت‌اند از: ۱) منابع طبیعی (زمین) ۲) نیروی انسانی ۳) سرمایه که به سه دسته: الف) سرمایهٔ فیزیکی ب) سرمایهٔ مالی (پولی) ج) سرمایهٔ انسانی، تقسیم‌بندی می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ یک کارآفرین موفق برای انتخاب صحیح و درست باید هزینه‌ها و درآمدهایش را محاسبه کند.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۸۵ عبارت کدام گزینه در خصوص تعاونی‌ها نادرست است؟

۱) توزیع سود احتمالی در پایان دوره به نسبت سرمایهٔ هر عضو است.

۲) کسب‌وکاری است که با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا تشکیل می‌شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند.

۳) در تعاونی تولید، تعدادی تولیدکننده جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت اقتصادی با مقیاس بزرگ، گرد هم می‌آیند و با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند.

۴) تعاونی‌ها مراحل راه‌اندازی متفاوتی با شرکت‌ها دارند و هر کدام از اعضا با توجه به این‌که چه‌قدر از سرمایهٔ تعاونی را تأمین کرده باشند، می‌توانند چندین رأی داشته باشند.

مشاوره دانش‌آموزان عزیز به مبحث انواع کسب‌وکارها از جمله تعاونی‌ها دقت لازم را داشته باشید که در کنکور تیرماه ۱۴۰۳ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

شرکت تعاونی، کسب‌وکاری است که با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا تشکیل می‌شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند. در تعاونی تولید، تعدادی تولیدکننده جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت اقتصادی با مقیاس بزرگ گرد هم می‌آیند و با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند.

مثال مثلاً تعاونی کشاورزی را عده‌ای از کشاورزان تشکیل می‌دهند تا برای تهیهٔ بذر مرغوب، تهیهٔ سموم، کود و نیز امکان بازاریابی و تبلیغات جمعی و ایجاد زنجیرهٔ توزیع به آن‌ها کمک کند. تعاونی‌ها مراحل راه‌اندازی کم و بیش مشابهی با شرکت‌ها دارند. اما نحوهٔ ادارهٔ آن‌ها براساس هر نفر، یک رأی است؛ یعنی هر کدام از اعضا صرف نظر از این‌که چه‌قدر از سرمایهٔ تعاونی را تأمین کرده باشد، یک حق رأی خواهد داشت؛ اما توزیع سود احتمالی در پایان دوره به نسبت سرمایهٔ هر عضو است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

تعاونی‌ها مراحل راه‌اندازی کم و بیش مشابهی با شرکت‌ها دارند (نه متفاوت) و هم‌چنین هر کدام از اعضا صرف نظر از این‌که چه‌قدر از سرمایهٔ تعاونی را تأمین کرده باشند، حق یک رأی خواهند داشت (نه چندین حق رأی).

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۸۶ **خانم رشیدی، ۲۰ درصد و آقای پناهی، ۱۵ درصد از سهام یک شرکت سهامی را خریداری کرده‌اند. اگر دارایی کل شرکت به ۲۵۰,۰۰۰ سهم تقسیم شده باشد، آن‌گاه:**

الف) آقای پناهی چه تعداد از سهام شرکت را خریداری کرده است؟

ب) اگر سهامدار دیگری اضافه شود و ۷۰,۰۰۰ سهم خریداری کند، در چند درصد سهام شرکت شریک خواهد بود؟

۱) الف) ۴۰,۰۰۰ ب) ۳۰
۲) الف) ۳۷,۵۰۰ ب) ۲۸
۳) الف) ۴۰,۰۰۰ ب) ۲۸
۴) الف) ۳۷,۵۰۰ ب) ۳۰

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box سهام یک سند مالکیت است و نشان می‌دهد که دارندهٔ آن، بخشی از مالکیت شرکت را در اختیار دارد و در سود و زیان آن شریک است.

پاسخ خیلی تشریحی

الف) $\text{درصد مالکیت شخص} = \frac{\text{تعداد سهام خریداری شده توسط شخص}}{\text{کل دارایی شرکت}} \times ۱۰۰$

$\text{تعداد سهم آقای پناهی} \Rightarrow \frac{۱۵}{۱۰۰} = \frac{x}{۲۵۰,۰۰۰} \Rightarrow ۱۰۰x = ۱۵ \times ۲۵۰,۰۰۰ \Rightarrow x = \frac{۳,۷۵۰,۰۰۰}{۱۰۰} = ۳۷,۵۰۰$

ب) $\text{درصد مالکیت فرد دیگر در شرکت} = \frac{۷۰,۰۰۰}{۲۵۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ٪۲۸$

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۸۷ **کمیابی منابع، هر جامعه را با چه امری روبه‌رو می‌کند و به چه معناست؟**

۱) بده — بستان ـ منابع هر جامعه محدود است و می‌تواند تمام نیازهای افراد را برطرف کند.

۲) بده — بستان ـ یعنی هر کشوری در هر نقطه از زمان منابع مورد استفاده‌ای در دسترس دارد که می‌تواند بخشی از آن را صرف تولید کالا و خدمات کند.

۳) مبادله ـ اگر منابع بیشتری را برای تولید یک کالا و خدمات اختصاص دهیم، منابع کم‌تری برای تولید کالا و خدمات دیگر باقی می‌ماند.

۴) مبادله ـ در هر نقطه از زمان و مکان منابعی محدود در دسترس افراد است که می‌توانند کالا و خدمات نامحدودی تولید کنند و آن را به کشورهای دیگر صادر کنند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔ کمیابی منابع هر جامعه را با مبادله روبه‌رو می‌کند؛ یعنی اگر منابع بیشتری برای تولید یک کالا و خدمات اختصاص دهیم، منابع کم‌تری برای تولید کالا و خدمات دیگر باقی می‌ماند. در گزینهٔ (۱) منابع هر جامعه که محدود است، نمی‌تواند تمام نیازهای افراد را برطرف کند و در گزینهٔ (۴) با منابع محدود نمی‌توانیم کالا و خدمات نامحدودی تولید کنیم.

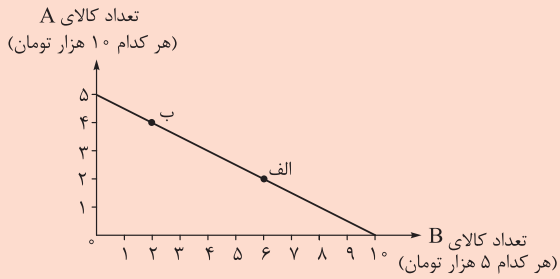
مثال برای ساختن دوچرخهٔ بیشتر، کارخانهٔ لاستیک‌سازی بیشتری به منظور تولید چرخ، فلز بیشتری برای ساخت اسکلت دوچرخه و زمین بیشتری برای سالن‌های کارخانه لازم است. هم‌چنین نیاز بیشتری به سرمایه برای ساختن ماشین‌آلات سازندهٔ اسکلت و قطعات دوچرخه، نیروی کار برای سرهم‌کردن و فروش دوچرخه خواهیم داشت.

دقت کنید منابعی که در کارخانهٔ دوچرخه‌سازی استفاده می‌شود، مورد نیاز تولیدات دیگر مثل رایانه‌ها و خودروها نیز هستند، پس تصمیم برای داشتن دوچرخهٔ بیشتر به معنای از دست دادن چیزهای دیگر است.

نکته اگر یک کشور کالاهایی را از دیگر کشورها بخرد، هنوز با کمیابی و مبادله مواجه است.

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

۸۸ **فردی بودجه‌ای مشخص و محدود برای خرید دو کالای A و B در اختیار دارد. با توجه به نمودار زیر کدام گزینه درست است؟**



۱) کل بودجهٔ فرد برای خرید دو کالای A و B برابر ۱۰۰ هزار تومان است.

۲) در نقطهٔ (ب) نسبت به نقطهٔ (الف)، تعداد خرید کالای B، به میزان ۴ واحد کاهش می‌یابد.

۳) اگر فرد تمام بودجهٔ خود را به خرید کالای B اختصاص دهد، می‌تواند ۹ واحد از این کالا را خریداری کند.

۴) اگر فرد تمام بودجهٔ خود را به خرید کالای A اختصاص دهد، می‌تواند ۶ واحد از این کالا را خریداری کند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

با توجه به شکل، اگر فرد کل بودجه را به خرید کالای A اختصاص دهد، می‌تواند ۵ واحد از این کالا خریداری کند. (رد گزینهٔ (۴)) همین‌طور اگر تمام بودجهٔ خود را به خرید کالای B اختصاص دهد، می‌تواند ۱۰ واحد از این کالا را بخرد. (رد گزینهٔ (۳)) از آن‌جا که همهٔ نقاط روی خط بودجه از نظر مقدار کل بودجه با هم برابرند؛ بنابراین با انتخاب نقاط روی خط بودجه، مثل نقطهٔ «ب»، نیز می‌توانیم قید بودجه را به دست آوریم.

(رد گزینهٔ (۱)) بودجه $= (۴\times۱۰,۰۰۰)+(۲\times۵,۰۰۰)=۵۰,۰۰۰$ تومان

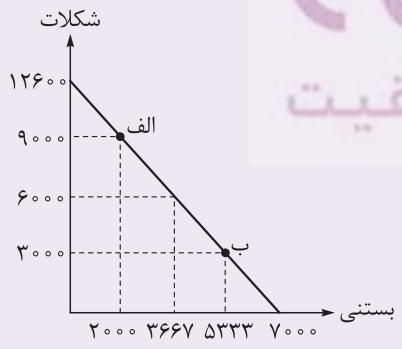
در نقطهٔ «ب»، ۲ واحد کالای B و ۴ واحد کالای A خریداری‌شده و در نقطهٔ «الف»، ۶ واحد کالای B و ۲ واحد کالای A خریداری شده است.

بنابراین در نقطهٔ «ب» نسبت به نقطهٔ «الف»، ۴ واحد کم‌تر $(۴=۲-۶)$ کالای B خریداری شده است.

کنکور

تولیدکننده‌ای به دلیل سفارش مشتریان، تولید خود را از نقطهٔ «الف» به نقطهٔ «ب» جابه‌جا نمود. در شرایط جدید، کدام مورد هزینهٔ فرصت را به درستی نشان می‌دهد؟ (قیمت هر واحد شکلات ۲۵۰۰ تومان و قیمت هر عدد بستنی ۴۵۰۰ تومان است.)

(سؤال ۱۴۸ کنکور ۱۴۰۳ ـ نوبت دوم)



۱) هزینهٔ فرصت انتخاب جدید، برابر ۲۱ میلیون تومان است.

۲) هزینهٔ فرصت انتخاب جدید، برابر ۱۵ میلیون تومان است.

۳) مابه‌التفاوت هزینهٔ فرصت انتخاب قبل و انتخاب جدید ۱۷ میلیون تومان است.

۴) مابه‌التفاوت هزینهٔ فرصت انتخاب قبل و انتخاب جدید ۱۲ میلیون تومان است.

مشاوره دانش‌آموزان عزیز به مبحث مسائل قید بودجه دقت لازم را داشته باشند که در کنکورهای تیرماه ۱۴۰۲ و اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳ به عنوان سؤال مطرح شده است.

۸۹ درست یا نادرست بودن عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

الف) به علت اهمیت مسئلهٔ انتخاب، برخی از اقتصاددانان علم اقتصاد را علم انتخاب می‌دانند.

ب) نقاطی که روی خط بودجه قرار دارند، از نظر ترکیب خرید کالاها و مقدار کل قید بودجه با هم برابرند.

ج) تنها هزینه‌ای که بر تصمیم‌گیریتان مؤثر است، هزینه‌هایی است که در زمان تصمیم‌گیری شما به وجود می‌آیند.

د) مهارت و تخصصی که علی در کسب‌وکار خود به دست می‌آورد مربوط به نیروی انسانی می‌باشد.

۱) الف) درست ب) نادرست ج) درست د) نادرست

۲) الف) درست ب) درست ج) نادرست د) نادرست

۳) الف) درست ب) درست ج) درست د) نادرست

۴) الف) نادرست ب) درست ج) درست د) درست

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس‌های ۲ و ۳

درس Box

الف) هر کسب‌وکاری چه شخصی و چه در قالب شرکت، با مسئلهٔ انتخاب مواجه است. چه چیزی تولید کنیم یا این‌که چه‌قدر از هر چیز تولید کنیم؟ مسئلهٔ انتخاب آن‌قدر مهم است که برخی اقتصاددانان علم اقتصاد را علم انتخاب می‌دانند. آن‌ها معتقدند اقتصاد به ما می‌آموزد که در شرایط کمیابی منابع چگونه بهترین انتخاب را انجام دهیم.

ب) وقتی شما مقدار مشخص و محدودی پول برای خرج کردن دارید، در این حالت می‌گوییم شما یک قید بودجه دارید، به دلیل این‌که بودجه‌تان محدود است. شما مجبورید بین گزینه‌های خود بده ـ بستان کنید.

ج) هزینه‌هایی که پرداخت شده است و شما نمی‌توانید آن را بازگردانید هزینهٔ هدررفته نام دارد. این هزینه‌ها نباید تأثیری در انتخاب و تصمیم شما داشته باشد. مفهوم هزینه‌های هدررفته را می‌توانید پولی تصور کنید که به یک چاه عمیق افتاده است و دیگر قابل دسترس نیست. تنها هزینه‌ای که بر تصمیم‌گیریتان مؤثر است هزینه‌هایی است که در زمان تصمیم‌گیری شما به وجود می‌آیند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

الف) درست؛ به علت اهمیت مسئلهٔ انتخاب، برخی از اقتصاددانان علم اقتصاد را علم انتخاب نامیده‌اند.

ب) نادرست؛ نقاط روی خط بودجه از نظر مقدار کل بودجه‌ای که در این نقاط خرج می‌شود، یکسان هستند؛ اما از جهت نوع ترکیب خرید کالاها با هم متفاوت‌اند.

نکته

دانش‌آموزان عزیز حواستون باشه در تمام نقاط روی خط قید بودجه، بودجه یکسان است و در نقاط زیر خط بودجه، فرد مورد نظر می‌تواند پس‌انداز کند و در نقاط بالای خط بودجه، می‌خواهد بیشتر از بودجهٔ خود خرج کند.

ج) درست؛ تنها هزینه‌ای که بر تصمیم‌گیریتان مؤثر است، هزینه‌هایی است که در زمان تصمیم‌گیری شما به وجود می‌آیند.

د) نادرست؛ مهارت و تخصصی که علی در کسب‌وکار خود به دست می‌آورد، مربوط به سرمایهٔ انسانی است نه نیروی انسانی.

گول نخوری ✘

مهارت، تخصص، دانش و آگاهی افراد در کسب‌وکارشان مربوط به سرمایهٔ انسانی از عوامل تولید است و افرادی که با عنوان کارمند و کارگر مشغول به کار هستند به عنوان نیروی انسانی تلقی می‌شوند.

امتحان نهایی

نوع منابع تولید را در گزاره‌های زیر مشخص نمایید. *(سؤال ۲۲ (قسمت د) ـ امتحان نهایی ۱۴۰۳)*

	گزاره	منابع تولید
الف	ابزارآلات کشاورزی	؟
ب	علم و مهارت کشاورز	؟
ج	خاک حاصلخیز	؟

۹۰ چه تعداد از عبارت‌های زیر درست است؟

الف) بار سنگین مسئولیت از معایب کسب‌وکار شرکت است.

ب) افراد برای تشکیل شرکت قطعاً به وکیل نیاز دارند.

ج) قانون با یک شرکت، مشابه با یک فرد و یا انسان رفتار می‌کند.

د) افراد در کسب‌وکار شرکت فقط یک بار مالیات بر درآمد می‌دهند.

۱) یک ۲) دو

۳) سه ۴) چهار

مشاوره دانش‌آموزان عزیز به مبحث مربوط به مزایا و معایب کسب‌وکارها دقت لازم داشته باشید که در کنکور تیرماه ۱۴۰۳ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

الف و د)

مزایای کسب‌وکار شخصی	معایب کسب‌وکار شخصی
راه‌اندازی آسان و هزینه‌های نسبتاً اندک	بار سنگین مسئولیت (همه‌چیز به شما برمی‌گردد، حتی در ناخوشی و سفر)
آزادی عمل و سهولت در تصمیم‌گیری (تصمیم‌گیری در مورد بازاریابی، تغییر شرایط بازار و ...)	مشکل تأمین مالی (پس‌انداز شخصی و قرض از دوستان و خانواده)
مالکیت کامل سود	مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی
منافع مالیاتی (فقط یک بار مالیات بر درآمد می‌دهید.)	

ب) برای تشکیل شرکت، ممکن است به وکیل نیاز داشته باشید تا به شما برای تکمیل اساس‌نامهٔ شرکت و سایر اسناد مورد نیاز کمک کند. اساس‌نامهٔ شرکت باید بیان کند که شرکت برای چه کسب‌وکاری تشکیل شده است، سهام آن چه میزان است و چگونه تقسیم و فروخته می‌شود. چگونه شرکت سرمایهٔ اولیهٔ خود را تأمین می‌کند و چگونه سود و زیان تقسیم می‌شود. سهامداران چه حقوق و تکالیف و مسئولیت‌هایی در شرکت دارند، شرکت چگونه منحل می‌شود و ...

ج) شرکت کسب‌وکاری است که خودش هویت قانونی دارد؛ به این معنی که قانون با یک شرکت، مشابه با یک فرد و یا انسان رفتار می‌کند. شرکت‌ها حقوق و تعهدات خاصی دارند. دقیقاً همانند آن‌چه که انسان‌ها انجام می‌دهند.

مثال یک شرکت می‌تواند دارایی داشته باشد، با دیگر شرکت‌ها یا افراد وارد قرارداد شود و حتی علیه آن‌ها شکایت کند و مورد شکایت قرار بگیرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

الف) نادرست؛ بار سنگین مسئولیت از معایب کسب‌وکار **شخصی** است (نه شرکتی).

ب) نادرست؛ افراد برای تشکیل شرکت **ممکن است** به وکیل نیاز داشته باشند (نه قطعاً).

ج) درست؛ قانون با یک شرکت، مشابه یک انسان یا یک فرد رفتار می‌کند.

د) نادرست؛ افراد در **کسب‌وکار شخصی** فقط یک بار مالیات بر درآمد می‌دهند (نه کسب‌وکار شرکتی).

نکته منافع مالیاتی در کسب‌وکار شخصی، یعنی فقط یک بار مالیات بر درآمد می‌دهید.